

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DO PLANU OGÓLNEGO

gminy Cekcyn

organ sporządzający:

Wójt Gminy Cekcyn

wykonawca:

Jakub Makarewicz GEOECOM
urbanistyka, ochrona środowiska

Paulina Matecka
uprawniona do wykonywania ocen
oddziaływania na środowisko
na podstawie art. 74a ustawy
z dnia 3 października 2008
o ocenach oddziaływania na środowisko

luty 2026

1. WSTĘP	5
2. USTALENIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY CEKCYN ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM ZAWARTYCH W NIM CELÓW	7
2.1. Cel i zakres planu ogólnego	7
2.2. Ustalenia projektu planu ogólnego	8
3. POWIĄZANIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY CEKCYN Z INNYMI DOKUMENTAMI	13
4. OPIS I OCENA STANU ŚRODOWISKA OBSZARU GMINY	18
4.1. Położenie, użytkowanie i zagospodarowanie terenu	18
4.2. Klimat i zjawiska atmosferyczne	19
4.3. Geomorfologia i rzeźba terenu	19
4.4. Budowa geologiczna i gleby	20
4.4.1 Złoże, tereny i obszary górnicze	20
4.4.2 Warunki glebowe i zasoby agroekologiczne	20
4.5. Wody podziemne	21
4.6. Wody powierzchniowe	22
4.7. Szata roślinna i świat zwierzęcy	25
4.8. Obszary cenne przyrodniczo objęte formą ochroną przyrody	26
4.9. Jakość środowiska oraz jego zagrożeń wraz z identyfikacją źródeł tych zagrożeń	32
4.9.1 Powietrze atmosferyczne	32
4.9.2 Degradacja gleb i powierzchni ziemi	33
4.9.3 Jakość wód	33
4.9.4 Hałas	34
4.9.5 Oddziaływanie w zakresie pola elektromagnetycznego	35
4.9.6 Zagrożenie ryzykiem wystąpienia poważnej awarii przemysłowej	36
4.10. Walory kultury materialnej	36
4.11. Walory krajobrazowe	36
5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	38
6. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	40
7. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE, NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO	41
8. OPIS STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYMI ZNACZĄCYMI SKUTKAMI DLA ŚRODOWISKA I OBSZARÓW CHRONIONYCH	51
9. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	52
10. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	52
11. INFORMACJE O STOSOWANYCH METODACH SPORZĄDZANIA PROGNOZY	53
12. PROPOZYCJE METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI USTALEŃ OCENIANEGO DOKUMENTU	54
13. ANALIZA WARIANTOWA	55
14. OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY ORAZ INTEGRALNOŚĆ I SPÓJNOŚĆ OBSZARÓW NATURA 2000	56
15. WNIOSKI	57
16. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	57
17. OŚWIADCZENIE	58
18. LITERATURA I WYKORZYSTANE MATERIAŁY	59

1. WSTĘP

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko planu ogólnego gminy Cekcyn wykonana w związku z podjęciem uchwały nr LIV/544/24 Rady Gminy Cekcyn z dnia 26 kwietnia 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Cekcyn, zwanego w dalszej części prognozy „projektem planu”. Granicami obszaru objętego przystąpieniem do sporządzania Planu ogólnego są granice administracyjne wiejskiej gminy Cekcyn.

Plan ogólny gminy stanowi nowy instrument planowania przestrzennego, wprowadzony na mocy ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw. Opracowanie prognozy jest elementem procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, prowadzonej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.) – zw. dalej „ustawą ooś”.

Podstawą formalną wykonania opracowania jest zlecenie Urzędu Gminy Cekcyn. Całość prac wykonanych w celu sporządzenia niniejszego opracowania spoczywała po stronie autorów. W opracowaniu wykorzystano materiały źródłowe, których wykaz zamieszczono na końcu opracowania.

Obligatoryjny zakres prognozy oddziaływania na środowisko opracowywanej na potrzeby planu ogólnego precyzuje art. 51 ustawy ooś. Zakres ten został uzgodniony z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym oraz z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska. Organy nie wniosły zmian w zakresie prognozy w przedmiotowej sprawie, w stosunku do zakresu zawartego w ustawie ooś.

Prognoza sporządzona została według zaleceń zawartych w podręczniku „Natura 2000 w planowaniu przestrzennym – rola korytarzy ekologicznych” M. Kistowskiego i M. Pchałka (2009). Obejmuje ona cztery części podstawowe i piątą – podsumowującą, na które składają się:

- Część dokumentacyjno-analityczna, polegająca na określeniu metod sporządzania prognozy, omówieniu treści ocenianego projektu dokumentu planistycznego oraz celów sformułowanych w innych przyjętych lub wcześniej przygotowanych dokumentach dotyczących przestrzeni przedmiotowego obszaru, a także na charakterystyce stanu środowiska oraz problemów ochrony środowiska (szczególnie odnoszących się do obszarów i obiektów chronionych w świetle u.o.p.) w obszarze objętym opracowaniem.
- Część dotycząca oceny zgodności z innymi dokumentami, polegająca na ocenie wewnętrznej zgodności dokumentu, sposobu uwzględnienia w analizowanym dokumencie celów (w szczególności dotyczących ochrony środowiska) sformułowanych w innych dokumentach dotyczących opracowywanego obszaru, a także ocenie sposobu uwzględnienia w ocenianym dokumencie problemów ochrony środowiska występujących na analizowanym obszarze, szczególnie dotyczących ochrony przyrody.
- Część oceny oddziaływania na środowisko, która obejmuje określenie przewidywanych znaczących oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego, ludzi oraz wybrane elementy środowiska związanego z inwestycjami oraz na cele i przedmiot ochrony, jak i integralność oraz spójność obszarów Natura 2000.
- Część konkluzji i wskazań dotyczących zmian projektu dokumentu, stanowiących kluczowe wnioski z przeprowadzonej oceny, zawierające w szczególności charakterystykę oddziaływań i ich istotności (w tym dla gatunków i siedlisk o znaczeniu priorytetowym) oraz propozycje: 1) działań łagodzących, 2) rozwiązań alternatywnych w stosunku do zawartych w ocenianym dokumencie w tym odrębnie dla działań mogących powodować znaczące negatywne skutki dla celów i przedmiotów ochrony oraz integralności i spójności obszarów N2000, 3) działań kompensujących negatywne skutki dla środowiska, a szczególnie dla obszarów N2000, 4) metod

monitorowania skutków realizacji ustaleń ocenianego dokumentu planistycznego dla środowiska.

- Część podsumowująca, zawierająca wnioski z wcześniej przeprowadzonych etapów.

Główną częścią prognozy jest identyfikacja źródeł zagrożeń oraz określenie przewidywanych znaczących oddziaływań, w tym oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych i długoterminowych, stałych i chwilowych oraz pozytywnych i negatywnych, na środowisko i jego poszczególne elementy z uwzględnieniem zależności między nimi.

Prognoza jest wysoko specjalistycznym instrumentem posiadającym wszystkie cechy analizy systemowej. Jako taka stosuje metody otwarte, dostosowane do rodzaju i charakteru analizowanego dokumentu - tj. projektu planu. Jej zadaniem jest wskazywanie i przedstawianie skutków środowiskowych związanych z przyszłym uchwaleniem przez decydentów projektu planu oraz sposobów uniknięcia niepożądanych skutków działań.

Prognoza do projektu planu nie jest dokumentem, który w sposób ilościowy wskazuje presje i oddziaływania, wynikające z realizacji jego zapisów, a pokazuje, na przykładzie konkretnych przykładów, ogólny kierunek, w którym zmierzać będą przyszłe problemy środowiskowe wynikające z realizacji dokumentu. Jest to wynikiem stosunkowo ogólnych danych o przyszłych inwestycjach, szczególnie w odniesieniu do szczegółów technicznych, które mogą mieć istotne znaczenie dla wielkości wywieranych presji środowiskowych. Skupiono się zatem na określeniu jakościowym kierunków przemian oraz poddano charakterystyce cechy poszczególnych oddziaływań.

2. USTALENIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY CEKCYN ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM ZAWARTYCH W NIM CELÓW

2.1. Cel i zakres planu ogólnego

Projekt planu ogólnego gminy Cekcyn stanowi kluczowy instrument polityki przestrzennej na poziomie lokalnym, umożliwiającą prowadzenie racjonalnego, zrównoważonego i opartego na zasadach ładu przestrzennego gospodarowania przestrzenią. Dokument wyznacza kierunki rozwoju przestrzennego gminy, tworząc ramy dla sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz dla wydawania decyzji administracyjnych w zakresie zagospodarowania terenu.

Obowiązek sporządzenia planu ogólnego wynika z ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w brzmieniu nadanym nowelizacją z 2023 r. Zgodnie z przepisami przejściowymi dotychczas obowiązujące *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Cekcyn* zachowuje moc do czasu wejścia w życie planu ogólnego, jednak nie dłużej niż do 30 czerwca 2026 r. Sporządzenie planu ogólnego jest zatem niezbędne dla utrzymania ciągłości polityki przestrzennej i dostosowania jej do nowego krajowego systemu planowania.

Celem planu ogólnego gminy Cekcyn jest zapewnienie spójności działań w gospodarowaniu przestrzenią oraz stworzenie podstaw do kształtowania zrównoważonego rozwoju całego obszaru gminy. Dokument stanowi podstawę zarówno do uchwalania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jak i do wydawania decyzji o warunkach zabudowy, które zgodnie z nowymi przepisami mogą być realizowane wyłącznie na terenach wyznaczonych jako Obszary Uzupełnienia Zabudowy (OUZ).

Plan ogólny kształtuje strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy poprzez wyznaczenie stref planistycznych oraz określenie gminnych standardów urbanistycznych, definiujących możliwe formy zagospodarowania i podstawowe parametry zabudowy, w tym dopuszczalną intensywność, wysokość zabudowy, udział powierzchni zabudowy oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej.

W ramach elementów obowiązkowych projekt planu ogólnego określa:

- strefy planistyczne,
- gminne standardy urbanistyczne, obejmujące gminny katalog stref planistycznych, w którym określa się profil funkcjonalny stref planistycznych oraz parametry zabudowy i zagospodarowania terenu (wartości maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy, maksymalnego udziału powierzchni zabudowy oraz minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej).

W ramach elementów fakultatywnych określono:

- obszary uzupełnienia zabudowy (OUZ).

Zrezygnowano z wyznaczenia gminnych standardów dostępności infrastruktury społecznej.

Gmina Cekcyn leży w samym sercu Borów Tucholskich, co od dziesięcioleci kształtuje zarówno jej środowisko przyrodnicze, jak i gospodarkę lokalną. Charakterystyczną cechą gminy jest wyspowy układ osadniczy, w którym miejscowości funkcjonują jako niewielkie enklawy zabudowy, oddzielone zwartymi kompleksami leśnymi. Układ ten sprzyja zachowaniu wysokich walorów krajobrazowych, lecz jednocześnie wymaga ograniczania rozpraszania zabudowy i koncentracji rozwoju w obrębie istniejących struktur osadniczych.

Istotnym elementem środowiska gminy jest system jezior, w tym Jezioro Wielkie Cekcyńskie, Główka, Okonino i Trzebciny, pełniących funkcje przyrodnicze, krajobrazowe i rekreacyjne. Wysoka jakość wód oraz ich znaczenie dla turystyki i lokalnej tożsamości stanowią ważny czynnik rozwojowy, wymagający zachowania odpowiednich zasad ochrony i ograniczania presji inwestycyjnej

wich otoczeniu. Rolnictwo w gminie Cekcyn ma ograniczony potencjał produkcyjny, wynikający z przewagi gleb słabych klas bonitacyjnych oraz niekorzystnych warunków siedliskowych. Funkcjonuje głównie w formie rozproszonej i ekstensywnej, nie pełniąc dominującej roli w strukturze gospodarczej gminy. Znacznie większe znaczenie ma gospodarka leśna i przemysł drzewny, które od dziesięcioleci kształtują lokalny rynek pracy i strukturę działalności gospodarczej. W gminie i jej bezpośrednim otoczeniu funkcjonują tartaki, zakłady obróbki drewna, stolarnie oraz podmioty świadczące usługi leśne, silnie powiązane z zasobami Borów Tucholskich. Równolegle rozwija się funkcja turystyczno-rekreacyjna, oparta na walorach przyrodniczych i krajobrazowych, czystych jeziorach, sieci szlaków pieszych i rowerowych oraz atrakcyjności Borów Tucholskich jako obszaru wypoczynku. Układ przyrodniczo-gospodarczy gminy tworzy spójny system, w którym zasoby leśne, wody powierzchniowe i krajobraz stanowią podstawę rozwoju opartego na rekreacji, ekologii i lokalnych surowcach.

Na terenie gminy Cekcyn funkcjonuje rozbudowany i spójny system form ochrony przyrody, obejmujący obszary Natura 2000: Bory Tucholskie oraz Doliny Brdy i Stążki w Borach Tucholskich, a także Śliwicki Obszar Chronionego Krajobrazu, Tucholski Park Krajobrazowy oraz Wdecki Park Krajobrazowy. Układ ten uzupełniają Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy Dolina Rzeki Ryszki, liczne rezerваты przyrody, użytki ekologiczne oraz pomniki przyrody. Tak ukształtowany system ochrony powoduje, że na znacznej części obszaru gminy konieczne jest ograniczanie presji inwestycyjnej oraz preferowanie funkcji przyrodniczych, rekreacyjnych i turystycznych. W projekcie planu ogólnego tereny o najwyższych walorach środowiskowych zostały w dużej mierze objęte strefą otwartą (SO) oraz strefą zieleni i rekreacji (SN), co ma na celu zachowanie ciągłości systemu przyrodniczego, ochronę dolin rzecznych i jezior oraz zwartych kompleksów leśnych Borów Tucholskich, a także zapobieganie rozpraszaniu zabudowy na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych.

Projekt planu ogólnego gminy Cekcyn zakłada koncentrację rozwoju zabudowy w istniejących strukturach osadniczych, przy wykorzystaniu dostępnej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz ograniczaniu ekspansji na tereny leśne i cenne przyrodniczo. Takie podejście sprzyja zachowaniu wysokiej jakości środowiska, racjonalnemu gospodarowaniu przestrzenią oraz wzmocnieniu zrównoważonego modelu rozwoju gminy, opartego na jej unikatowych uwarunkowaniach przyrodniczych i krajobrazowych.

Dokument opracowano z uwzględnieniem zarówno potrzeb rozwojowych gminy, jak i konieczności zachowania wysokiej jakości środowiska naturalnego. Realizacja ustaleń planu ogólnego powinna sprzyjać zrównoważonemu gospodarowaniu przestrzenią, wzmocnieniu odporności gminy na zmiany klimatyczne, ochronie zasobów wodnych, glebowych i leśnych oraz zapobieganiu istotnemu pogorszeniu stanu środowiska. Ewentualne oddziaływania wynikające z przyszłych inwestycji będą szczegółowo analizowane na dalszych etapach planowania, w procedurach sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz w ramach ocen oddziaływania na środowisko.

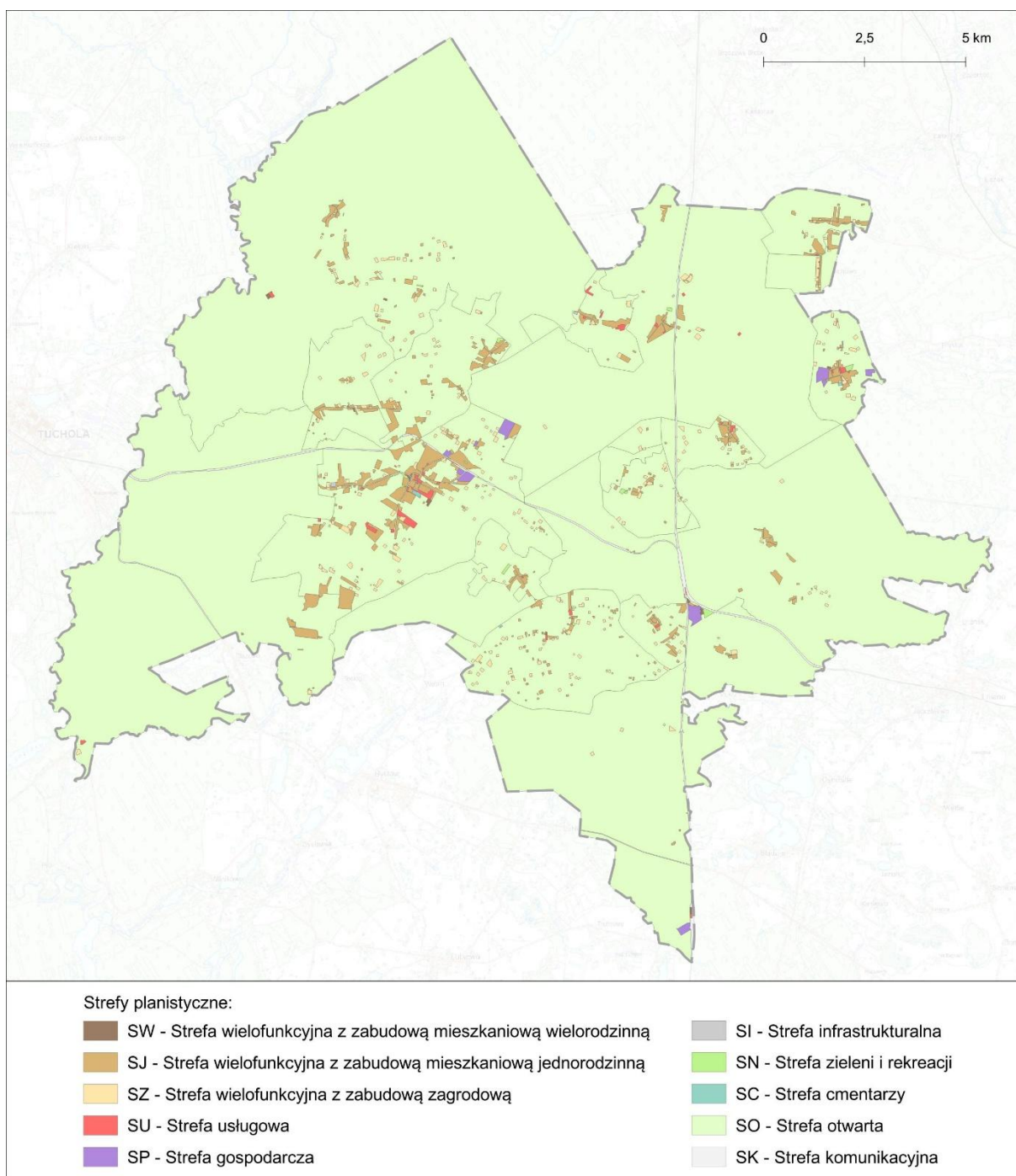
2.2. Ustalenia projektu planu ogólnego

Na obszarze gminy wyznaczono następujące typy stref planistycznych, spośród 13 dopuszczonych w art. 13c ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:

- strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, oznaczona symbolem SW,
- strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną, oznaczona symbolem SJ,
- strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową, oznaczona symbolem SZ,
- strefa usługowa, oznaczona symbolem SU,
- strefa gospodarcza, oznaczona symbolem SP,
- strefa infrastrukturalna, oznaczona symbolem SI,
- strefa zieleni i rekreacji, oznaczona symbolem SN,

- strefa cmentarzy, oznaczona symbolem SC,
- strefa otwarta, oznaczona symbolem SO,
- strefa komunikacyjna, oznaczona symbolem SK.

Nie wyznaczono strefy górnictwa, strefy handlu wielkopowierzchniowego ani strefy produkcji rolniczej z uwagi na brak zapotrzebowania i przesłanek funkcjonalnych. Strefy zostały wyznaczone w sposób rozłączny, z uwzględnieniem istniejącego i planowanego zagospodarowania, warunków środowiskowych, dostępności infrastruktury oraz dotychczas obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Rysunek 1. Strefy planistyczne wyznaczone w projekcie planu ogólnego gminy Cekcyn

Każda strefa posiada przypisany profil funkcjonalny podstawowy (stały) oraz profil dodatkowy (zmienny, ustalany lokalnie), który wskazuje dopuszczalne formy użytkowania danego obszaru. Zestawienie funkcji podstawowych i dodatkowych dla każdej strefy zawarto w poniższej tabeli.

Tabela 1. Profile funkcjonalne podstawowe i dodatkowe określone dla stref planistycznych

Lp.	Symbol literowy	Nazwa strefy planistycznej	Profil funkcjonalny strefy planistycznej	
			podstawowy	Dodatkowy*
1	SW	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną	teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren handlu wielkopowierzchniowego, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
2	SJ	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodziną	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
3	SZ	strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową	teren zabudowy zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren biogazowni, teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
4	SU	strefa usługowa	teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren składów i magazynów, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
5	SP	strefa gospodarcza	teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
6	SI	strefa infrastrukturalna	teren infrastruktury technicznej, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych	teren usług, teren produkcji, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
7	SN	strefa zieleni i rekreacji	teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i rozrywki, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren usług nauki, teren usług edukacji, teren usług zdrowia i pomocy społecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu
8	SC	strefa cmentarzy	teren cmentarza, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług kultu religijnego, teren usług handlu detalicznego, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
9	SO	strefa otwarta	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni geotermalnej, teren elektrowni wodnej, teren biogazowni, teren zieleni urządzonej
10	SK	strefa komunikacyjna	teren autostrady, teren drogi ekspresowej, teren drogi głównej ruchu przyspieszonego, teren drogi głównej, teren komunikacji kolejowej i szynowej, teren komunikacji kolei linowej, teren komunikacji wodnej, teren komunikacji lotniczej, teren obsługi komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren drogi zbiorczej, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren zieleni urządzonej, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód

* profil dodatkowy określony w wybranych strefach

Charakterystyka wybranych stref planistycznych

Strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (SW) zlokalizowana jest w miejscowościach Cekcyn, Iwiec, Nowy Sumin, Suchom-Lisiny, Wysoka, Zalesie oraz Zdroje. W strefie ujęto istniejące niewielkie zespoły zabudowy wielorodzinnej oraz towarzyszące im budynki jednorodzinne, które tworzą lokalne centra osadnicze w układzie wyspowym, charakterystycznym dla Borów Tucholskich. W obrębie stref znajdują się także tereny usług, niewielkie zespoły garażowe oraz enklawy zieleni urządzonej i ogrodów działkowych w sąsiedztwie zabudowy. Ze względu na leśny, rozproszony charakter osadnictwa w gminie Cekcyn strefy SW mają z natury ograniczony zasięg i pełnią rolę punktowych ośrodków intensywniejszej zabudowy, pozwalając na uzupełnianie struktury funkcjonalnej bez naruszania dominującego krajobrazu borów i jezior. W strefie dopuszcza się rozwój nowej zabudowy wielorodzinnej, a także uzupełniające tereny zieleni i ogrodów działkowych, w sposób odpowiadający istniejącemu charakterowi miejscowości. Na pozostałym obszarze gminy nie przewiduje się lokalizacji nowej zabudowy wielorodzinnej, co jest zgodne ze strukturą osadniczą oraz możliwościami wynikającymi z układu komunikacyjnego i środowiskowego gminy. Charakterystyczna na tym tle jest zabudowa wielorodzinną przy ul. Szkolnej objawiająca się jako zmiana w stosunku do historycznej tendencji utrzymywania w gminie zabudowy jednorodzinnej.

Strefą wielofunkcyjną z zabudową mieszkaniową jednorodziną (SJ) objęto zdecydowaną większość terenów mieszkaniowych w gminie, obejmując miejscowości Brzozie, Cekcyn, Iwiec, Krzywogoniec, Ludwichowo, Małe Gacno, Nowy Sumin, Ostrowo, Stary Sumin, Suchom-Lisiny, Trzebciny, Wielkie Budziska, Wysoka, Zalesie, Zdroje oraz Zielonka. W strefie możliwe jest lokalizowanie zabudowy mieszkaniowej w różnych formach: wolnostojącej, bliźniaczej i szeregowej, a także zabudowy usługowej oraz w wybranych lokalizacjach, zabudowy letniskowej związanej z funkcją rekreacyjną jezior i kompleksów leśnych Borów Tucholskich. Dopuszcza się również sytuowanie terenów komunikacji, infrastruktury technicznej, zieleni urządzonej, ogrodów działkowych oraz innych funkcji uzupełniających, zgodnie z profilem podstawowym i dodatkowym strefy.

Do strefy SJ włączono także część zabudowy zagrodowej w miejscowościach o słabym, ekstensywnym rolnictwie, gdzie gospodarstwa zaprzestały prowadzenia produkcji rolnej albo znajdują się w procesie przekształceń w kierunku funkcji pozarolniczych. Jest to typowe zjawisko przekształceń funkcji zabudowy dla krajobrazu Cekcyna, w którym mozaika sandrowa i przewaga gleb słabych sprawiają, że rolnictwo ma ograniczone znaczenie, a zabudowa zagrodowa naturalnie przechodzi w funkcje mieszkaniowe lub usługowe. Takie ujęcie terenów nie zamyka możliwości uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia na cele nierolnicze w procedurze sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, jeżeli zajdzie potrzeba dalszych przekształceń wynikających z lokalnych uwarunkowań osadniczych i środowiskowych.

Strefą wielofunkcyjną z zabudową zagrodową (SZ) objęto zabudowę mieszkaniową na terenach wiejskich w miejscowościach Brzozie, Cekcyn, Iwiec, Krzywogoniec, Ludwichowo, Małe Gacno, Nowy Sumin, Ostrowo, Stary Sumin, Suchom-Lisiny, Trzebciny, Wielkie Budziska, Wysoka, Zalesie, Zdroje oraz Zielonka. W strefie ujęto zarówno zabudowę związaną z produkcją rolniczą, jak i zabudowę o charakterze mieszkalnym w układach wiejskich, w tym w historycznych zespołach siedliskowych oraz tradycyjnych układach ulicowych charakterystycznych dla osadnictwa Borów Tucholskich. W strefie możliwa jest kontynuacja i rozwój istniejącej zabudowy rolniczej, jej modernizacja oraz wymiana w ramach technicznego następstwa budynków, a także budowa nowych budynków mieszkalnych i gospodarczych, pod warunkiem spełnienia wymogów wynikających z przepisów odrębnych.

W gminie Cekcyn rolnictwo ma charakter ekstensywny i rozproszony, dlatego część siedlisk pełni funkcję mieszkalną niezależnie od aktywności rolniczej. Ujęcie tych terenów w strefie zagrodowej odzwierciedla realny stan użytkowania i umożliwi elastyczne przekształcenia – od gospodarstw rolnych po zabudowę mieszkaniową o wiejskim charakterze – bez ingerencji w dominujący, leśny krajobraz gminy.

Strefa usługowa (SU) objęto przede wszystkim tereny usług publicznych w miejscowościach Brzozie, Cekcyn, Iwiec, Krzywogoniec, Ludwichowo, Małe Gacno, Nowy Sumin, Ostrowo, Suchom-Lisiny, Trzebciny, Wielkie Budziska, Wysoka, Zalesie, Zdroje oraz Zielonka. W strefie znalazły się kościoły, szkoły, świetlice, obiekty kultury, miejsca świadczenia usług społecznych i zdrowotnych oraz inne funkcje publiczne, które podlegają odrębnym normom w zakresie ochrony akustycznej i nie są przeznaczone dla stałego pobytu ludności.

Na obszarze gminy Cekcyn nie wyznacza się dużych, scalonych stref usługowych o charakterze magazynowo-składowym. Strefa SU w Cekcynie pełni przede wszystkim funkcję porządkującą istniejącą sieć usług publicznych i umożliwia jej dalszy rozwój zgodnie z lokalnymi potrzebami mieszkańców i uwarunkowaniami środowiskowymi Borów Tucholskich.

Strefa gospodarcza (SP) obejmuje istniejące zespoły zabudowy produkcyjnej i nie wyznacza się istotnych zmian w tym zakresie. W gminie Cekcyn strefę tę zlokalizowano w miejscowościach Cekcyn, Wysoka oraz Zdroje, gdzie funkcjonują niewielkie zakłady związane głównie z przetwórstwem drewna, usługami leśnymi oraz działalnością obsługującą lokalny rynek pracy Borów Tucholskich.

Strefa cmentarzy (SC) obejmuje istniejące tereny cmentarzy czynnych w miejscowościach Cekcyn, Iwiec, Ostrowo oraz Zdroje. Strefy te porządkują sposób użytkowania terenów o funkcjach publicznych wymagających ochrony sanitarnej i akustycznej.

Strefa zieleni i rekreacji (SN) obejmuje przede wszystkim tereny publiczne przy jeziorach z zamiarem wzmocnienia funkcji.

Strefa komunikacji (SK) została wyznaczona dla terenów kolejowych, terenów dróg wojewódzkich w klasach drogi głównej.

Zgodnie z przepisami dotyczącymi zasad sporządzania planu ogólnego we wszystkich strefach możliwe jest utrzymanie i rozwój terenów ogrodów działkowych, komunikacji, infrastruktury, zieleni naturalnej lub urządzonej, lasu i wód. Zważywszy jednak na charakter w szczególności strefy otwartej, tereny, które znajdują się w tej strefie mogą być nadal zagospodarowane w sposób dotychczasowy.

Tereny usług zostały uwzględnione we wszystkich strefach, w których w profilu dodatkowym była taka możliwość. Oznacza to, że tereny działalności usługowej mogą być lokalizowane zarówno w strefach mieszkaniowych jak i usługowych i gospodarczych.

Strefa otwarta (SO) obejmuje największy obszar powierzchniowy na terenie gminy i została wyznaczona na niezabudowanych terenach o wysokim znaczeniu przyrodniczym i krajobrazowym. Obejmuje przede wszystkim grunty rolne, łąki, użytki zielone, kompleksy leśne, doliny cieków, obszary zieleni naturalnej. Związana jest z występowaniem na terenie gminy rozbudowanego przyrodniczego, w tym systemu obszarów chronionych, na który składają się: obszary Natura 2000, obszar chronionego krajobrazu, parki krajobrazowe, zespół przyrodniczo-krajobrazowy rezerваты przyrody, użytki ekologiczne, pomniki przyrody oraz występowanie gleb o wysokiej przydatności rolniczej (III klasy bonitacyjnej). Wydzielone strefy otwarte wynikają z konieczności ochrony przestrzeni naturalnych oraz utrzymania równowagi między urbanizacją a środowiskiem, przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiedniej przestrzeni do rozwoju infrastruktury i komunikacji.

W planie ogólnym gminy Cekcyn wyznaczono strefy planistyczne w oparciu o aktualne ich zagospodarowanie i użytkowanie jak i planowane przeznaczenie terenów w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W niektórych przypadkach uwzględniono wydane decyzje o warunkach, które znajdowały się w sąsiedztwie terenów istniejącej zabudowy, a także luki w zabudowie. Oprócz istniejącego zagospodarowania wzięto pod uwagę odpowiadające im tereny niezainwestowane w lukach w zespołach zabudowy w obrębie danej strefy.

3. POWIĄZANIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY CEKCYN Z INNYMI DOKUMENTAMI

Projekt planu ogólnego gminy Cekcyn został opracowany zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz w oparciu o obowiązujące dokumenty strategiczne i planistyczne szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego. Dokument stanowi kontynuację i aktualizację dotychczasowej polityki przestrzennej gminy, określonej w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, dostosowując ją do nowego systemu planowania oraz aktualnych uwarunkowań społeczno-gospodarczych i środowiskowych.

Powiązania z dokumentami lokalnymi i ponadlokalnymi

Strategia Rozwoju Gminy Cekcyn na lata 2024–2034

Projekt planu ogólnego uwzględnia zapisy obowiązującej *Strategii rozwoju Gminy Cekcyn na lata 2024–2034*. Dokument ten ma charakter nadrzędny względem pozostałych lokalnych polityk publicznych i stanowi „podstawowy instrument długofalowego zarządzania gminą”, obejmujący kierunki działań społecznych, gospodarczych i przestrzennych, a także model struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz rekomendacje dotyczące prowadzenia polityki przestrzennej. Strategia integruje ustalenia z poziomu województwa oraz obszarów funkcjonalnych Borów Tucholskich, co nadaje jej spójność z dokumentami wyższego rzędu.

W strategii nie wskazano potrzeby znaczącego rozszerzenia terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową. Diagnoza gminy Cekcyn podkreśla wysoką lesistość (ok. 70% powierzchni), ograniczoną przydatność rolniczą znaczącej części gruntów (dominacja klas V–VI), a także fakt, iż pokrycie planami miejscowymi wynosi około 0,7% powierzchni gminy, co niesie ryzyko przypadkowych lokalizacji inwestycji mieszkaniowych w trybie decyzji WZ. W strategii nie pojawia się postulowana potrzeba zwiększania podaży terenów pod zabudowę. Diagnoza i wnioski nie formułują zapotrzebowania na nową, intensywną urbanizację, a akcent kładzie się raczej na poprawę ładu przestrzennego i powstrzymanie rozproszonych lokalizacji inwestycji.

W dostępnych dokumentach strategicznych wyższego rzędu, w tym *Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2030+*, a także w dokumentach powiatowych nie odnotowano kierunków rozwojowych nakierowanych na intensyfikację zabudowy mieszkaniowej w gminach o profilu przyrodniczo-rekreacyjnym. Strategia Cekcyna klasyfikuje gminę do obszarów funkcjonalnych Borów Tucholskich, gdzie priorytetami są ochrona środowiska, rozwój turystyki, rekreacji i przetwórstwa drewna, a nie ekspansja zabudowy mieszkaniowej. Na moment uchwalania Planu ogólnego strategia nie sygnalizuje nowych kierunków przestrzennych związanych z rozwojem funkcji mieszkaniowej, nie identyfikuje zwiększonego zapotrzebowania na tereny pod zabudowę, ani nie wskazuje obszarów wymagających urbanizacji.

W dokumentach ponadlokalnych, w tym w odniesieniu do obszarów potencjalnego oddziaływania inwestycji Centralnego Portu Komunikacyjnego, również nie przewidziano specyficznych impulsów rozwojowych, które miałyby generować wzrost presji mieszkaniowej na obszar Gminy Cekcyn.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Cekcyn opiera się na wyraźnym zróżnicowaniu obszaru na cztery strefy rozwojowe, wynikające z diagnozy środowiskowej, osadniczej i gospodarczej zawartej w Strategii. Pewne jest, że dokument wyraźnie podkreśla dualny charakter gminy – z jednej strony silny ośrodek usługowo-administracyjny w Cekcynie, z drugiej rozległe obszary leśne Borów Tucholskich determinujące sposób prowadzenia polityki przestrzennej.

- Strefa wielofunkcyjna obejmuje Cekcyn jako centralny ośrodek administracyjny, usługowy i rekreacyjny, położony nad Jeziorem Wielkim Cekcyńskim. Strategia akcentuje tu koncentrację usług publicznych, rozwój infrastruktury technicznej, znaczenie modernizacji układu komunikacyjnego oraz potencjał turystyczny związany z jeziorem i istniejącą strefą aktywności nadwodnej. Jest to strefa o największej chłonności dla ewentualnych przekształceń osadniczych, ale dokument nie wskazuje potrzeby silnej ekspansji zabudowy.

- Strefa rolniczo-osadnicza dotyczy obszarów o utrwalonej funkcji rolniczej, szczególnie w południowej i zachodniej części gminy (m.in. Nowy Sumin, Krzywogoniec, Iwiec). Ponad 63% gruntów ornych w gminie to gleby słabe (V-VI), co sprzyja łączeniu funkcji rolniczej z zabudową mieszkaniową jednorodzinną oraz usługami o lokalnym zasięgu, przy jednoczesnym utrzymywaniu trwałych użytków zielonych na glebach najszabszych.
- Strefa rolniczo-ekologiczna obejmuje obszary o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych - doliny Brdy i Stążki, strefy wokół jezior Mukrz, Krzywka czy Drzycimskiego. Strategia klasyfikuje niemal całą gminę jako objętą formami ochrony przyrody (w tym 7 rezerwatów, 2 parki krajobrazowe, obszary Natura 2000, liczne użytki ekologiczne) i akcentuje konieczność ochrony jakości wód, ograniczania spływu biogenów i utrzymywania stref buforowych wzdłuż cieków. Strefa ta sprzyja rozwojowi agroturystyki i gospodarstw ekologicznych, jednoznacznie wynikający z charakterystyki środowiskowej i kierunków działań wskazanych w strategii.
- Strefa leśna obejmuje rozległe kompleksy Borów Tucholskich, które zgodnie z dokumentem stanowią ok. 70% powierzchni gminy i pełnią funkcje przyrodnicze, ochronne i rekreacyjne. Strategia wymienia liczne formy ochrony, m.in. obszar specjalnej ochrony ptaków „Bory Tucholskie”, specjalny obszar ochrony siedlisk „Dolina Brdy i Stążki”, użytki ekologiczne i pomniki przyrody. Priorytetem pozostaje ochrona bioróżnorodności oraz rozwój turystyki przyjaznej środowisku, w tym wykorzystanie znakowanych szlaków pieszych, rowerowych i wodnych (np. szlak Brdy). Strefa ta, stanowi podstawę wizerunku gminy i jej przewagi konkurencyjnej w obszarze turystyki przyrodniczej.

Hierarchia osadnicza gminy została ukształtowana w oparciu o rolę poszczególnych miejscowości. Cekcyn pełni funkcję ośrodka głównego i centrum usługowego gminy. Rolę lokalnych ośrodków obsługi ludności pełnią wsie sołeckie. Pozostałe miejscowości gminy zachowują charakter rolniczo-mieszkaniowy, z usługami ograniczonymi do obsługi potrzeb lokalnych.

Polityka przestrzenna gminy Cekcyn zakłada koncentrację nowej zabudowy na terenach już zurbanizowanych lub w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących siedlisk rolnych, co umożliwi racjonalne wykorzystanie istniejącej infrastruktury oraz ochronę cennych zasobów środowiskowych i rolniczych. Unikanie rozproszonej zabudowy pozwala ograniczyć koszty infrastrukturalne oraz utrzymać ład przestrzenny, w szczególności w przypadku nowej zabudowy w miejscowości Cekcyn - siedzibie gminy. W zakresie transportu podstawą układu komunikacyjnego gminy pozostaje sieć dróg powiatowych i gminnych, które zapewniają dostęp do wszystkich sołectw. Kluczowe znaczenie ma droga wojewódzka nr 240 łącząca Chojnice ze Świeciem, stanowiąca główną oś powiązań zewnętrznych gminy. Uzupełnieniem są linie kolejowe nr 201 (Nowa Wieś Wielka - Gdynia Port) i nr 208 (Działdowo - Chojnice), których węzłowy charakter w rejonie Wierzchucina umożliwia szybkie połączenia z Tucholą, Chojnicami, Bydgoszczą, Toruniem oraz Trójmiastem. Dzięki temu gmina Cekcyn jest silnie powiązana funkcjonalnie z otoczeniem regionalnym, pełniąc rolę zaplecza mieszkaniowo-turystycznego w strukturze powiatu tucholskiego.

Polityka przestrzenna realizowana na terenie Gminy Cekcyn zakłada racjonalne kształtowanie struktury użytkowania terenu oraz utrzymanie zintegrowanego ładu przestrzennego, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań środowiskowych, społecznych i gospodarczych. Kluczowym elementem tego procesu jest unikanie rozpraszania zabudowy na tereny dotychczas niezurbanizowane oraz koncentracja nowej zabudowy w obrębie istniejących jednostek osadniczych. Takie podejście pozwala ograniczać zjawisko chaotycznej suburbanizacji, maksymalizować wykorzystanie już uzbrojonych terenów oraz lokować nowe inwestycje w miejscowościach o największym potencjale infrastrukturalnym. Działania te umożliwiają optymalizację kosztów utrzymania i rozbudowy infrastruktury technicznej oraz społecznej, a także wspierają harmonijny rozwój gminy.

Powiązania z dokumentami regionalnymi*Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego*

Projekt planu ogólnego uwzględnia zapisy obowiązującego *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego*, przyjętego uchwałą Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr XI/135/2003 z dnia 26 czerwca 2003 r.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego określa inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które obejmują obszar gminy Cekcyn. Do najważniejszych z nich należą:

- zadanie 1 - Włączenie do sieci Natura 2000 obszarów Parków Krajobrazowych Borów Tucholskich
- zadanie 2 - Ochrona gruntów o wysokiej przydatności dla rolnictwa przed zmianą na cele nierolnicze
- zadanie 3 - Utworzenie rezerwatów i parków kulturowych
- zadanie 37 - Utworzenie rezerwatu biosfery na obszarze Borów Tucholskich
- zadanie 39 - Opracowanie programu ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami
- zadanie 40 - Realizacja programu zwiększenia lesistości i zadrzewień w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2001-2020
- zadanie 44 - Ustanowienie i wdrożenie planów ochrony parków krajobrazowych: w tym Tucholskiego
- zadanie 53 - Rewitalizacja historycznych układów urbanistycznych
- zadanie 76 - Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 240: remonty nawierzchni, Budowa obwodnicy miasta Tuchola
- zadanie 151 - Przebudowa linii kolejowej nr 208.

Położenie gminy w bezpośrednim sąsiedztwie Tucholi powoduje silne powiązania funkcjonalne z tym miastem, które stanowi główny ośrodek obsługi administracyjnej, edukacyjnej i usługowej dla mieszkańców Cekcyna. Równie istotne są relacje z Chojnicami i Świeciem, a w szerszym układzie z Bydgoszczą i Toruniem, do których kieruje się część dojazdów zawodowych i edukacyjnych. Cekcyn pełni rolę lokalnego zaplecza rolniczego oraz ośrodka turystyczno-rekreacyjnego w strukturze powiatu tucholskiego, przy czym znaczna część mieszkańców gminy dojeżdża codziennie do sąsiednich miast w celach zawodowych, szkolnych i usługowych. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego wskazuje, że gmina Cekcyn położona jest w strefie intensywnej gospodarki leśnej i turystycznej, przy dominacji indywidualnej gospodarki rolnej na glebach o niskiej bonitacji. Jednocześnie znaczną część obszaru obejmują formy ochrony przyrody w Borach Tucholskich, co podkreśla konieczność zachowania równowagi pomiędzy funkcjami osadniczymi a środowiskowymi.

Na poziomie planu ogólnego gminy Cekcyn realizacja celów z poziomu planu województwa jest możliwa poprzez uwzględnienie stref typowych dla ośrodków o znaczeniu lokalnym: strefy otwartej, gospodarczej, strefy wielofunkcyjnej z zabudową jednorodziną, strefy zabudowy zagrodowej, strefy usług. Ośrodki gminne, koncentrujące potencjał lokalny powinny oferować zróżnicowane możliwości w szczególności w zakresie usług lokalnych zdrowia, oświaty, administracji publicznej, a także działalności pozarolniczej kultury, gospodarki i sportu na poziomie gminnym. Tego rodzaju strefy znalazły się w planie ogólnym gminy, umożliwiając kontynuację i przyszłą realizację wymienionych funkcji.

Audyty krajobrazowe województwa kujawsko-pomorskiego

W projekcie planu ogólnego uwzględniono także zapisy *Audytu krajobrazowego województwa kujawsko-pomorskiego*, przyjętego uchwałą nr LXI/851/2023 z dnia 25 września 2023 r. Na terenie gminy Cekcyn zidentyfikowano 20 krajobrazów, z których 18 uzyskało statusu krajobrazu priorytetowego. Ponadto dla niektórych z nich audyt krajobrazowy formułuje rekomendacje i wnioski, ponieważ krajobrazy te położone są w całości lub częściowo na obszarach chronionych w rozumieniu art. 38a ust. 3 pkt 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Wspólne rekomendacje dla krajobrazów priorytetowych gminy Cekcyn:

- Koncentracja zabudowy w granicach istniejących jednostek osadniczych, unikanie rozpraszania zabudowy.
- Zakaz lokalizowania nowej zabudowy i infrastruktury w otoczeniu jezior: Wielkie Cekcyńskie, Drzycimskie, Gwiazda, Miąły, Dziuki, Główka, Ostrowite, Branickie Duże i Małe oraz w dolinie Brdy.
- Wyznaczanie stref buforowych przy ciekach i zbiornikach wodnych z wykluczeniem zabudowy mieszkaniowej.
- Zachowanie trwałych użytków zielonych i nieprzekształcanie ich na grunty orne.
- Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed przeznaczeniem na cele nierolnicze.
- Unikanie zabudowy na terenach o urozmaiconej rzeźbie, zwłaszcza na krawędziach dolin i rynien polodowcowych.
- Zachowanie historycznych układów przestrzennych wsi (Nowy Sumin, Ostrowo) i kontynuacja lokalnych form architektonicznych.
- Wprowadzanie zabudowy w harmonii z otoczeniem: stonowana kolorystyka elewacji (odcienie pastelowe), dachy w barwach naturalnych (terakota, bordo, brąz, szarość), stosowanie materiałów naturalnych (drewno, kamień, cegła).
- Unikanie obcych stylistycznie form architektonicznych, nieadekwatnych do lokalnego krajobrazu.
- Zwiększanie udziału zieleni i jej różnorodności w przestrzeniach intensywnie zabudowanych.
- Wprowadzanie zieleni izolacyjnej wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych oraz w otoczeniu zakładów przemysłowych.
- Zachowanie powagi i otoczenia miejsc pamięci i martyrologii, wykluczenie w ich sąsiedztwie zabudowy kolidującej z charakterem tych miejsc.

Gmina Cekcyn należy do grupy najsilniej chronionych jednostek samorządowych w regionie. Wynika to z wyjątkowo dużego udziału powierzchni objętej różnymi formami ochrony przyrody – od parków krajobrazowych i obszarów Natura 2000, po rezerwaty przyrody i użytki ekologiczne. Tak rozbudowany system ochrony sprawia, że polityka przestrzenna gminy musi być w wysokim stopniu podporządkowana wymaganiom przyrodniczym, a każdy kierunek rozwoju musi uwzględniać zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych i wysokich walorów krajobrazowych Borów Tucholskich.

Jednocześnie Cekcyn należy do grona najsilniejszych gmin w Obszarze Delimitacji Cech Krajobrazowych, co potwierdza jego szczególną pozycję w strukturze krajobrazowej województwa kujawsko-pomorskiego. Wysoki stopień ochrony, koncentracja cennych ekosystemów leśnych i wodnych oraz obecność historycznych układów osadniczych powodują, że gmina pełni kluczową rolę w utrzymaniu integralności i jakości krajobrazu całego obszaru audytowego.

Wyznaczone strefy planistyczne w planie ogólnym gminy Cekcyn uwzględniają rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym dla krajobrazów położonych w granicach obszarów chronionych. W planie ogólnym gminy Cekcyn tereny w granicach krajobrazów, dla których sformułowane są rekomendacje i wnioski w audycie krajobrazowym włączono do strefy otwartej w celu ochrony obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych oraz krajobrazowych przed niekontrolowaną ekspansją zabudowy zachowując integralność i naturalny charakter

tych terenów. Należy podkreślić, iż wyznaczenie strefy otwartej nadal umożliwi wykorzystywanie terenów do celów rekreacyjnych, wypoczynkowych, jako tereny: lasu, zieleni naturalnej, ogrodów działkowych, wód. Ponadto w strefie otwartej mogą znajdować się elementy infrastruktury transportowej oraz tereny związane z infrastrukturą techniczną. Wyznaczenie strefy otwartej pozwala na rozwój przestrzenny gminy nie narażając jednocześnie cennych terenów przyrodniczych na niekontrolowaną urbanizację.

Powiązania z dokumentami krajowymi i unijnymi

Plan ogólny gminy Cekcyn został opracowany z uwzględnieniem najważniejszych dokumentów międzynarodowych, unijnych i krajowych dotyczących ochrony środowiska, ładu przestrzennego oraz zrównoważonego rozwoju. Dokumenty te wyznaczają ramy dla kształtowania polityki przestrzennej gminy, w szczególności w zakresie adaptacji do zmian klimatu, poprawy jakości środowiska, ochrony bioróżnorodności oraz racjonalnego gospodarowania zasobami przyrodniczymi. W warunkach gminy szczególne znaczenie ma ochrona systemów przyrodniczych Borów Tucholskich, a także ochrona gleb i krajobrazu o wysokich walorach przyrodniczych i rekreacyjnych.

W ramach opracowania uwzględniono priorytety wynikające z najważniejszych dokumentów międzynarodowych, takich jak:

- Konferencja ONZ w Rio de Janeiro (1992) – podstawowy akt definiujący zasady zrównoważonego rozwoju, na którym opiera się integracja polityki przestrzennej z celami społecznymi, środowiskowymi i gospodarczymi,
- Konwencja Berneńska dotycząca ochrony gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk,
- Ramowa konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UNFCCC), której celem jest podejmowanie działań adaptacyjnych i ograniczających skutki zmian klimatycznych,
- Protokół z Kioto, Protokół montreali, Protokół z Aarhus, odnoszące się do ograniczania emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń oraz zapewnienia dostępu do informacji o środowisku.

Na poziomie Unii Europejskiej uwzględniono w szczególności dokumenty mające bezpośredni wpływ na kształtowanie polityki przestrzennej i środowiskowej:

- Dyrektywę 92/43/EWG (tzw. siedliskowa) oraz Dyrektywę 2009/147/WE (ptasia) – podstawy prawne funkcjonowania sieci Natura 2000,
- Ramową Dyrektywę Wodną (2000/60/WE) określającą zasady gospodarowania zasobami wodnymi, szczególnie istotnymi dla doliny Brdy i licznych jezior,
- Dyrektywy dotyczące jakości powietrza i gospodarki odpadami,
- Europejski Zielony Ład, wprowadzający cele neutralności klimatycznej, wzmocnienia retencji wodnej, ochrony ekosystemów oraz transformacji energetycznej opartej o odnawialne źródła energii.

Na poziomie krajowym Plan ogólny gminy Cekcyn uwzględnia m.in.:

- Strategiczny Plan Adaptacji do zmian klimatu SPA2020,
- Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2030,
- Politykę ekologiczną państwa 2030,
- Krajowy Plan na rzecz Energii i Klimatu 2021–2030.

Polskie przepisy dotyczące planowania przestrzennego i ochrony środowiska są dostosowane do standardów obowiązujących w Unii Europejskiej, co zapewnia spójność działań podejmowanych na poziomie lokalnym z celami polityk środowiskowych, klimatycznych i rozwojowych. Ustalenia planu ogólnego gminy Cekcyn pozostają z nimi w pełnej zgodzie, szczególnie w zakresie ochrony różnorodności biologicznej, gospodarki wodnej, jakości powietrza, systemów zieleni, adaptacji do zmian klimatu i zrównoważonego korzystania z przestrzeni.

4. OPIS I OCENA STANU ŚRODOWISKA OBSZARU GMINY

4.1. Położenie, użytkowanie i zagospodarowanie terenu

Obszar opracowania obejmuje wiejską gminę Cekcyn, położoną w powiecie tucholskim, w północno-zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego. Gmina Cekcyn graniczy od północnego zachodu z gminą Tuchola, od północy z gminą Śliwice, od północnego wschodu z gminą Osie, od południowego wschodu z gminą Lniano, od południa z gminami Świekatowo i Lubiewo, a od południowego zachodu z gminą Gostycyn.

Gmina położna jest w odległości około 12 km od siedziby powiatu - Tucholi, natomiast odległość do siedzib władz administracyjnych województwa wynosi około 70 km do Bydgoszczy i 86 km do Torunia. Podstawowy układ komunikacyjny gminy stanowią droga wojewódzka nr 240 łącząca Świecie z Tucholą i Chojnicami oraz drogi powiatowe i gminne. Przez obszar gminy przebiega również linie kolejowe nr 201 (Nowa Wieś Wielka - Gdynia Port) i nr 208 (Działdowo - Chojnice).

Rysunek 2. Położenie administracyjne gminy Cekcyn
(źródło: Państwowy Rejestr Granic; geoportal.gov.pl)

Biorąc pod uwagę najnowszą regionalizację fizycznogeograficzną (Solon, Borzyszkowski i in., 2019), zachodnia część gminy znajduje się w mezoregionie Doliny Brdy, północna część gminy należy do Borów Tucholskich, a większość obszaru gminy położona jest w mezoregionie Wysoczyzny Świeckiej. Wszystkie trzy mezoregiony wchodzi w skład większej jednostki - makroregionu Pojezierze Południowopomorskiego. Obszar gminy obejmuje sandr porośnięty borem sosnowym, fragmenty wysoczyzn morenowych w postaci wysp, a także krajobraz równinny ze wzniesieniami morenowymi oraz miejscami krajobraz sandrowy pojezierny.

4.2. Klimat i zjawiska atmosferyczne

Zgodnie z regionalizacją klimatyczną Wosia (1999) tereny gminy Cekcyn położone są na granicy dwóch regionów klimatycznych – Wschodniopomorskiego (VIII) na zachodzie i Dolnej Wisły (IV) na wschodzie. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi około 8–8,5°C, natomiast średnia roczna suma opadów kształtuje się na poziomie około 550–600 mm. Na obszarze gminy dominują wiatry z sektora zachodniego.

Warunki topoklimatyczne gminy Cekcyn są zróżnicowane i zależą od ukształtowania terenu, obecności rzeki Brdy, zwartych kompleksów leśnych Borów Tucholskich. Najpowszechniej występującym typem jest topoklimat terenów leśnych, związany z rozległymi kompleksami Borów Tucholskich. Charakteryzuje się on złagodzonego przebiegiem pogody, podwyższoną wilgotnością powietrza, obniżoną amplitudą temperatur oraz zmniejszonymi prędkościami wiatru. Warunki te sprzyjają stabilizacji mikroklimatu, choć lokalnie mogą wiązać się ze zwiększoną obecnością alergenów w powietrzu. Ze względu na dominację lasów jest to topoklimat o największym zasięgu przestrzennym w gminie. Na obszarach wysp śródleśnych oraz otwartej wyspy morenowej występuje topoklimat terenów płaskich i falistych, uznawany za korzystny z punktu widzenia osadnictwa. Charakteryzuje się on dobrymi warunkami termicznymi i wilgotnościowymi oraz możliwością efektywnego przewietrzania. W obrębie istniejących skupisk zabudowy występuje topoklimat cechujący się większymi amplitudami temperatury i wilgotności powietrza, ograniczoną wentylacją oraz lokalnie podwyższonym poziomem zanieczyszczeń powietrza. Dla tych obszarów istotne znaczenie ma utrzymanie i rozwój układów zieleni sprzyjających przewietrzaniu. Lokalnie, zwłaszcza w obniżeniach terenu i w sąsiedztwie cieków oraz jezior, występuje topoklimat terenów podmokłych, oceniany jako niekorzystny dla rozwoju zabudowy. Charakteryzuje się on niekorzystnym bilansem cieplnym, wysoką wilgotnością, częstym występowaniem mgieł oraz inwersji termicznych. Uwarunkowania te przemawiają za preferowaniem w tych obszarach funkcji przyrodniczych, retencyjnych i rekreacyjnych.

4.3. Geomorfologia i rzeźba terenu

Biorąc pod uwagę regionalizację fizycznogeograficzną, gmina Cekcyn położona jest w obrębie Pojezierzy Południowopomorskich, na styku trzech mezoregionów: Borów Tucholskich, Wysoczyzny Świeckiej oraz Doliny Brdy. Obszar gminy obejmuje rozległy sandr oraz wysoczyznę morenową, rozcięte przez rynny subglacjalne, zajęte przez cieki i jeziora.

Pod względem hipsometrycznym obszar gminy wykazuje znaczne zróżnicowanie, z maksymalną deniwelacją wynoszącą około 63 m. Najniżej położone tereny znajdują się w dolinie Brdy osiągając około 71 m n.p.m., z kolei najwyżej w rejonie miejscowości Trzebciny sięgając do około 134 m n.p.m. Powierzchnia terenu obniża się generalnie z północy w kierunku południowo-zachodnim i południowo-wschodnim.

Centralna i wschodnia część gminy charakteryzuje się występowaniem wysp wysoczyznowych oraz licznych form wodnolodowcowych. W krajobrazie tej części gminy występują rynny subglacjalne wypełnione jeziorami rynnowymi, a także doliny odpływu wód roztopowych oraz bezodpływowe obniżenia o zróżnicowanej genezie. Powierzchnia wysoczyzny położona jest najczęściej na wysokości 110–115 m n.p.m., a deniwelacje zwykle nie przekraczają kilku metrów. Na terenie gminy powszechnie występują równiny sandrowe i wodnolodowcowe, a także formy eoliczne, w tym wydmy i równiny piasków przewianych, związane z obszarem Borów Tucholskich.

Krajobraz gminy urozmaicają również głęboko wcięte doliny, w tym wyróżniająca się pod względem krajobrazowym dolina Brdy. Obejmuje ona erozyjne tarasy sandrowe, zbudowane z piasków o zróżnicowanej frakcji, o miąższości od około 2 do 4 m. Nachylenie stoków doliny miejscami przekracza 30–40%, co sprzyja rozwojowi procesów erozyjnych i stanowi istotne ograniczenie dla lokalizacji zabudowy. Tereny o spadkach przekraczających 8–10%, występujące również w obrębie rynien polodowcowych zajętych przez Jezioro Cekcyńskie oraz w dolinach rzek Stażki, Rudej i Ryszki, uznawane są za mniej korzystne dla intensywnego zagospodarowania.

Pomimo występowania lokalnie znacznych nachyleń terenu, zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego (PIG-PIB), na obszarze gminy nie zidentyfikowano osuwisk ani terenów zagrożonych ruchami masowymi. Jednocześnie w rejonach o większych spadkach, w szczególności na zboczach doliny Brdy, występują obszary predysponowane do rozwoju procesów ruchów masowych, co wymaga uwzględnienia odpowiednich ograniczeń i zasad zagospodarowania na etapie planowania przestrzennego.

Na współczesne ukształtowanie rzeźby gminy wpływała również działalność człowieka. Zmiany rzeźby terenu związane są z pozyskiwaniem i przystosowaniem terenów pod rozwój przestrzenny miejscowości, w tym pod zabudowę oraz infrastrukturę komunikacyjną. Lokalnie doprowadziło to do niwelacji terenu, a miejscami do powstania nasypów i sztucznych wyniesień ponad pierwotny poziom terenu.

4.4. Budowa geologiczna i gleby

Z punktu widzenia planowania przestrzennego najważniejsze znaczenie mają najmłodsze utwory geologiczne. Obszar gminy pokrywają osady czwartorzędowe - plejstoceńskie i holoceni. W profilu czwartorzędu dominują piaski i żwiry wodnolodowcowe, budujące rozległy sandr Borów Tucholskich, uzupełnione lokalnie glinami zwałowymi występującymi głównie w obrębie wysp wysoczyzn morenowych. W kierunku dolin rzecznych oraz rynien polodowcowych wzrasta udział osadów piaszczystych kosztem glin zwałowych, co wpływa na zróżnicowanie warunków geotechnicznych. Na terenie gminy powszechnie występują również piaski eoliczne, tworzące wydmy i równiny piasków przewianych, szczególnie w rejonach miejscowości Wielkie Budziska, Stary Wierzchucin oraz Wierzchucin. Ich miąższość lokalnie dochodzi do kilku metrów, a formy te mają istotne znaczenie krajobrazowe i siedliskowe.

Najmłodsze osady holoceni zlokalizowane są przede wszystkim w dolinach cieków, rynnach subglacialnych, misach jeziornych oraz zagłębieniach wytopiskowych. Reprezentowane są przez torfy, namuły organiczne oraz piaski i żwiry rzeczne, budujące dna dolin oraz obniżenia bezodpływowych. Największe kompleksy torfowisk występują w okolicach miejscowości Małe Gacno, Wielkie Budziska, Iwiec, Mukrz, Wierzchucin, Zalesie i Lubińsk. Obszary te cechują się wysokimi walorami przyrodniczymi i pełnią istotną rolę w retencji wodnej oraz zachowaniu bioróżnorodności.

4.4.1 Złoże, tereny i obszary górnicze

Na terenie gminy zlokalizowane jest złoże torfu „Iwiec I”, którego eksploatacja została zakończona i obecnie nie jest prowadzona. W granicach gminy nie występują czynne obszary ani tereny górnicze, a także nie prowadzi się eksploatacji surowców naturalnych.

4.4.2 Warunki glebowe i zasoby agroekologiczne

W zalesionej części gminy Cekcyn dominują gleby bielicoziemne, glejobielice oraz gleby rdzawe, ukształtowane głównie na utworach piaszczystych. W obrębie wyspy morenowej w centralnej części gminy pojawiają się płaty gleb płowych, odznaczających się relatywnie lepszymi warunkami siedliskowymi i większym potencjałem dla produkcji rolnej. W dolinach rzecznych, rynnach polodowcowych oraz w strefach przyjeziornych dominują gleby organiczne, głównie torfy oraz gleby organiczno-mineralne. Na terenie gminy występują także gleby antropogeniczne, powstałe w wyniku przekształceń powierzchni terenu związanych z rozwojem zabudowy, infrastruktury itd.

Ogółem gleby gminy Cekcyn należą do grupy gleb o niskiej przydatności rolnej. Przeważają gleby słabe, piaszczyste, w znacznej części zajęte przez tereny leśne, które obejmują około 70% powierzchni gminy. W konsekwencji rolnictwo pełni drugorzędą rolę w strukturze gospodarczej gminy. Gleby zaliczane do II-III klasy bonitacyjnej, charakteryzujące się większą zasobnością w składniki pokarmowe i korzystniejszymi stosunkami wodno-powietrznymi, występują jedynie lokalnie, głównie w rejonie Cekcyna.

4.5. Wody podziemne

Opis wód podziemnych

Na obszarze gminy występują trzy piętra wodonośne: mezozoiczne (kredowe), trzeciorzędowe oraz czwartorzędowe. Największe znaczenie z punktu widzenia planowania przestrzennego i bieżącego użytkowania mają wody podziemne piętra czwartorzędowego, rozwinięte w piaskach i żwirach wodnolodowcowych sandru Borów Tucholskich oraz w osadach dolinnych. Są one najintensywniej eksploatowane m.in. przez ujęcia komunalne i studnie gospodarskie, przy czym w dolinach rzek, rynnach subglacialnych i zagłębieniach wytopiskowych zwierciadło wód gruntowych zalega płytko, często na głębokości 1–2 m, lokalnie w kontakcie z osadami organicznymi i torfami. Na obszarach wysoczyzn morenowych wody podziemne występują w warstwach piaszczysto-żwirowych, miejscami przykrytych glinami zwałowymi, które tylko lokalnie pełnią funkcję izolacyjną, co powoduje zróżnicowane warunki hydrogeologiczne. Piętra trzeciorzędowe i mezozoiczne mają znaczenie regionalne i stanowią potencjalne zasoby wody pitnej, jednak ze względu na głębokie zaleganie oraz lokalnie podwyższoną mineralizację nie są obecnie eksploatowane.

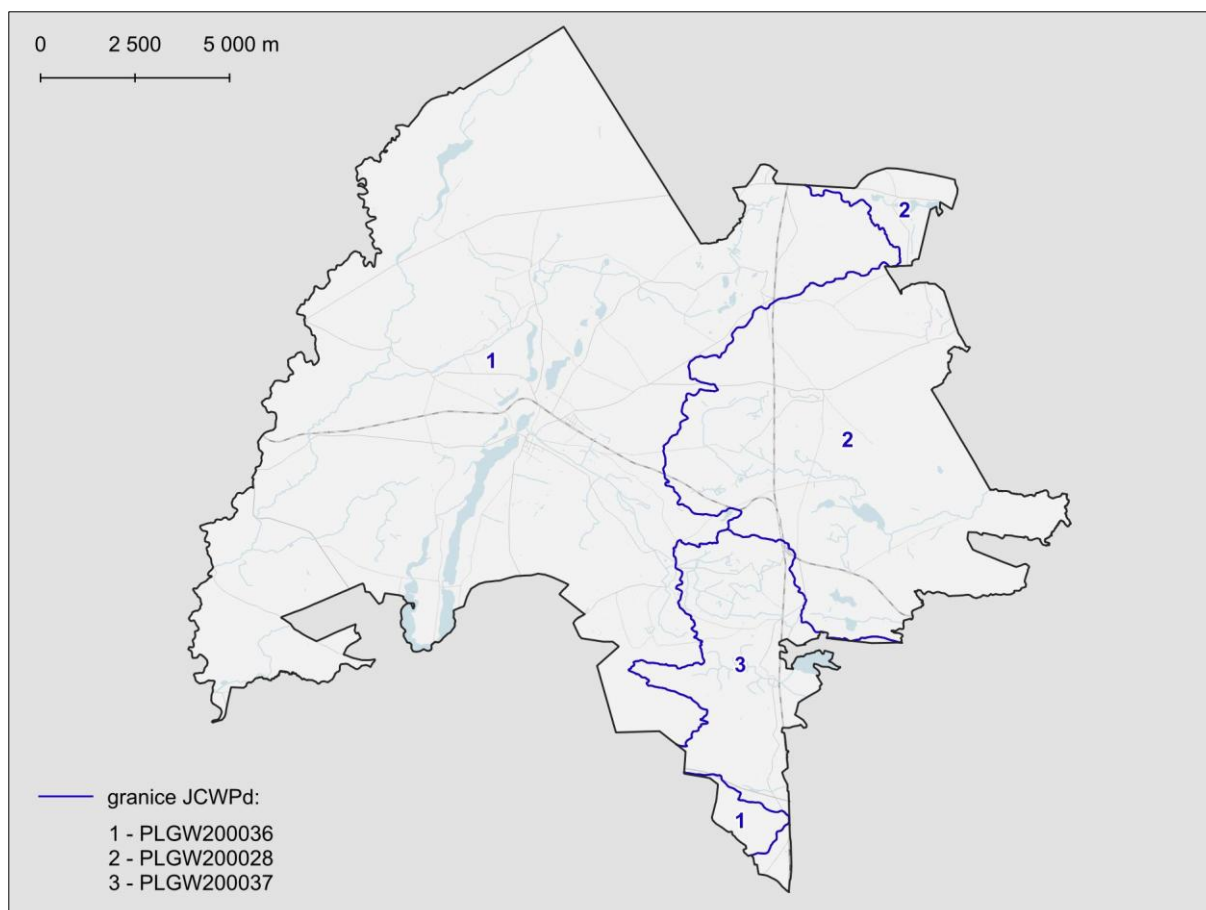
Ujęcia wód

Na obszarze gminy występują 2 ujęcia wód podziemnych wraz ze strefami ochrony bezpośredniej w miejscowościach Wielkie Budziska i Cekcyn. Zasady gospodarowania terenu w strefach ochronnych ujęć określają pozwolenia wodno-prawne i ustawa Prawo wodne.

GZWP i JCWPd

Gmina Cekcyn położona jest poza granicami głównych zbiorników wód podziemnych.

Zgodnie z obowiązującym Podziałem Polski na 174 jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), gmina znajduje się w zasięgu JCWPd nr 36, JCWPd nr 28 oraz JCWPd nr 37.

Rysunek 3. Położenie gminy Cekcyn na tle JCWPd
(źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, geoportal.gov.pl)

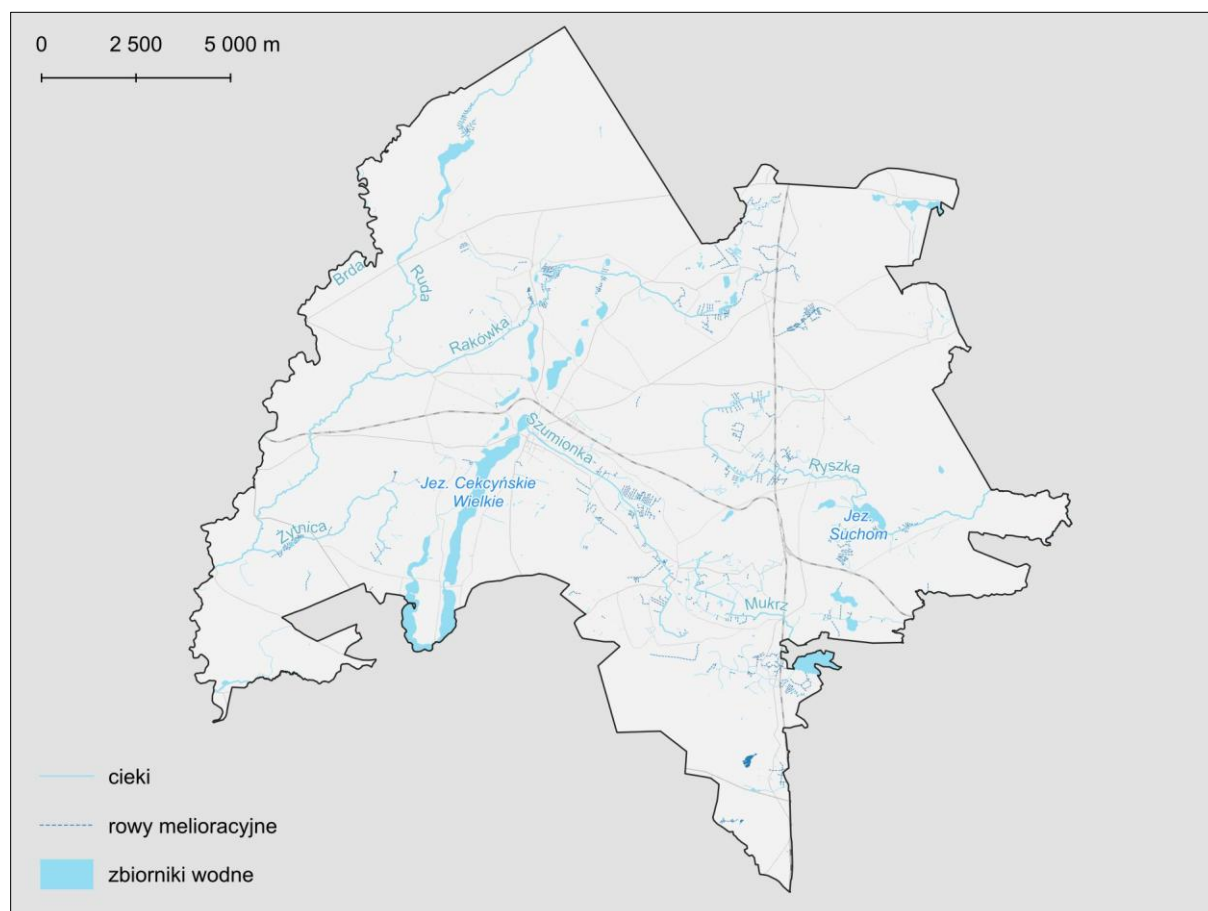
4.6. Wody powierzchniowe

Opis wód powierzchniowych

Obszar gminy Cekcyn położony jest w całości w dorzeczu Wisły, przy czym jego zdecydowana większość odwadniana jest przez zlewnię rzeki Brdy, stanowiącej jeden z najważniejszych elementów regionalnego systemu hydrograficznego Borów Tucholskich. Sieć hydrograficzna Brdy na terenie gminy tworzona jest przez liczne dopływy, w tym Stążkę, Rudę, Rakówkę, Szumiącą oraz Ryszkę, które odprowadzają wody z obszarów leśnych, rynien polodowcowych i zagłębień wytopiskowych. Wschodnia część gminy należy do zlewni rzeki Wdy.

Istotnym elementem sieci hydrograficznej gminy Cekcyn są jeziora rynnowe i śródleśne, powstałe w wyniku działalności glacialnej i fluwioglacialnej podczas ostatniego zlodowacenia, głównie w rynnach subglacialnych oraz zagłębieniach wytopiskowych. Charakterystyczna dla gminy jest koncentracja jezior w obrębie rynny polodowcowej, w której zlokalizowane są m.in. Jezioro Wielkie Cekcyńskie, Gwiazda, Okonino, Okoninek, Trzebciny oraz Mukrz. Część tych zbiorników mogła pierwotnie stanowić jeden większy akwen, który uległ podziałowi w wyniku obniżania poziomu wód oraz postępujących procesów sedymentacji i zarastania. Jeziora pełnią istotne funkcje retencyjne, przyrodnicze i krajobrazowe, wpływają na lokalny mikroklimat oraz stanowią ważną podstawę rozwoju funkcji rekreacyjno-turystycznych gminy, co uzasadnia konieczność ochrony ich stref brzegowych i ograniczania presji zabudowy w bezpośrednim otoczeniu.

Na obszarach o niskim poziomie zalegania wód gruntowych utworzono sieć urządzeń melioracji szczegółowych – rowów melioracyjnych. Zgodnie z *Programem ochrony środowiska dla Gminy Cekcyn na lata 2025-2029* powierzchnia gruntów zmeliorowanych w gminie wynosi 1 053,72 ha.

Rysunek 4. Wody powierzchniowe (źródło: Mapa Podziału Hydrograficznego Polski, KZGW)

W krajobrazie gminy widoczne są również liczne oczka śródleśne oraz mokradła i torfowiska, związane z zagłębieniami wytopiskowymi oraz dolinami cieków. Największe torfowiska zlokalizowane są m.in. w dolinach rzeki Stążki i Ryszki, w rejonie miejscowości Wielkie Budziska, Małe Gacno, Iwiec, Mukrz, Wierzchucin oraz Zalesie, a także w obrębie śródleśnych obniżzeń bezodpływowych. Obszary te charakteryzują się występowaniem osadów organicznych o znacznej miąższości i pełnią istotną rolę w retencji wód, kształtowaniu lokalnego mikroklimatu oraz zachowaniu bioróżnorodności. Część torfowisk i mokradeł objęta jest ochroną rezerwatową oraz innymi formami ochrony przyrody, co podkreśla ich wysoką wartość przyrodniczą i uzasadnia konieczność ograniczania presji inwestycyjnej oraz zachowania ich naturalnych funkcji w planowaniu przestrzennym.

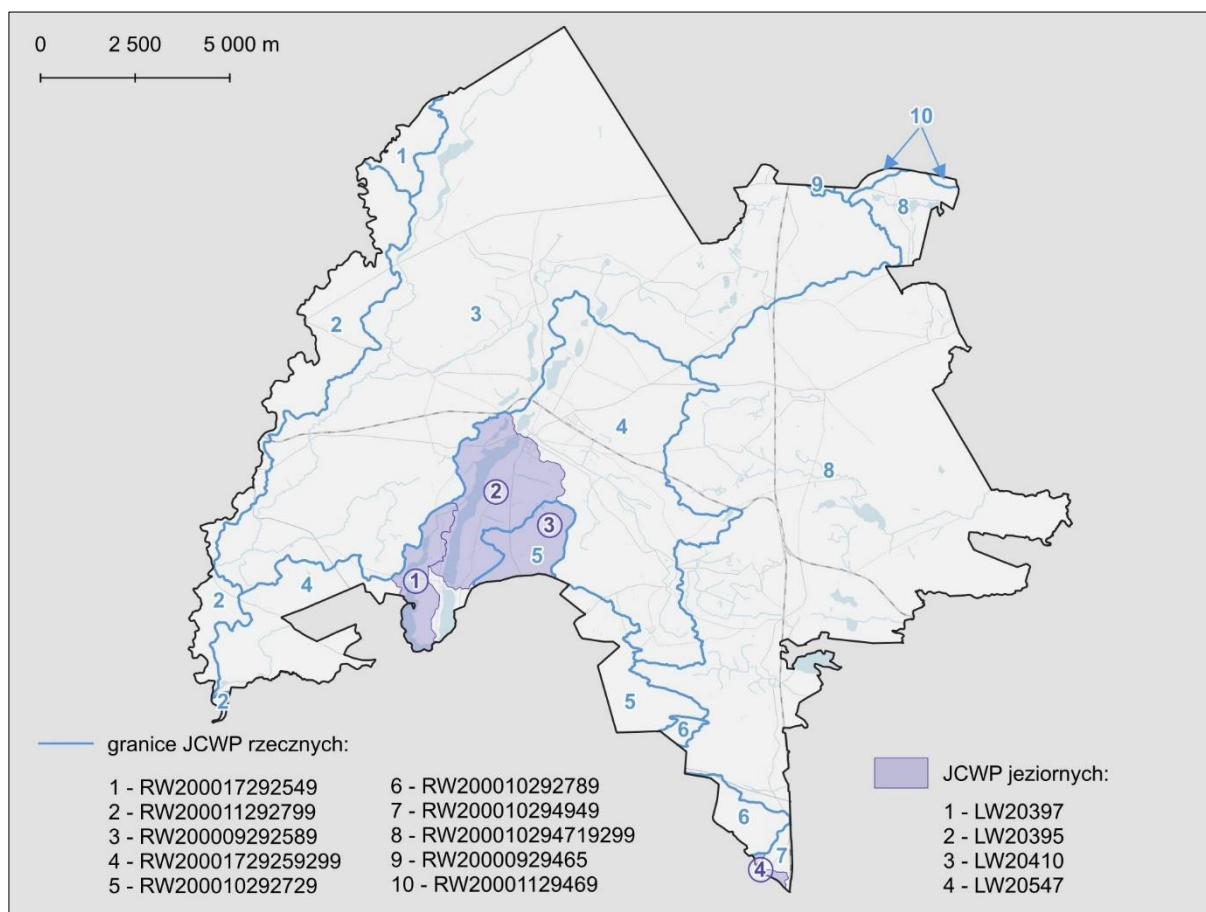
JCWP

Na obszarze gminy Cekcyn wyodrębniono 10 jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych (JCWP_r) i 4 jednolite części wód powierzchniowych jeziornych (JCWP_j). Jednolite części wód są podstawą identyfikacji zagrożeń środowiskowych, prowadzenia monitoringu środowiskowego oraz działań zaradczych dotyczących poprawy niewystarczającego stanu ekologicznego.

Tabela 2. Wykaz JCWP występujących na obszarze gminy Cekcyn

Lp.	Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typ JCWP	Status JCWP
JCWP rzecznych				
1	RW200017292549	Bielska Struga	Potok w systemie rzeczno-jeziorowym Pojezierzy	naturalna część wód
2	RW200011292799	Brda od zb. Mylof do zb. Koronowo	Rzeka nizinna	
3	RW200009292589	Ruda	Potok lub strumień nizinny	
4	RW20001729259299	Szumionka	Potok w systemie rzeczno-jeziorowym Pojezierzy	silnie zmieniona część wód
5	RW200010292729	Bysławska Struga	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	naturalna część wód
6	RW200010292789	Sucha		silnie zmieniona część wód
7	RW200010294949	Wyrwa		naturalna część wód
8	RW200010294719299	Ryszka		
9	RW20000929465	Prusina z Dopływem z Lińska	Potok lub strumień nizinny	naturalna część wód
10	RW20001129469	Prusina od Dopływu z Lińska do ujścia	Rzeka nizinna	
JCWP jeziornych				
1	LW20397	Gwiazda	Jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane	naturalna część wód
2	LW20395	Cekcyńskie Wielkie		
3	LW20410	Bysławskie		
4	LW20547	Zaleskie	Jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, polimiktyczne	

Źródło: na podstawie danych Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku

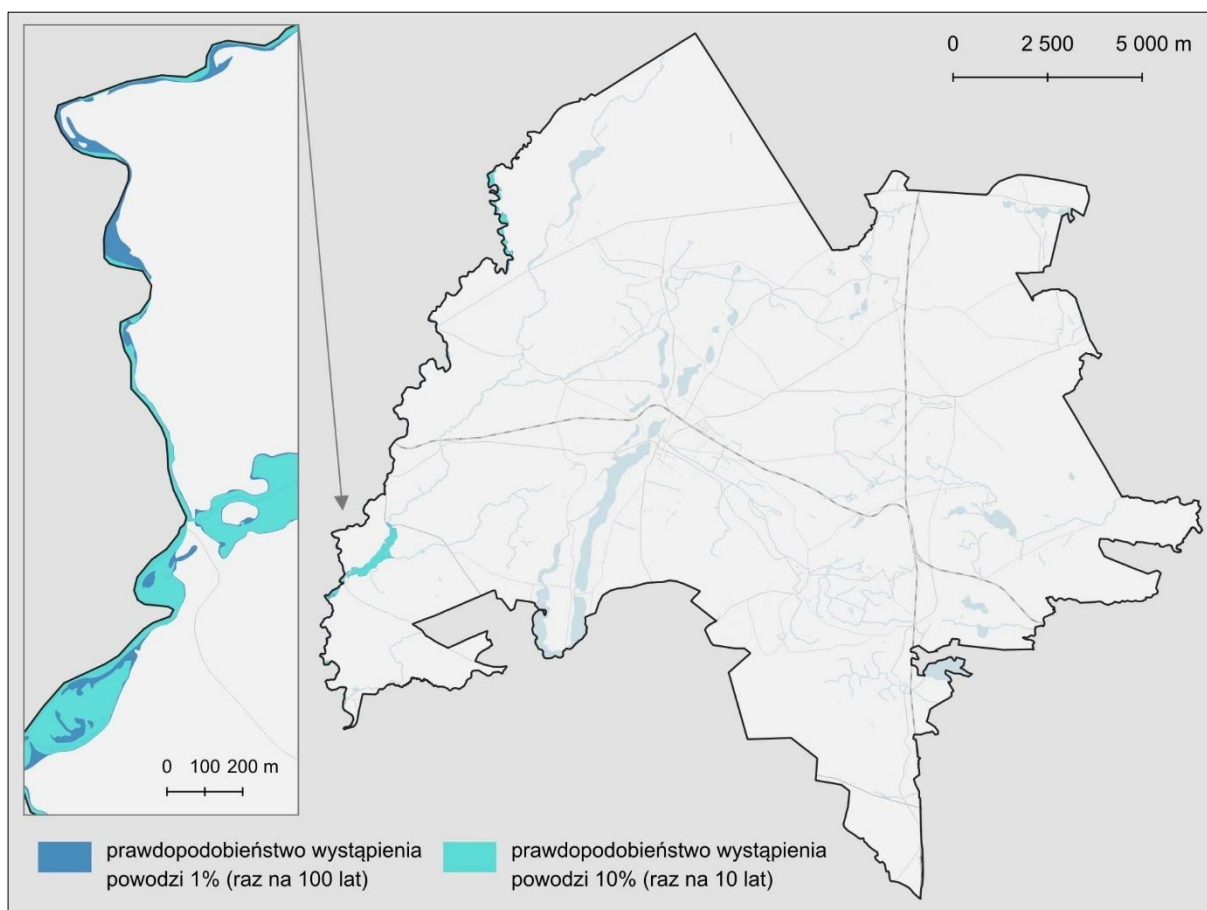
Rysunek 5. Rozmieszczenie Jednolitych Części Wód Powierzchniowych w granicach gminy Cekcyn (opracowano na podstawie Mapy Podziału Hydrograficznego Polski, KZGW)

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią

Obszary zagrożone okresowymi podtopieniami na terenie gminy Cekcyn ograniczają się głównie do doliny rzeki Brdy, obejmując lokalne wypłaszczenia terasy zalewowej oraz do łąk trwałych w dolinie rzeki Stążki, które ze względu na ukształtowanie terenu i warunki hydrologiczne predysponowane są do okresowych zalewów. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują ograniczenia i zakazy inwestycyjne, wynikające z przepisów odrębnych.

Zgodnie z mapami zagrożenia i ryzyka powodziowego opracowanymi przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, na terenie gminy, poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią, gdzie prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi wynosi raz na 10 lub raz na 100 lat, występują również obszary zagrożone powodzią o niskim prawdopodobieństwie (0,2%, raz na 500 lat), na których nie wprowadza się dodatkowych ograniczeń w zagospodarowaniu.

Ze względu na fakt, że Brda na znacznej długości przepływa przez tereny leśne i słabo zurbanizowane, potencjalne wystąpienie powodzi nie wiąże się z istotnymi skutkami ekonomicznymi ani zagrożeniem dla zabudowy mieszkaniowej czy infrastruktury technicznej. W granicach gminy nie występują urządzenia przeciwpowodziowe.

Rysunek 6. Zagrożenie powodziowe na terenie gminy
(opracowano na podstawie Mapy Podziału Hydrograficznego Polski, KZGW)

4.7. Szata roślinna i świat zwierzęcy

Szata roślinna

Szata roślinna gminy jest silnie zdeterminowana przez położenie w obrębie Borów Tucholskich oraz rozbudowany system dolin rzecznych, jezior rynnowych i obszarów podmokłych. Zdecydowanie przeważają zbiorowiska leśne, które zajmują około 70% powierzchni gminy i tworzą zwarte, ciągłe kompleksy o wysokim stopniu naturalności. Dominującym typem siedlisk są bory sosnowe, przede wszystkim bór świeży i bór suchy, z przewagą sosny zwyczajnej oraz domieszką brzozy brodawkowatej i lokalnie dębu szypułkowego. W runie leśnym powszechnie występują mchy, porosty, borówka czarna i borówka brusznica, a miejscami także gatunki objęte ochroną gatunkową, takie jak widłaki czy konwalia majowa, co świadczy o zachowanym charakterze siedlisk borowych.

Na siedliskach wilgotnych i okresowo zalewanych, w dolinach rzek Brdy, Stążki, Rudej i Ryszki oraz w zagłębieniach terenu, rozwijają się zbiorowiska olsowe i łęgowe, a także zarośla wierzbowe i zbiorowiska szuwarowe. Szczególnie cenne przyrodniczo są torfowiska i mokradła, związane z rynnami subglacjalnymi i zagłębieniami wytopiskowymi m.in. w rejonach Wielkich Budzisk, Iwca, Wierzchucina i Zalesia. Obszary te cechują się dużą różnorodnością biologiczną, pełnią istotną funkcję retencyjną, klimatyczną i filtracyjną, a część z nich objęta jest ochroną rezerwatową oraz innymi formami ochrony przyrody.

Na wyspach osadniczych i terenach rolnych występują zbiorowiska półnaturalne, przede wszystkim łąki świeże i wilgotne, które w wyniku długotrwałej i często ekstensywnej gospodarki rolnej uległy uproszczeniu składu florystycznego. Towarzyszą im zbiorowiska segetalne pól uprawnych oraz roślinność ruderalna, rozwijająca się na terenach przekształconych antropogenicznie. Istotnym uzupełnieniem struktury przyrodniczej gminy są zadrzewienia śródpolne, przydrożne oraz zieleń urządzone w obrębie miejscowości, które pełnią funkcję lokalnych ostoi bioróżnorodności.

Fauna

Fauna gminy Cekcyn jest ściśle związana z dominującym udziałem zwartych kompleksów leśnych Borów Tucholskich, rozbudowanym systemem dolin rzecznych, jezior oraz obecnością torfowisk i terenów podmokłych. Obszar gminy charakteryzuje się wysoką różnorodnością siedlisk, co sprzyja występowaniu licznych gatunków zwierząt, w tym wielu objętych ochroną gatunkową oraz związanych z obszarami Natura 2000.

Zwarte kompleksy leśne stanowią dogodne siedliska dla fauny ssaków leśnych, w tym zarówno drobnych, jak i dużych gatunków. Na terenie gminy występują m.in. jeleń, sarna, dzik, lis, borsuk, kuna leśna i norka, a także drobne ssaki, takie jak wiewiórka, ryjówki i gryznie. Duża powierzchnia lasów oraz ich ciągłość sprzyjają migracjom zwierząt i zachowaniu naturalnych korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym.

Istotnym elementem fauny gminy jest ornitofauna, związana zarówno z siedliskami leśnymi, jak i wodno-błotnymi oraz terenami otwartymi. Obszar gminy znajduje się w granicach obszaru Natura 2000 Bory Tucholskie, którego przedmiotem ochrony są m.in. gatunki ptaków leśnych i wodno-błotnych. W lasach i zadrzewieniach występują m.in. bogatka, modraszka, sikora uboga, sójka, dzięcioły oraz ptaki drapieżne, takie jak myszołów i jastrząb. Doliny rzek, jeziora i obszary podmokłe stanowią miejsca żerowania, lęgów i odpoczynku dla ptaków wodnych i błotnych, w tym kaczek, łysek, perkozów oraz gatunków siewkowych.

Zbiorniki wodne, ciek i tereny podmokłe tworzą dogodne warunki dla ichtiofauny, płazów i gadów. W rzekach i jeziorach występują pospolite gatunki ryb słodkowodnych, natomiast strefy brzegowe i torfowiska stanowią ważne siedliska rozrodcze dla płazów, takich jak żaba trawna, żaba moczarowa, żaba wodna, ropucha szara i rzekotka drzewna. Spośród gadów stwierdzono występowanie m.in. jaszczurki żyworodnej oraz padalca. Grupy te są szczególnie wrażliwe na zmiany stosunków wodnych i przekształcenia siedlisk, dlatego pełnią istotną rolę wskaźników stanu środowiska.

Na terenach rolnych i w obrębie wysp osadniczych występują gatunki przystosowane do krajobrazu mozaikowego, w tym ptaki związane z zabudową i terenami otwartymi, takie jak wróbel, mazurek, dymówka, oknówka czy sroka. Zadrzewienia śródpolne, miedze i pasy zieleni pełnią funkcję lokalnych ostoj fauny oraz korytarzy migracyjnych, umożliwiających przemieszczanie się zwierząt pomiędzy kompleksami leśnymi i dolinami cieków.

4.8. Obszary cenne przyrodniczo objęte formą ochroną przyrody

W granicach gminy występują następujące formy ochrony przyrody powołane w oparciu o ustawę o ochronie przyrody oraz prawo wspólnotowe:

- Obszary Natura 2000:
 - obszar specjalnej ochrony ptaków Bory Tucholskie PLB220009,
 - specjalny obszar ochrony siedlisk Doliny Brdy i Stążki w Borach Tucholskich PLH040023,
- Śliwicki Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Wdecki Park Krajobrazowy,
- Tucholski Park Krajobrazowy,
- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Dolina Rzeki Ryszki,
- rezerваты przyrody:
 - Cisy Staropolskie imienia Leona Wyczółkowskiego,
 - Źródła Rzeki Stążki,
 - Dolina Rzeki Brdy,
 - Bagna nad Stążką,
 - Rezerwat cisów Jelenia Góra im. Kazimierza Szlachetko,
 - Sarnówek,
 - Torfowisko Mikołajskie
- pomniki przyrody,
- użytki ekologiczne.

Obszar Specjalnej Ochrony ptaków Natura 2000 Bory Tucholskie PLB220009 został utworzony w 2008 r. Obszar Borów Tucholskich obejmuje wschodnią część makroregionu Pojezierza Południowopomorskiego. Obszar jest dość jednolitą równiną sandrową, rozciętą dolinami Brdy i Wdy oraz urozmaiconą licznymi jeziorami, oczkami wodnymi i wzniesieniami o charakterze moreny dennej. Dominują siedliska leśne, przede wszystkim bory sosnowe. Typowy obszar młodoglacjalny, obejmujący w większości jałowe piaski. Rzeźba terenu ostoi jest urozmaiconą, występują tu wysoczyzny i rozległe wzgórza, liczne pagórki oraz doliny i rynny. Sieć wodna jest silnie rozwinięta (wody zajmują około 14% powierzchni).

W ostoi występuje co najmniej 28 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 6 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Gniazduje tu 107 gatunków ptaków. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bielik, kania czarna, kania ruda, podgorzałka, puchacz, rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, zimorodek, żuraw, gągoń, nurogęś, tracz długodzioby; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje błotniak stawowy. W okresie wędrówek występuje na tym obszarze co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego łabędzia krzykliwego (do 400 osobników) i żurawia (do 1800 osobników na noclegowisku). Ponadto, w ostoi występuje największe w skali regionu skupienie jezior lobeliowych. Ochronie podlegają dobrze zachowane torfowiska i zbiorowiska leśne, stanowiska licznych gatunków rzadkich i zagrożonych, w tym gatunków reliktowych, a także bogata chiropterofauna.

Dla Obszaru przyjęto plan zadań ochronnych Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 27 czerwca 2022 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bory Tucholskie PLB220009.

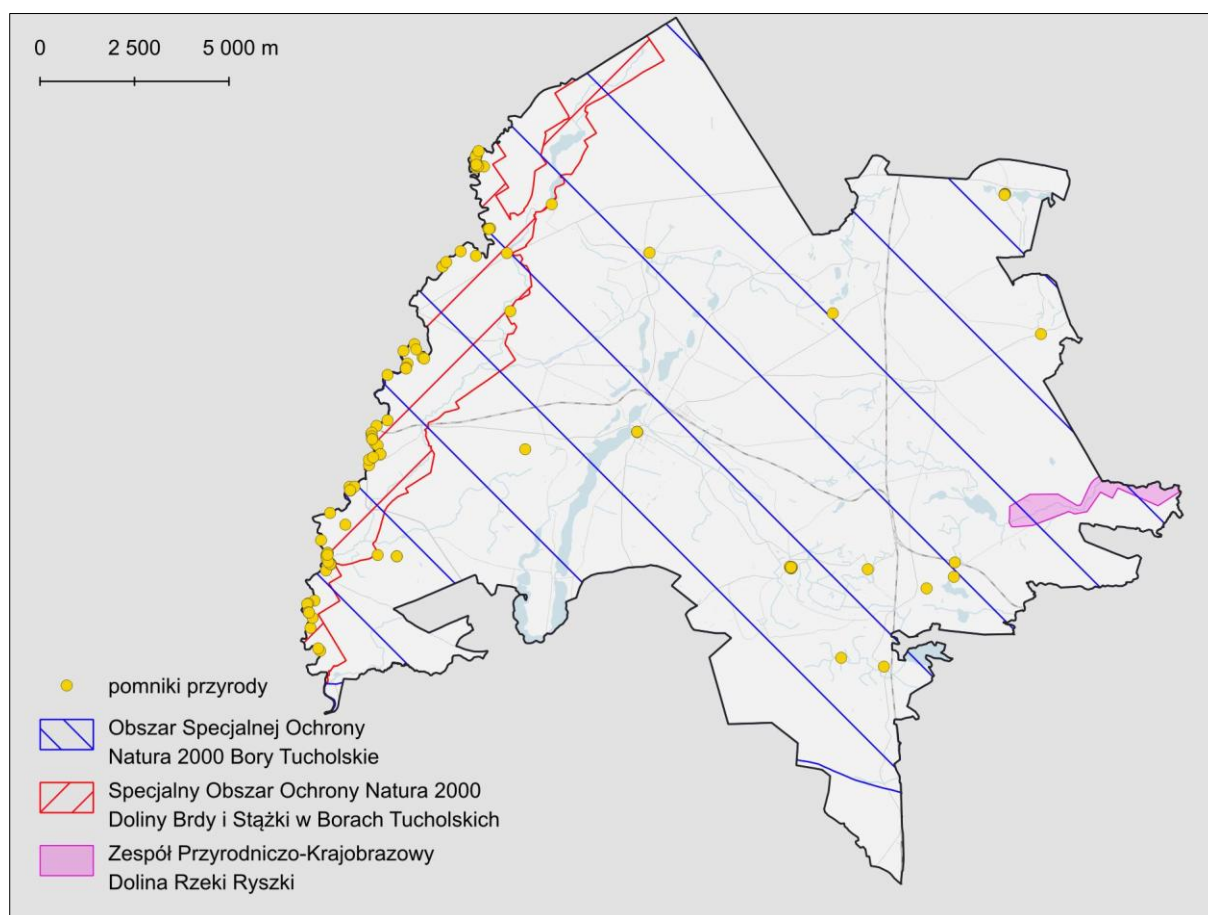
Obszar Specjalnej Ochrony Natura 2000 Doliny Brdy i Stążki w Borach Tucholskich PLH040023 to fragment Tucholskiego Parku Krajobrazowego, obejmujący doliny Brdy i Stążki, w większości już chronione w rezerwach przyrody. Rzeźba terenu jest wynikiem ostatniego zlodowacenia bałtyckiego. Na przedpolu lądolodu powstawały rozległe równiny piaszczyste (sandry). Rzeźba terenu z jednej strony jest ściśle związana z działalnością akumulacyjną samego lodowca lub jego wód, z drugiej natomiast jest wynikiem intensywnej działalności erozyjnej wód roztopowych oraz wytapiania się martwych brył lodu. Głównymi rzekami występującymi w obszarze są Brda i Stążka. Rzeki charakteryzują się krętym biegiem, tworzą liczne zakola - meandry. Ponadto koło miejscowości Świt, zarówno na brzegu Brdy, jak i w jej nurcie, występuje szczególnie duże nagromadzenie głazów, pochodzących z rozmytej przez wody sandrowe gliny morenowej.

Dla obszaru przyjęto plan zadań ochronnych oraz plan ochrony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Doliny Brdy i Stążki w Borach Tucholskich PLH040023.

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Dolina Rzeki Ryszki został ustanowiony na mocy Rozporządzenia Nr 14/97 Wojewody Bydgoskiego z dnia 14 kwietnia 1997 r. w sprawie uznania za zespół przyrodniczo - krajobrazowy na terenie województwa bydgoskiego.

Zespół obejmuje dolinę rzeki Ryszki wciętej w równinę sandrową Borów Tucholskich, zróżnicowaną pod względem florystyczno - fitosocjologicznym. Otoczenie rzeki stanowią dobrze zachowane zbiorowiska leśne, torfowisko wysokie oraz ekstensywnie używane łąki.

Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody w granicach gminy znajdują się obecnie **72 pomniki przyrody**.

Rysunek 7. Obszary Natura 2000, zespół przyrodniczo-krajobrazowy oraz pomniki przyrody na terenie gminy (źródło: Geoserwis GDOŚ)

Tucholski Park Krajobrazowy utworzony został na mocy uchwały Wojewódzkiej Rady Narodowej w Bydgoszczy nr 71/IX/85 z dnia 09 grudnia 1985 roku w sprawie utworzenia Tucholskiego Parku Krajobrazowego. Obecnie obszar funkcjonuje na mocy Rozporządzenia Nr 38/2004 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 03 grudnia 2004 roku w sprawie Tucholskiego Parku Krajobrazowego w części położonej w województwie kujawsko-pomorskim oraz rozporządzenia Nr 59/2006 Wojewody Pomorskiego z dnia 15 maja 2006 roku w sprawie Tucholskiego Parku Krajobrazowego z późniejszymi zmianami.

W Parku chroni się unikalne ekosystemy leśne Borów Tucholskich, bogate w różnorodne gatunki flory i fauny, w tym wiele chronionych i rzadkich. Ochroną objęte są także naturalne doliny rzeczne, torfowiska, jeziora oraz układy wydmore, które tworzą cenne krajobrazy przyrodnicze i siedliska przyrodnicze. Park pełni również funkcję edukacyjną i rekreacyjną, promując zrównoważone korzystanie z zasobów przyrody. Łączna powierzchnia parku wynosi 36 983 ha, w tym 25 660 ha w woj. kujawsko-pomorskim. Fragment Parku o powierzchni 7 310 ha położony jest w gminie Cekcyn. Posiada również wyznaczoną otulinę o powierzchni 15 946 ha, w tym 4 058 ha na terenie gminy Cekcyn.

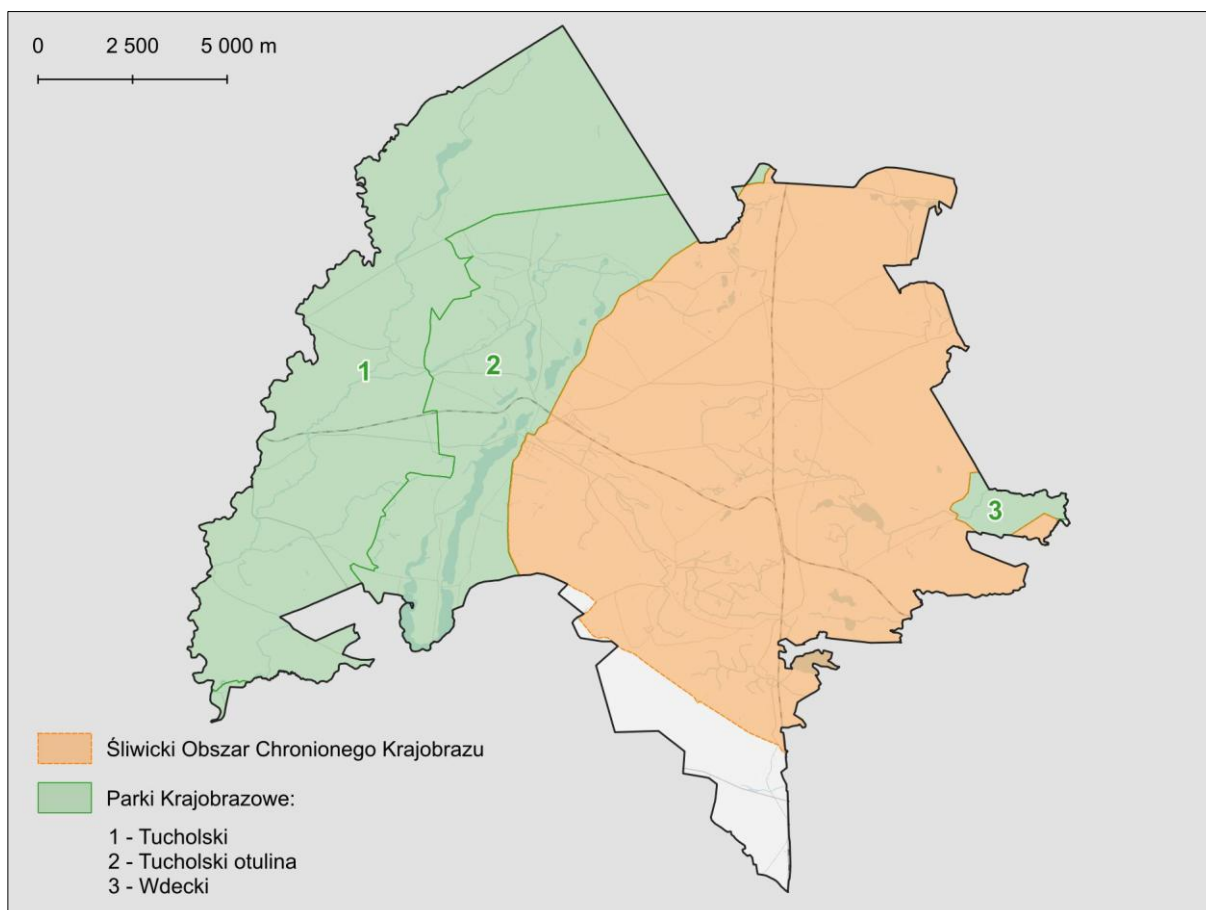
Dla Parku obowiązuje plan ochrony przyjęty Rozporządzeniem Nr 2/2009 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 10 kwietnia 2009 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Tucholskiego Parku Krajobrazowego.

Wdecki Park Krajobrazowy utworzony został na mocy Rozporządzenia Nr 52/93 Wojewody Bydgoskiego z dnia 16 lutego 1993 r. w sprawie utworzenia parku krajobrazowego pod nazwą „Wdecki Park Krajobrazowy”. Rozporządzenie zostało kilkakrotnie zmienione, a obecnie obszar funkcjonuje na mocy rozporządzenia nr 29/2004 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 2 listopada 2004 r. w sprawie Wdeckiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2004 r. Nr 111 poz. 1888).

Park obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju. Powierzchnia obszaru wynosi 19 177,24 ha, z czego 281,62 ha znajduje się w gminie Cekcyn. Dla parku wyznaczono otulinę o powierzchni 4 609,15 ha, jednak nie obejmuje ona obszaru gminy.

Śliwicki Obszar Chronionego Krajobrazu utworzony został na mocy Rozporządzenia nr 9/1991 Wojewody Bydgoskiego z dnia 14 czerwca 1991 r. w sprawie utworzenia 22 obszarów krajobrazu chronionego w województwie bydgoskim. Rozporządzenie zostało kilkakrotnie zmienione, a obecnie obszar funkcjonuje na mocy uchwały nr XXIII/343/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2020 r. w sprawie Śliwickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. z 2020 r. poz. 3284).

Jest to jeden z większych obszarów chronionych położonych na terenie Borów Tucholskich. Powierzchnia obszaru wynosi 27 572,62 ha, z czego około 12 467,22 ha znajduje się w gminie Cekcyn. Dominuje tam krajobraz równiny sandrowej z pagórkami morenowymi i nielicznymi wydmiami. Występują bardzo dobre warunki dla zbierania runa leśnego. Walory rekreacyjne obniża jednak niewielki udział wód powierzchniowych. Na terenie Śliwickiego OChK znajdują się 3 rezerваты przyrody: „Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego” w Wierzchlesie, Rezerwat cisów Jelenia Góra im. Kazimierza Szlachetki i rezerwat przyrody „Jezioro Martwe”.

Rysunek 8. Parki krajobrazowe oraz obszar chronionego krajobrazu na terenie gminy
(źródło: Geoserwis GDOŚ)

Rezerwat przyrody Dolina Rzeki Brdy jest rezerwatem krajobrazowym o powierzchni 1691,65 ha, z czego 933,84 ha znajduje się na terenie gminy Cekcyn. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych, krajobrazowych i turystycznych doliny rzeki Brdy o wyjątkowych walorach przyrodniczo-krajobrazowych. Posiada plan ochrony ustanowiony Zarządzeniem Nr 17/0210/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 28 grudnia 2011 r.

Rezerwat przyrody Źródła Rzeki Stążki jest rezerwatem krajobrazowym typu biocenotycznego i fizjocenotycznego, o powierzchni 250,12 ha, w całości położonym na terenie gminy Cekcyn. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych, krajobrazowych i turystycznych fragmentu doliny rzeki Stążki wraz z jej źródłami o wyjątkowych walorach widokowych. Posiada plan ochrony ustanowiony Zarządzeniem Nr 0210/23/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 18 listopada 2013 r.

Rezerwat przyrody Bagna nad Stążką jest rezerwatem torfowiskowym typu fitocenotycznego, o powierzchni 478,45 ha, położonym w całości na terenie gminy Cekcyn. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie torfowisk wraz z lasami, położonych w rozlewiskach rzeki Stążki, z typowo wykształconymi zespołami roślinnymi torfowisk niskich, przejściowych i wysokich wraz z unikalną florą. Posiada plan ochrony ustanowiony Zarządzeniem Nr 19/0210/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 28 grudnia 2011 r.

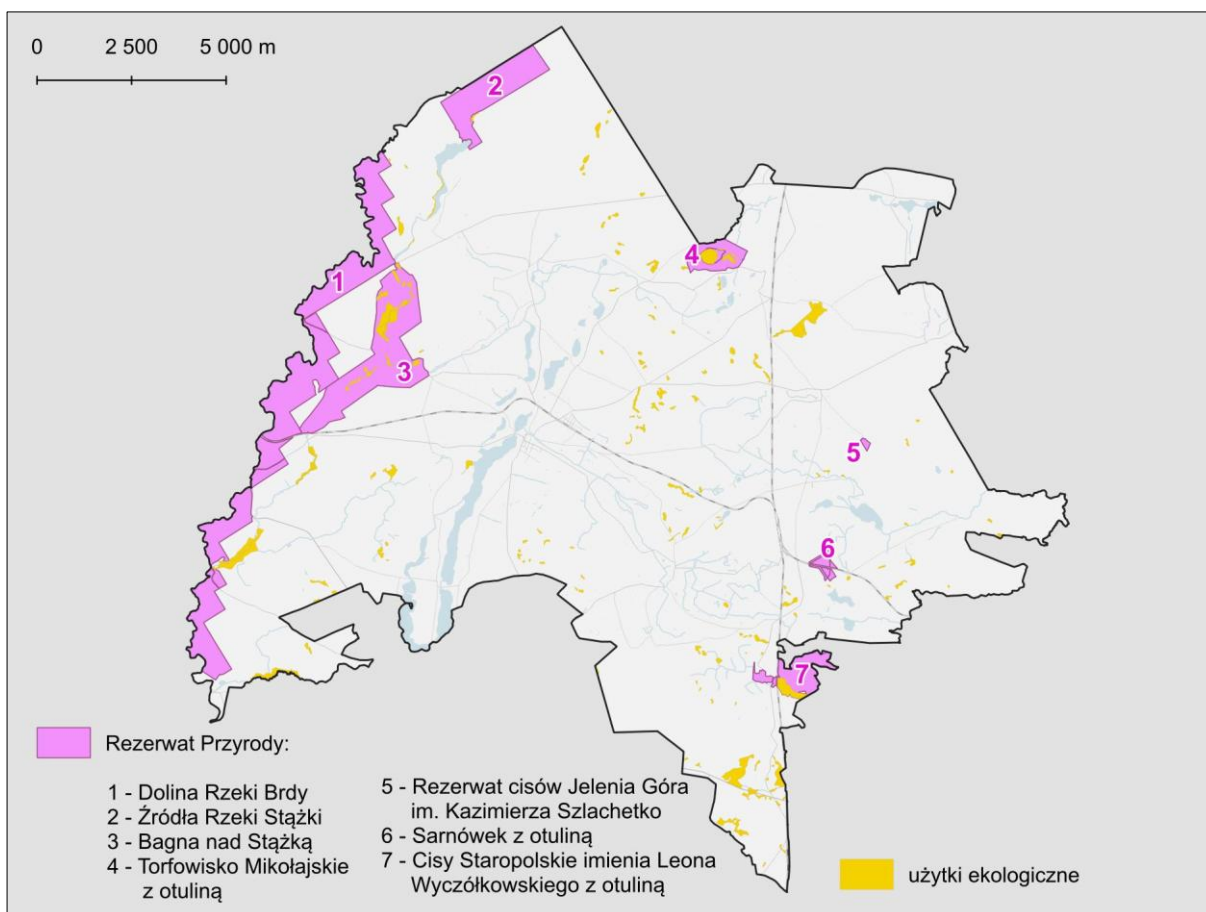
Rezerwat przyrody Torfowisko Mikołajskie jest rezerwatem torfowiskowym typu biocenotycznego i fizjocenotycznego o powierzchni 19,22 ha. Celem jest zachowanie kompleksu roślinności naturalnej torfowiska przejściowego z charakterystycznymi rzadkimi i chronionymi gatunkami roślin. Zadania ochronne zostały przyjęte Zarządzeniem nr 7/2025 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 15 stycznia 2025 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Torfowisko Mikołajskie”.

Rezerwat cisów Jelenia Góra im. Kazimierza Szlachetko jest rezerwatem florystycznym, o powierzchni 4,25 ha, położonym w całości na terenie gminy Cekcyn. Celem ochrony jest zachowanie stanowiska cisa pospolitego *Taxus baccata*. Obowiązuje plan ochrony ustanowiony na mocy Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 30 listopada 2017 r.

Rezerwat przyrody Sarnówek jest rezerwatem leśnym o powierzchni 13,08 ha, położonym w całości na terenie gminy Cekcyn. Celem jest zachowanie starodrzewu składającego się m. in. z sędziwych sosen, buków, dębów, lip oraz brzoź, podlegającego naturalnym procesom przemiany pokoleń. Posiada plan ochrony ustanowiony Zarządzeniem Nr 14/2025 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 24 lutego 2025 r.

Rezerwat przyrody Cisy Staropolskie imienia Leona Wyczółkowskiego jest rezerwatem leśnym, typu florystycznego, o powierzchni 113,61 ha, położonym częściowo na terenie gminy Cekcyn (pow. 85,73 ha), posiada otulinę o powierzchni 12,34 ha. Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie najliczniejszego na niżu Polski stanowiska cisa pospolitego *Taxus baccata*. Posiada plan ochrony ustanowiony Zarządzeniem Nr 22/0210/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 28 grudnia 2011 r.

Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody w granicach gminy znajduje się obecnie 177 **użytków ekologicznych** o łącznej powierzchni 335,87 ha

Rysunek 9. Rezerваты przyrody i użytki ekologiczne na terenie gminy (źródło: Geoserwis GDOŚ)

REZERWAT BIOSFERY UNESCO

Tereny w granicach gminy włączone zostały do Rezerwatu Biosfery Bory Tucholskie, utworzonego w 2010 r. przez Międzynarodową Radę Koordynującą UNESCO do spraw "Człowiek i Biosfera" (MAB). Rezerwat jest jednym z największych kompleksów leśnych Polsce o międzynarodowym znaczeniu ekologicznym, w obrębie którego występują różnorodne, cenne siedliska przyrodnicze oraz rzadkie, reliktowe i chronione gatunki roślin, grzybów oraz zwierząt. Jego celem jest ochrona bioróżnorodności biologicznej a także umożliwienie lepszej obserwacji zmian ekologicznych w skali całej planety.

Rezerwat Biosfery Bory Tucholskie podzielony jest na trzy strefy: rdzenną, buforową oraz tranzytową. Najcenniejszą z nich – strefę rdzenną – tworzy Park Narodowy „Bory Tucholskie” oraz 25 rezerwatów przyrody, w tym rezerwat z terenu gminy Cekcyn: Dolina Rzeki Brdy, Bagna nad Stążką, Źródła Stążki, Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego. Obszar ten składa się z najcenniejszych przyrodniczo obiektów całego regionu Borów Tucholskich. Kolejną strefę tzw. buforową tworzą głównie cztery parki krajobrazowe (Wdzydzki, Zaborski, Tucholski oraz Wdecki Park Krajobrazowy), z wyłączeniem powierzchni występujących w nich rezerwatów przyrody. Strefa ta obejmuje zachodnią część gminy. Trzecia strefa – tranzytowa – obejmuje obszar 22 gmin, w tym gminy Cekcyn. Są to obszary zorientowane na gospodarkę leśną, przetwórstwo drewna i ubocznych produktów leśnych oraz rolnictwo, rekreację i wypoczynek.

4.9. Jakość środowiska oraz jego zagrożeń wraz z identyfikacją źródeł tych zagrożeń

4.9.1 Powietrze atmosferyczne

Ze względu na rodzaj i zasięg wyróżnia się trzy rodzaje emisji: punktową pochodzącą ze źródeł przemysłowych, technologicznych i energetycznych, powierzchniową pochodzącą z niskiej emisji z ogrzewania domów i obiektów usługowo-produkcyjnych oraz liniową związaną z transportem drogowym.

Na terenie gminy brak jest zakładów przemysłowych, które przyczyniałyby się do degradacji jakości powietrza w gminie. Funkcjonujące lokalnie zakłady produkcyjne i usługowe, w tym zakłady przetwórstwa drewna (np. tartaki), mogą stanowić punktowe źródła emisji pyłów i zanieczyszczeń gazowych, jednak ze względu na ich skalę oraz stosowane rozwiązania technologiczne oddziaływanie to ma charakter lokalny i nie wpływa znacząco na stan powietrza w skali całej gminy.

Najistotniejszym źródłem presji na jakość powietrza w gminie pozostaje emisja powierzchniowa, związana z indywidualnym ogrzewaniem budynków mieszkalnych oraz obiektów gospodarczych. Zjawisko to skutkuje sezonowym wzrostem stężeń pyłów zawieszonych oraz zanieczyszczeń gazowych, co jest szczególnie odczuwalne w okresie grzewczym, zwłaszcza w obrębie zwartej zabudowy miejscowości takich jak Cekcyn.

Emisja liniowa związana z transportem drogowym ma na obszarze gminy znaczenie drugorzędne. Układ komunikacyjny oparty jest głównie na drogach powiatowych i gminnych, a gmina położona jest z dala od dróg krajowych o dużym natężeniu ruchu. Wpływ transportu na jakość powietrza ogranicza się do bezpośredniego sąsiedztwa dróg, przy czym wzrost natężenia ruchu obserwowany jest okresowo w sezonie turystycznym, ze względu na atrakcyjność przyrodniczą Borów Tucholskich i doliny Brdy.

Istotną rolę w kształtowaniu warunków aerosanitarnych gminy odgrywają czynniki naturalne. Zróznicowana rzeźba terenu, lokalne obniżenia oraz zwarta zabudowa w niektórych wsiach sprzyjają okresowemu stagnowaniu powietrza w sezonie grzewczym. Jednocześnie wysoka lesistość gminy sprzyja naturalnym procesom oczyszczania i regeneracji powietrza, ograniczając rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń.

Na potrzeby określenia jakości powietrza atmosferycznego na obszarze opracowania wykorzystano informacje publikowane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, zawarte w *Rocznej ocenie jakości powietrza atmosferycznego w województwie kujawsko-pomorskim za rok 2024*. Obszar gminy znajduje się w granicach strefy kujawsko-pomorskiej, w odniesieniu do której stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM₁₀. W związku z powyższym strefa kujawsko-pomorska, a tym samym analizowany obszar, została zaklasyfikowana do strefy C ze względu na ochronę zdrowia ludzi. Pozostałe parametry poddawane ocenie rocznej pozwoliły na zakwalifikowanie strefy kujawsko-pomorskiej do klasy A. Ponadto strefa kujawsko-pomorska zalicza się do klasy D₂ ze względu na przekroczenie poziomu długoterminowego ozonu.

Zaklasyfikowanie do strefy C skutkuje koniecznością sporządzenia lub aktualizacji programu ochrony powietrza (POP). Uchwałą nr LIX/804/23 z dnia 26 czerwca 2023 r. Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego zatwierdził aktualizację programu ochrony powietrza dla strefy kujawsko-pomorskiej w zakresie pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2.5} oraz benzo(a)pirenu. Dokument ten określa kierunki działań naprawczych zmierzających do przywrócenia standardów jakości powietrza, harmonogram rzeczowo-finansowy oraz wykaz jednostek odpowiedzialnych za realizację zadań.

Podsumowując, jakość powietrza na obszarze gminy jest kształtowana głównie przez emisję niską. Niski stopień uprzemysłowienia oraz oddalenie od szlaków tranzytowych warunkuje dobry stan jakości powietrza. Korzystnie na jakość powietrza w gminie wpływają zwarte kompleksy leśne wspomagające procesy regeneracyjne.

4.9.2 Degradacja gleb i powierzchni ziemi

Pojęcie degradacji gleby obejmuje wszelkie negatywne zmiany w środowisku glebowym, prowadzące do obniżenia jego aktywności chemicznej, biologicznej i fizycznej, a w konsekwencji do zmniejszenia żyzności oraz produktywności gleb. Procesy degradacyjne mogą mieć charakter zarówno antropogeniczny, jak i naturalny. Na obszarze gminy Cekcyn degradacja powierzchni ziemi związana jest głównie z działalnością rolniczą, lokalizacją nowej zabudowy oraz infrastruktury technicznej i drogowej.

Źródłem degradacji powierzchni ziemi na obszarze gminy są tereny rolnicze. Intensywne zabiegi agrotechniczne, zwłaszcza na obszarach falistych, mogą prowadzić do erozji gleby i wypłukiwania związków biogenych i innych zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i podziemnych, co skutkuje eutrofizacją rzek i zbiorników wodnych. Z tego względu istotne znaczenie ma stosowanie zasad dobrej praktyki rolniczej, ograniczających ryzyko degradacji gleb oraz negatywnego oddziaływania na wrażliwe środowisko wodno-gruntowe.

Procesy urbanizacyjne na terenie gminy mają charakter rozproszony i koncentrują się przede wszystkim w obrębie większych miejscowości, takich jak Cekcyn oraz wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, w szczególności dróg powiatowych i wojewódzkich. Rozwój zabudowy mieszkaniowej, usługowej oraz drobnej działalności gospodarczej prowadzi do stopniowego przekształcania powierzchni ziemi, w tym do lokalnego uszczelniania gruntów i ograniczania naturalnej infiltracji wód opadowych. Oddziaływania te mają umiarkowane znaczenie w skali całej gminy, jednak lokalnie mogą wymagać stosowania rozwiązań ograniczających presję na środowisko, w szczególności w zakresie zielonej infrastruktury i zrównoważonej gospodarki wodami opadowymi.

Dodatkowym czynnikiem wpływającym na przekształcenia powierzchni ziemi są funkcje turystyczne i rekreacyjne gminy, związane z obecnością licznych jezior, cieków oraz rozległych kompleksów leśnych. Rozwój infrastruktury rekreacyjnej, w tym zabudowy letniskowej, ośrodków wypoczynkowych, pól namiotowych oraz urządzeń towarzyszących rekreacji wodnej, koncentruje się przede wszystkim w strefach przyjeziornych oraz w dolinach rzek, prowadząc lokalnie do zwiększonej presji na powierzchnię ziemi. Przejawia się ona m.in. w przekształcaniu naturalnych form terenu, punktowym uszczelnianiu gruntów oraz intensyfikacji użytkowania terenów wrażliwych przyrodniczo. Zjawiska te, choć istotne sezonowo, mają charakter miejscowy i wymagają uwzględniania zasad ochrony gleb, krajobrazu oraz racjonalnej lokalizacji i skali zagospodarowania rekreacyjnego, w szczególności na obszarach sąsiadujących z jeziorami i ciekami.

Na terenie gminy Cekcyn nie występują osuwiska ani tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi. Aktualne przekształcenia powierzchni ziemi mają głównie charakter czasowy i dotyczą przypowierzchniowej warstwy gleby, w związku z realizacją inwestycji budowlanych, prowadzeniem prac rolniczych.

4.9.3 Jakość wód

Stan jakości wód powierzchniowych i podziemnych zależy od wielu czynników, wynikających przede wszystkim z działalności człowieka, ale również czynników naturalnych. Wśród czynników naturalnych wpływających na jakość wód należy wskazać m.in. budowę geologiczną (budowa zlewni, rodzaj skał), warunki hydrogeologiczne (układ warstw przepuszczalnych i nieprzepuszczalnych), klimat (wielkość opadów, wilgotność), rzeźba terenu.

Wśród najważniejszych czynników antropogenicznych, wpływających na kształtowanie jakości wód, należy wskazać przede wszystkim wpływ zanieczyszczeń z obszarów użytkowanych rolniczo oraz zrzuty ścieków z sektora komunalnego, powodujących nadmierną eutrofizację. Wpływ tych czynników może być różny w zależności od lokalnych warunków. Dlatego istotne jest, aby podejmować działania ochronne mające na celu poprawę jakości wód, na które składają się uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej czy też prowadzenie stałego monitoringu stanu i jakości zasobów wodnych.

Stan wód podziemnych, szczególnie wód gruntowych, zależy jest od budowy geologicznej i obecności warstw izolacyjnych. Na terenie gminy wody podziemne narażone są na zanieczyszczenia antropogeniczne, lecz w różnym stopniu. Na terenach wysoczyznowych obecność glin w nadkładzie stanowi zabezpieczenie dla pierwszego poziomu wód podziemnych, jednak na terenach sandrowych wody podziemne są podatne na zanieczyszczenie. Oznacza to, że w łatwy sposób może dojść do zanieczyszczenia zwierciadła wód podziemnych.

W celu przeanalizowania jakości wód podziemnych posiłkowano się wynikami oceny jakości wód podziemnych prowadzonej dla jednolitych części wód podziemnych (JCWPd). Zgodnie z danymi Państwowej Służby Hydrogeologicznej stan ogólny, a także chemiczny i ilościowy JCWPd nr 36, JCWPd nr 28 oraz JCWPd nr 37 zawierających się w granicach gminy oceniono na dobry. Celem środowiskowym dla JCWPd jest utrzymanie dobrego stanu ilościowego i chemicznego. JCWPd nie są zagrożone ryzykiem nieosiągnięcia ww. celów.

Monitoring wód powierzchniowych prowadzony jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska poprzez ocenę jednolitych części wód (JCWP). Zgodnie z danymi Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, na obszarze gminy zidentyfikowano 14 jednolitych części wód powierzchniowych, obejmujących 10 JCWP rzecznych oraz 4 JCWP jeziorne. Analiza ich stanu wskazuje na przewagę niekorzystnych ocen ekologicznych, przy jednoczesnym dążeniu do osiągnięcia dobrego stanu w ramach obowiązujących celów środowiskowych.

W odniesieniu do JCWP rzecznych, jedynie JCWP RW200011292799 – „Brda od zb. Myłof do zb. Koronowo” została oceniona jako pozostająca w dobrym stanie ekologicznym. Pozostałe JCWP rzeczne, charakteryzują się złym stanem ekologicznym lub brakiem pełnych danych monitoringowych. Pomimo zróżnicowanego poziomu rozpoznania stanu, wszystkie wymienione JCWP rzeczne zostały zakwalifikowane jako zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych. Dla wszystkich JCWP rzecznych przyjęto jako cel środowiskowy osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego, przy czym w części przypadków dopuszczono złagodzone wskaźniki jakości, odnoszące się do substancji priorytetowych, w tym benzo(a)pirenu lub związków tributylowych.

W przypadku JCWP jeziornych, sytuacja jest zróżnicowana. Jezioro Cekcyńskie Wielkie zostało zaklasyfikowane jako niezagrażone nieosiągnięciem celów środowiskowych, co wyróżnia je na tle pozostałych zbiorników. Jeziora Gwiazda, Bysławskie oraz Zaleskie zostały natomiast uznane za zagrożone, przy czym jezioro Zaleskie wykazuje zły stan ekologiczny. Podobnie jak w przypadku wód rzecznych, cele środowiskowe dla jezior zakładają osiągnięcie dobrego stanu, przy dopuszczeniu odstępstw wynikających z obecności substancji priorytetowych.

Gmina konsekwentnie realizuje działania mające na celu przeciwdziałanie degradacji wód powierzchniowych i podziemnych poprzez modernizację i rozbudowę infrastruktury wodno-ściekowej, jednak stan wód nie ulega znacznej poprawie. Zmniejszenie presji, nie powoduje natychmiastowych zmian parametrów wód, co jest spowodowane charakterystyką ekosystemów wodnych. Z racji występowania potencjalnych zagrożeń w zlewniach cieków oraz konieczności ochrony cennych obszarów środowiska naturalnego, działania mające na celu utrzymanie jakości wód w obszarze gminy powinny mieć charakter priorytetowy.

4.9.4 Hałas

Hałas to czynnik stresogenny, a przy długotrwałej ekspozycji może powodować między innymi choroby układu krążenia, choroby psychiczne i zaburzenia snu. Na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska, terenami podlegającymi ochronie akustycznej są tereny zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej, tereny szpitali i domów pomocy społecznej, szkół, a także tereny uzdrowisk i rekreacyjno-wypoczynkowe.

Standardy dotyczące klimatu akustycznego określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz.

112). W rozporządzeniu zawarte są dopuszczalne poziomy hałasu dla poszczególnych rodzajów źródeł, w odniesieniu do rodzaju terenów wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje.

Na terenie gminy Cekcyn problem hałasu komunikacyjnego ma ograniczony i lokalny charakter, co wynika z braku dróg krajowych oraz autostrad przebiegających przez obszar gminy, a także z relatywnie niskiego poziomu uprzemysłowienia i rozproszonej struktury osadniczej. Głównym źródłem hałasu pozostaje ruch drogowy, którego oddziaływanie koncentruje się wzdłuż fragmentu drogi wojewódzkiej nr 240 oraz sieci dróg powiatowych pełniących funkcję podstawowych połączeń wewnątrzgminnych. Droga wojewódzka nr 240 przebiega przez tereny leśne, poza zwartą zabudową, co istotnie ogranicza jej wpływ na klimat akustyczny obszarów zamieszkałych. Lokalnie podwyższony poziom hałasu może występować w centrum Cekcyna, gdzie krzyżują się drogi powiatowe obsługujące ruch pomiędzy jednostkami osadniczymi oraz funkcje usługowe gminy. Wzdłuż tych ciągów komunikacyjnych zlokalizowana jest zabudowa wielofunkcyjna, w tym mieszkaniowa, wrażliwa na oddziaływanie akustyczne.

Istotnym czynnikiem wpływającym na warunki akustyczne gminy jest ruch turystyczny, nasilający się w okresie letnim. Związany jest on z dojazdami do miejscowości położonych nad jeziorami, terenów leśnych Borów Tucholskich oraz obszarów rekreacyjnych. Wzmożony ruch pojazdów wzdłuż głównych tras dojazdowych oraz lokalnych dróg prowadzących do terenów wypoczynkowych może powodować sezonowe i krótkotrwałe pogorszenie klimatu akustycznego, jednak oddziaływanie to ma charakter miejscowy i czasowy.

Dodatковым czynnikiem kształtującym klimat akustyczny gminy Cekcyn jest obecność linii kolejowych nr 201 (Nowa Wieś Wielka - Gdynia Port) oraz nr 208 (Działdowo - Chojnice), które krzyżują się w rejonie miejscowości Wierzchucin. W tym obszarze hałas kolejowy jest najbardziej odczuwalny, szczególnie w bezpośrednim sąsiedztwie infrastruktury kolejowej. Poza rejonem Wierzchucina oddziaływanie hałasu kolejowego ma charakter ograniczony, gdyż linie te w większości przebiegają poza zwartą zabudową mieszkaniową. Brak aktualnych map akustycznych dla tych linii uniemożliwia jednoznaczną ocenę ewentualnych przekroczeń dopuszczalnych norm hałasu.

Hałas przemysłowy nie stanowi istotnego problemu środowiskowego w skali gminy. Nie funkcjonują tu duże zakłady przemysłowe o znacznym oddziaływaniu akustycznym. Lokalnie źródłem hałasu mogą być zakłady przetwórstwa drewna, drobne zakłady produkcyjne, obiekty usługowe oraz sezonowa działalność gastronomiczna, jednak ich oddziaływanie ma ograniczony zasięg i koncentruje się w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów. Podmioty te podlegają przepisom odrębnym w zakresie ochrony środowiska przed hałasem.

Na terenie gminy nie ustanowiono obszarów cichych.

4.9.5 Oddziaływanie w zakresie pola elektromagnetycznego

W środowisku przyrodniczym istnieją pola elektromagnetyczne naturalne, których występowanie nie jest związane z działalnością człowieka oraz pola będące efektem tej działalności (sztuczne, antropogeniczne). Na obszarze gminy jako główne źródła promieniowania niejonizującego należy wskazać: napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokiego, średniego napięcia i związane z nimi stacje elektroenergetyczne, a także stacje bazowe telefonii komórkowej i radiolinia.

Monitoring pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzony jest w sposób ciągły przez Inspekcję Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Ostatnie badania wykonane w Cekcynie nie wskazały przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych. Można założyć, że nie notuje się przekroczeń norm w zakresie promieniowania elektromagnetycznego również na pozostałych obszarach gminy, ponieważ poza wymienionymi powyżej nie znajdują się tam większe źródła emisji pól elektromagnetycznych, a funkcjonujące urządzenia są typowe dla powszechnie stosowanych w Polsce.

4.9.6 Zagrożenie ryzykiem wystąpienia poważnej awarii przemysłowej

Zasady klasyfikacji zakładów pod względem ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej określa Rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Na terenie gminy Cekcyn nie występują zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR) oraz zakłady zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR).

4.10. Walory kultury materialnej

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1292) jednostki samorządu terytorialnego zobligowane są do ochrony zabytków, które znajdują się na terenach gminy oraz do prowadzenia gminnej ewidencji zabytków nieruchomości. W Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Cekcyn ujęto 140 obiektów, zgodnie z Zarządzeniem Wójta Gminy Cekcyn Nr 38/2019 z dnia 10 czerwca 2019 r.

Do najważniejszych elementów lokalnego dziedzictwa kulturowego gminy Cekcyn należą przede wszystkim historyczna zabudowa mieszkaniowa i gospodarcza, kościoły, cmentarze, w tym ewangelickie, a także obiekty infrastruktury kolejowej, takie jak dworce w Cekcynie i Wierzchucinie, zespoły folwarczne (m.in. dwór w Starym Suminie) oraz obiekty związane z gospodarką leśną, w tym leśniczówki.

Do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków na terenie gminy Cekcyn wpisany jest kościół parafialny pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Cekcynie wraz z plebanią, ogrodzeniem murem oraz terenem przykościelnym z drzewostanem (decyzja nr A/10 z dnia 12.10.1999 r.).

Zasób archeologiczny gminy Cekcyn jest zróżnicowany i bogaty, a zidentyfikowane stanowiska archeologiczne dokumentują osadnictwo od epoki pradziejowej po okres nowożytny. Na obszarze gminy zewidencjonowano ponad 200 stanowisk archeologicznych, przy czym nie jest to zbiór zamknięty. Ze względu na charakter środowiska przyrodniczego oraz stopień dotychczasowego rozpoznania możliwe jest odkrycie kolejnych stanowisk w trakcie prowadzonych prac ziemnych i inwestycyjnych.

4.11. Walory krajobrazowe

O specyfice krajobrazu gminy Cekcyn oraz jego wyraźnym zróżnicowaniu decyduje współwystępowanie urozmaiconej rzeźby terenu, bogatej sieci hydrograficznej oraz naturalnej szaty roślinnej, charakterystycznej dla wschodniej części Borów Tucholskich. Skala dotychczasowych przekształceń antropogenicznych pozostaje niewielka, co przekłada się na wysokie walory krajobrazowe obszaru.

Rozległe kompleksy leśne Borów Tucholskich, liczne jeziora oraz przepływające przez nie cieki nadają krajobrazowi gminy Cekcyn wysoką atrakcyjność przyrodniczą i krajobrazową, stanowiąc jeden z najcenniejszych zasobów regionu. Mozaika lasów, torfowisk, jezior i dolin rzecznych stwarza dogodne warunki dla rozwoju turystyki i rekreacji, w tym wypoczynku nadwodnego, turystyki pieszej i rowerowej oraz kajakarstwa, w szczególności w dolinie Brdy.

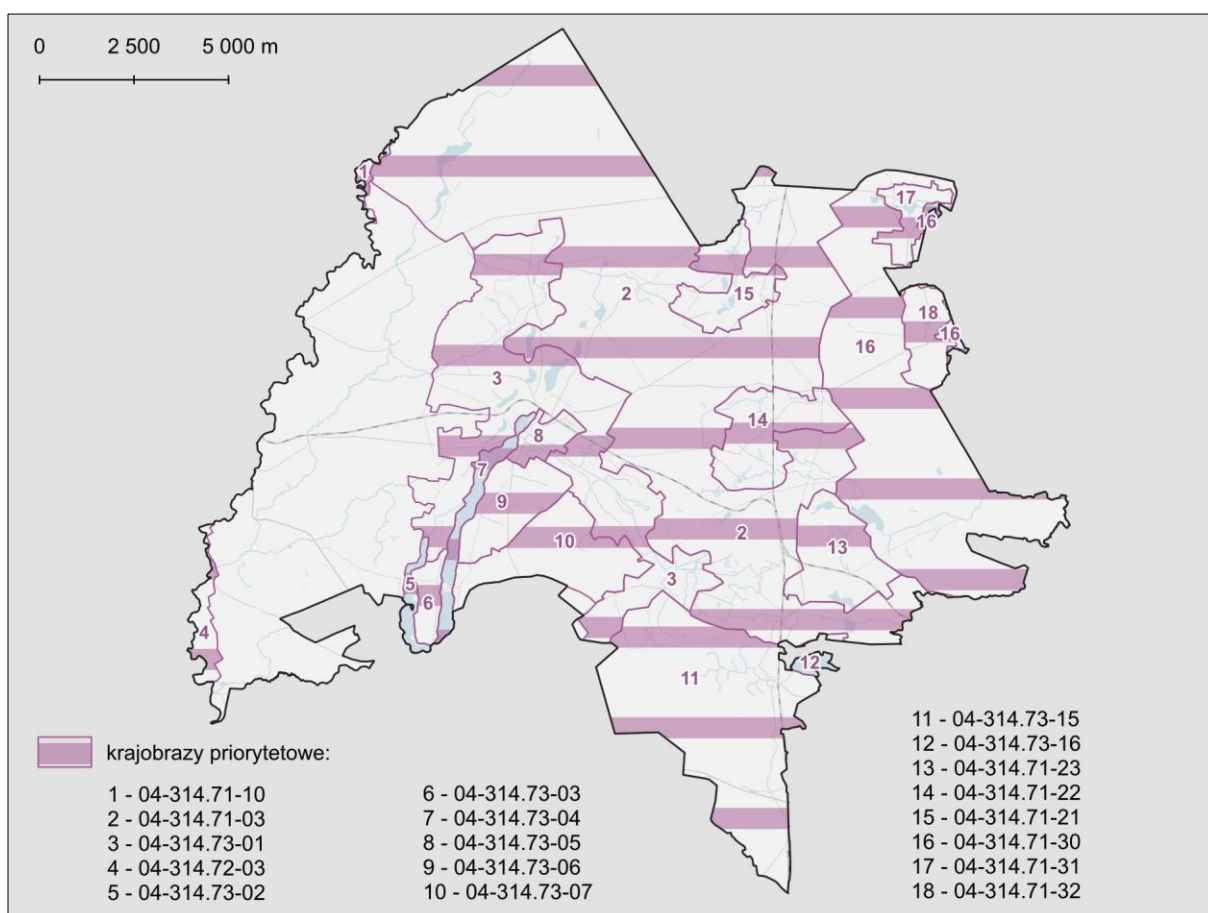
Tereny zabudowane cechuje dominacja zabudowy niskiej, mieszkaniowej, zagrodowej oraz rekreacyjno-lotniskowej, zlokalizowanej głównie w obrębie wsi oraz w strefach przyjeziornych. Część miejscowości zachowała historyczne układy ruralistyczne oraz obiekty zabytkowe, które wzmacniają tożsamość krajobrazu kulturowego gminy.

Tereny rolnicze, występujące głównie w południowej i środkowej części gminy, charakteryzują się krajobrazem płaskim i falistym, urozmaiconym przez oczka wodne, rowy melioracyjne, zadrzewienia śródpolne oraz system miedz. Elementy te pełnią istotną funkcję ekologiczną, zwiększając bioróżnorodność terenów otwartych, a jednocześnie podnoszą walory estetyczne

krajobrazu rolniczego. Obszary rolnicze stanowią również istotne przedpole ekspozycji dla dominujących w krajobrazie kompleksów leśnych.

Dotychczasowy rozwój zagospodarowania przestrzennego nie doprowadził do istotnej degradacji krajobrazu gminy. Na terenie gminy występuje niewiele obiektów mogących powodować dysonans krajobrazowy. Lokalnie negatywny wpływ na odbiór krajobrazu mogą wywierać elementy infrastruktury technicznej, w szczególności napowietrzne linie elektroenergetyczne oraz obszary o chaotycznym wymieszaniu funkcji mieszkaniowych, usługowych i produkcyjnych. Oddziaływania te mają jednak charakter punktowy i ograniczony przestrzennie, nie naruszając spójności krajobrazu gminy jako całości.

Najcenniejsze pod względem walorów krajobrazowych obszary gminy obejmują tereny leśne, doliny rzek i cieków oraz jeziora wraz z ich otoczeniem, skoncentrowane głównie w zachodniej, północnej i wschodniej części gminy. Unikatowość tych obszarów potwierdza ich objęcie prawną ochroną przyrody, m.in. w ramach Tucholskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny, Wdeckiego Parku Krajobrazowego oraz Śliwickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, a także obszarów Natura 2000. Wysokie walory krajobrazowe i przyrodnicze gminy Cekcyn znalazły również odzwierciedlenie w dokumentach planistycznych szczebla wojewódzkiego, w tym w audycie krajobrazowym województwa kujawsko-pomorskiego, w którym na terenie gminy zidentyfikowano 20 krajobrazów, z czego 18 uznano za krajobrazy priorytetowe. Krajobraz gminy Cekcyn jest ważnym elementem lokalnego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego oraz podstawą rozwoju rekreacji i turystyki, co wymaga jego ochrony i racjonalnego zagospodarowania.

Rysunek 10. Krajobrazy priorytetowe w gminie Cekcyn
(źródło: Audyt krajobrazowy dla województwa kujawsko-pomorskiego)

5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

W zakresie podstawowych problemów środowiskowych gminy należy wymienić:

1. Zanieczyszczenie powietrza:

- emisja niska, związana z indywidualnym ogrzewaniem budynków paliwami stałymi (węgiel, drewno), szczególnie w okresie grzewczym i na terenach wiejskich oraz obrzeżach miasta, gdzie dominuje tradycyjne ogrzewanie;
- emisja liniowa, powiązana z ruchem drogowym wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 240 oraz sieci dróg powiatowych;
- lokalne emisje z niewielkich zakładów usługowych i produkcyjnych (m.in. przetwórstwo drewna), oddziałujące głównie w ich bezpośrednim sąsiedztwie.

2. Hałas:

- komunikacyjny, związany z ruchem na drodze wojewódzkiej i drogach powiatowych;
- hałas kolejowy, w tym w rejonie Wierzchucina, wynikający z krzyżowania się linii kolejowych nr 201 i 208;
- lokalne uciążliwości w pobliżu zakładów usługowych, produkcyjnych;
- sezonowe wzmożenie uciążliwości akustycznych w rejonach rekreacyjnych, zwłaszcza w sąsiedztwie jezior i lasów.

3. Zagrożenia dla zasobów wód:

- potencjalne ryzyko spływu zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego do wód powierzchniowych, co może wpływać na stan ekologiczny jednolitych części wód;
- ryzyko powodziowe w dolinie Brdy;
- lokalna presja turystyczna w strefach przyjeziornych i nadrzecznych, powodująca okresowe pogorszenie jakości wód w sezonie letnim.

4. Degradacja gleb i powierzchni ziemi problem przekształceń rzeźby terenu:

- presja urbanizacyjna w rejonie Cekcyna oraz w obszarach atrakcyjnych krajobrazowo i rekreacyjnie, prowadząca do przekształcania gruntów rolnych i leśnych, w tym pod zabudowę lotniskową;
- lokalne przekształcenia rzeźby terenu związane z budownictwem oraz nielegalną eksploatacją kruszyw.

5. Zagrożenia dla bioróżnorodności:

- utrata i fragmentacja siedlisk przyrodniczych w wyniku zabudowy terenów otwartych, osuszania obszarów podmokłych oraz likwidacji zadrzewień śródpolnych;
- rozpraszanie zabudowy mieszkaniowej i lotniskowej, utrudniające ciągłość korytarzy ekologicznych i migrację gatunków;
- presja gatunków inwazyjnych;
- upraszczanie składu gatunkowego zieleni, obniżające odporność ekosystemów leśnych i rolnych na zmiany klimatu.

6. Przekształcenia środowiska związane z zainwestowaniem:

- sezonowy napływ turystów w kierunku jezior, doliny Brdy oraz terenów Borów Tucholskich, powodujący wzrost ilości odpadów, hałasu oraz zużycia wody i energii;
- intensyfikacja zabudowy lotniskowej w strefach przyjeziornych i leśnych, mogąca prowadzić do lokalnej presji na gleby, roślinność i krajobraz.

7. Zmiany klimatu:

- wzrost częstotliwości zjawisk ekstremalnych, takich jak intensywne opady, burze i fale upałów, powodujących lokalne podtopienia i szkody w infrastrukturze;
- długotrwałe okresy suszy wpływające na poziom wód gruntowych, kondycję lasów Borów Tucholskich, torfowisk i terenów rolnych;
- ograniczona retencja wód opadowych na terenach zabudowanych;
- wzrost zapotrzebowania na zieleni urządzonej i błękitno-zieloną infrastrukturę jako elementów łagodzących skutki zmian klimatu.

Ograniczenie zagrożeń środowiskowych na terenie gminy powinno być realizowane w sposób zrównoważony i uwzględniający zarówno specyfikę przyrodniczą Borów Tucholskich, jak i potrzeby mieszkańców oraz ruch turystyczny. Działania te powinny zmierzać do poprawy jakości środowiska, ochrony zasobów naturalnych i podnoszenia komfortu życia, przy jednoczesnym zachowaniu cennych walorów krajobrazowych, przyrodniczych i kulturowych.

W szczególności należy dążyć do:

- modernizacji indywidualnych źródeł ciepła poprzez wspieranie wymiany przestarzałych pieców i kotłów na nowoczesne, niskoemisyjne urządzenia grzewcze;
- rozwoju transportu przyjaznego środowisku poprzez poprawę dostępności i jakości publicznego transportu zbiorowego. Istotny jest także dalszy rozwój infrastruktury rowerowej i pieszej, zwłaszcza w obszarach o wysokim natężeniu ruchu turystycznego oraz wsparcie dla elektromobilności (np. tworzenie punktów ładowania, elektryczna flota komunalna);
- zwiększenia ochrony zasobów wodnych poprzez rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej, likwidację zbiorników bezodpływowych oraz ograniczanie nielegalnych zrzutów ścieków, szczególnie w rejonach intensywnie użytkowanych turystycznie i w pobliżu wód powierzchniowych;
- ochrony i odtwarzania terenów podmokłych, w tym zachowania naturalnych torfowisk, wilgotnych łąk i obniżeń dolinnych, monitorowania ich nawodnienia oraz ograniczania ingerencji inwestycyjnej (w tym prac melioracyjnych) na tych obszarach;
- zabezpieczenia cennych siedlisk przyrodniczych takich jak dolina Brdy, rozległe kompleksy leśne, torfowiska oraz śródpolne zadrzewienia, poprzez odpowiednie zapisy planistyczne, unikanie zabudowy w ich sąsiedztwie oraz prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do mieszkańców, inwestorów i turystów;
- ograniczania rozpraszania zabudowy poprzez promowanie zwartej struktury osadniczej, lokalizowanej w granicach istniejących miejscowości oraz wyposażonej w odpowiednią infrastrukturę techniczną, przy jednoczesnym przeciwdziałaniu rozwojowi zabudowy na gruntach rolnych wysokiej klasy bonitacyjnej oraz terenach leśnych;
- rozwoju edukacji ekologicznej i klimatycznej poprzez organizację programów edukacyjnych i kampanii informacyjnych skierowanych do mieszkańców, rolników, przedsiębiorców i turystów, promujących zrównoważony rozwój, ochronę środowiska i krajobrazu Borów Tucholskich.

Problemy środowiskowe obszaru gminy są stosunkowo dobrze rozpoznane, a ich identyfikacja nie powoduje większych trudności. Część z nich doczekała się, zgodnie z obowiązującym prawem, odpowiednich środków zaradczych. Ograniczenie zagrożeń środowiska na obszarze gminy polegać będzie na wprowadzaniu właściwych ustaleń szczegółowych w treści miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz na dokładnym ich egzekwowaniu. Jak wykazano powyżej, część zagrożeń wynika z dokonanych już przekształceń.

6. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

W przypadku braku uchwalenia planu ogólnego gmina Cekcyn utraciłaby możliwość prowadzenia skutecznej i zintegrowanej polityki przestrzennej zgodnej z aktualnymi przepisami prawa. Zgodnie z nowelizacją ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2023 roku, plan ogólny jest nowym narzędziem planistycznym, które określa ramy przestrzennego rozwoju gminy oraz warunki lokalizacji inwestycji. Dokument ten, choć nie zastępuje wprost studium, to staje się dokumentem obligatoryjnym, warunkującym możliwość sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy.

Brak planu ogólnego oznaczałoby:

- niemożność uchwalania nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, co uniemożliwiłoby realizację zamierzeń inwestycyjnych zgodnych z potrzebami mieszkańców oraz środowiska,
- niemożność wydawania decyzji o warunkach zabudowy dla nowych inwestycji, ponieważ zgodnie z nowymi przepisami decyzje WZ mogą być wydawane wyłącznie w wyznaczonych obszarach uzupełnienia zabudowy (OUZ), które może wskazać wyłącznie plan ogólny.

W wymiarze środowiskowym brak planu ogólnego mógłby skutkować:

- nasileniem presji inwestycyjnej na tereny cenne przyrodniczo, w tym dolinę rzeki Brdy, obszary jeziorne, torfowiska oraz rozległe kompleksy leśne Borów Tucholskich;
- ograniczeniem możliwości skutecznej ochrony ciągłości ekologicznej, w szczególności poprzez brak wyznaczonych stref otwartych oraz terenów zieleni i rekreacji, pełniących funkcję buforów pomiędzy zabudową a obszarami przyrodniczo wrażliwymi;
- pogłębianiem chaosu przestrzennego, prowadzącego do rozpraszania zabudowy, przekształcania krajobrazu terenów wiejskich oraz zwiększania powierzchni uszczelnionych;
- utratą możliwości świadomego kształtowania i ochrony walorów krajobrazowych, w tym krajobrazu doliny Brdy, jezior oraz leśnego krajobrazu Borów Tucholskich;
- zwiększonym ryzykiem kolizji inwestycji z obszarami objętymi formami ochrony przyrody, wynikającym z braku jednoznacznych zasad lokalizacji nowej zabudowy;
- utrudnieniami w adaptacji do zmian klimatu, w szczególności w zakresie rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury, ochrony terenów przewietrzania oraz zwiększania retencji wód opadowych;
- pogorszeniem jakości środowiska na terenach zabudowanych m.in. poprzez ograniczanie powierzchni biologicznie czynnych, lokalne przegrzewanie się przestrzeni oraz niekontrolowaną intensyfikację zabudowy;
- osłabieniem odporności lokalnych ekosystemów leśnych, wodnych i rolnych na suszę oraz ekstremalne zjawiska pogodowe, co mogłoby negatywnie wpływać na stan środowiska;
- wzrostem konfliktów przestrzennych na styku zabudowy mieszkaniowej, działalności gospodarczej, rolnictwa oraz terenów cennych przyrodniczo, wynikających z braku jednoznacznych i powszechnie obowiązujących zasad zagospodarowania.

W dłuższej perspektywie brak uchwalenia planu ogólnego prowadziłby do osłabienia zdolności gminy Cekcyn do realizacji celów strategicznych, wynikających z dokumentów planistycznych i strategicznych wyższego rzędu, w tym planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz krajowych i regionalnych dokumentów z zakresu ochrony środowiska i polityki klimatycznej. Skutkowałoby to narastaniem presji na środowisko, pogłębianiem chaosu przestrzennego oraz ograniczeniem możliwości prowadzenia długofalowej, zrównoważonej polityki rozwoju gminy.

7. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE, NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO

Celem sporządzenia planu ogólnego gminy Cekcyn jest wyznaczenie ram dla dalszego, zrównoważonego rozwoju. Zidentyfikowane potencjalne oddziaływania na środowisko związane są przede wszystkim z przekształceniem terenów niezainwestowanych głównie pod zabudowę mieszkaniową, usługową i gospodarczą oraz realizacją nowej lub rozbudową istniejącej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej w ramach wyznaczonych stref planistycznych.

Oddziaływanie na jakość powietrza i klimat

Plan ogólny jako dokument kształtujący politykę przestrzenną całego obszaru gminy, będzie miał istotny wpływ na warunki środowiskowe, w tym jakość powietrza oraz lokalny klimat. Realizacja ustaleń planu, zarówno poprzez miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, jak i decyzje o warunkach zabudowy na obszarach uzupełnienia zabudowy (OUZ), może czasowo generować niewielkie, lokalne emisje związane z transportem materiałów i pracą sprzętu budowlanego. Oddziaływania te będą miały charakter krótkotrwały, ograniczony przestrzennie i nieistotny w skali całej gminy, a ich wpływ może być skutecznie minimalizowany poprzez właściwą organizację robót budowlanych oraz stosowanie nowoczesnych, niskoemisyjnych technologii.

Plan ogólny zapewnia ochronę rozległych obszarów terenów zielonych i biologicznie czynnych, w szczególności poprzez wyznaczenie strefy otwartej (SO) oraz strefy zieleni i rekreacji (SN). Strefa otwarta obejmuje rozległe kompleksy leśne Borów Tucholskich, tereny rolnicze, doliny cieków, jeziora, torfowiska oraz inne obszary o wysokiej aktywności biologicznej. Obszary te pełnią kluczową rolę w kształtowaniu lokalnego klimatu, zapewniając naturalne przewietrzanie, filtrację powietrza, retencję wód oraz łagodzenie ekstremów termicznych. Strefa zieleni i rekreacji (SN), obejmująca m.in. tereny nadrzeczne, przyjeziorne oraz obszary rekreacyjne związane z funkcją turystyczną gminy, uzupełnia system przyrodniczy, poprawia mikroklimat terenów sąsiadujących z zabudową oraz ogranicza zjawisko przegrzewania się powierzchni w okresach letnich.

Plan ogólny porządkuje strukturę zabudowy mieszkaniowej w strefach SW i SJ, koncentrując rozwój przede wszystkim w obrębie Cekcyna oraz pozostałych istniejących miejscowości gminnych, takich jak m.in. Wierzchucin, Iwiec, Bysław, Zalesie, Krzywogoniec i Ostrowite. Ograniczanie rozpraszania zabudowy poza istniejące układy osadnicze sprzyja racjonalnemu wykorzystaniu infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, skracaniu codziennych dojazdów oraz ograniczaniu emisji komunikacyjnych, co ma istotne znaczenie dla utrzymania dobrej jakości powietrza w skali lokalnej.

Wyznaczenie w planie ogólnym gminy Cekcyn stref usługowych (SU) oraz stref gospodarczych (SP) ma znaczenie dla kształtowania lokalnych warunków aerosanitarnych i mikroklimatycznych, przy jednoczesnym ograniczaniu presji inwestycyjnej na obszary otwarte i przyrodniczo cenne. Strefy te zostały przypisane głównie terenom już przekształconym, zlokalizowanym w obrębie istniejących miejscowości oraz powiązanim z układem komunikacyjnym i istniejącą infrastrukturą techniczną. Takie rozwiązanie ogranicza ryzyko lokalizacji nowych źródeł emisji na terenach leśnych Borów Tucholskich, w dolinach cieków oraz w sąsiedztwie jezior i obszarów podmokłych.

Strefy gospodarcze (SP) obejmują istniejące zespoły zabudowy produkcyjnej w miejscowościach Cekcyn, Wysoka i Zdroje, gdzie funkcjonują niewielkie zakłady związane głównie z przetwórstwem drewna, usługami leśnymi oraz działalnością obsługującą lokalny rynek pracy Borów Tucholskich. Koncentracja działalności potencjalnie generującej ruch transportowy i lokalne emisje w wyznaczonych strefach sprzyja ograniczaniu ich rozpraszania na tereny mieszkaniowe oraz obszary o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Jednocześnie plan ogólny

stwarza podstawy do wprowadzania w przyszłych planach miejscowych rozwiązań łagodzących oddziaływania, takich jak zieleń izolacyjna, zachowanie odpowiedniego udziału powierzchni biologicznie czynnych oraz ograniczenia intensywności zabudowy.

Strefy usługowe (SU) mają charakter uzupełniający i są powiązane z istniejącą strukturą osadniczą gminy. Ich lokalizacja w obrębie miejscowości oraz wzdłuż głównych dróg gminnych i powiatowych odpowiada lokalnym potrzebom mieszkańców i obsłudze ruchu turystycznego. Skupienie funkcji usługowych w wyznaczonych strefach ogranicza konieczność długich dojazdów, co sprzyja zmniejszaniu emisji komunikacyjnych i utrzymaniu dobrej jakości powietrza w skali gminy.

Plan ogólny nie wyklucza możliwości lokalizacji instalacji odnawialnych źródeł energii, w tym elektrowni słonecznych, w wybranych strefach otwartej, w szczególności na bezleśnych enklawach gdzie ich realizacja nie będzie kolidowała z uwarunkowaniami środowiskowymi, krajobrazowymi i przestrzennymi. Szczegółowe rozstrzygnięcia dotyczące lokalizacji, skali oraz parametrów takich inwestycji będą podejmowane na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub w ramach indywidualnych procedur inwestycyjnych, poprzedzonych analizą potencjalnego wpływu na środowisko i krajobraz. Rozwój odnawialnych źródeł energii może przyczynić się do zwiększenia udziału energii ze źródeł odnawialnych oraz ograniczenia emisji zanieczyszczeń, jednak każdorazowo wymaga indywidualnej oceny lokalnych uwarunkowań oraz możliwych oddziaływań przestrzennych i przyrodniczych.

Realizacja ustaleń planu ogólnego nie powinna prowadzić do trwałego pogorszenia jakości powietrza ani lokalnych warunków klimatycznych. Porządkowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej, ochrona terenów leśnych i dolin rzecznych oraz utrzymanie rozległych stref otwartych sprzyjają rozwojowi niskoemisyjnemu, wzmacniają odporność gminy na zmiany klimatu i poprawiają komfort życia mieszkańców.

Wytwarzanie odpadów

Realizacja ustaleń planu ogólnego gminy Cekcyn, obejmujących porządkowanie i uzupełnianie istniejącej zabudowy mieszkaniowej oraz rozwój funkcji usługowych i gospodarczych, będzie wiązała się ze stopniowym wzrostem ilości wytwarzanych odpadów komunalnych. Zjawisko to dotyczyć będzie zarówno gospodarstw domowych zlokalizowanych w Cekcynie i pozostałych miejscowościach gminy, jak i podmiotów funkcjonujących w strefach usługowych (SU) oraz gospodarczych (SP), a także działalności związanej z obsługą ruchu turystycznego.

Specyfika gminy Cekcyn, wynikająca z wysokich walorów przyrodniczych Borów Tucholskich oraz rozwoju funkcji rekreacyjno-turystycznych, powoduje sezonowy wzrost ilości wytwarzanych odpadów, szczególnie w rejonach przyjeziornych, nadrzecznych oraz w miejscowościach pełniących funkcję zaplecza turystycznego. Największe natężenie tego zjawiska występuje w okresie letnim, kiedy wzrasta liczba użytkowników terenów rekreacyjnych i infrastruktury wypoczynkowej.

Na etapie realizacji nowych inwestycji oraz modernizacji istniejącej zabudowy okresowo występować będą odpady budowlane i rozbiórkowe, takie jak gruz, elementy konstrukcyjne, opakowania po materiałach budowlanych, pozostałości instalacyjne oraz materiały wykończeniowe. Odpady te będą zagospodarowywane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, poprzez selektywne zbieranie i przekazywanie do uprawnionych podmiotów posiadających stosowne decyzje administracyjne.

W fazie eksploatacji nowych i istniejących terenów dominującą kategorię stanowiąc będą odpady komunalne pochodzenia bytowego. Rozwój zabudowy mieszkaniowej, rekreacyjnej, usługowej oraz zagrodowej będzie przekładał się na stopniowy wzrost ilości odpadów wytwarzanych przez mieszkańców, obiekty usługowe, instytucje publiczne oraz podmioty prowadzące działalność rolniczą. W strumieniu odpadów komunalnych mogą występować również niewielkie ilości odpadów niebezpiecznych, takich jak baterie, przeterminowane leki, chemikalia czy zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, które wymagają przekazywania do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Funkcjonowanie PSZOKu w Cekcynie zostało zabezpieczone poprzez ujęcie go w strefie usługowej (SU).

Plan ogólny, jako dokument o charakterze kierunkowym, nie rozstrzyga szczegółowych rozwiązań technicznych w zakresie gospodarki odpadami. Jego ustalenia, poprzez koncentrację nowej zabudowy w obrębie istniejących miejscowości oraz ograniczanie rozpraszania zabudowy na terenach leśnych i przyrodniczo cennych, sprzyjają jednak racjonalizacji systemu odbioru odpadów, ograniczaniu kosztów środowiskowych transportu oraz poprawie efektywności selektywnej zbiórki. Realizacja ustaleń planu ogólnego nie powinna prowadzić do istotnych negatywnych oddziaływań w zakresie gospodarki odpadami.

Uwarunkowania związane z ochroną środowiska wynikające z realizacji infrastruktury ściekowej w kontekście wymogów określonych w art. 83 ust. 3 i 4 Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 960ze zm.)

Rozwój infrastruktury ściekowej na terenie gminy Cekcyn musi być realizowany zgodnie z wymogami art. 83 ust. 3 i 4 ustawy Prawo wodne, które nakładają obowiązek ochrony wód powierzchniowych i podziemnych oraz zakazują działań prowadzących do pogorszenia ich stanu. Oznacza to konieczność ścisłego powiązania rozwoju zabudowy z dostępnością i wydolnością systemów kanalizacji zbiorczej oraz oczyszczania ścieków.

Na terenie gminy Cekcyn system kanalizacji sanitarnej obejmuje około 70% ludności gminy, jednak część obszarów wiejskich pozostaje poza jego zasięgiem. Skutkuje to powszechnym stosowaniem zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Zarówno ścieki odprowadzane siecią kanalizacji sanitarnej, jak i nieczystości ciekłe odbierane z indywidualnych zbiorników bezodpływowych, kierowane są do oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w Tucholi.

Szczególnie wrażliwe na niewłaściwą gospodarkę ściekową są obszary przyjeziorne, doliny cieków oraz tereny podmokłe Borów Tucholskich. Na obszarach tych istnieje podwyższone ryzyko infiltracji zanieczyszczeń do wód gruntowych i powierzchniowych, co może prowadzić do pogorszenia stanu jednolitych części wód. Rozwój nowych terenów mieszkaniowych, usługowych i rekreacyjnych powinien być każdorazowo koordynowany z możliwościami istniejącej oraz planowanej infrastruktury kanalizacyjnej, z uwzględnieniem sezonowego wzrostu obciążenia systemu wynikającego z funkcji turystycznej gminy.

Ustalenia planu ogólnego gminy Cekcyn, polegające na koncentracji nowej zabudowy w obrębie istniejących miejscowości oraz ograniczaniu urbanizacji na terenach przyrodniczo cennych, sprzyjają ochronie zasobów wodnych, zmniejszeniu presji sanitarnej na jeziora i ciekły oraz realizacji zasady niepogarszania stanu wód, wynikającej z Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Emisja hałasu

Klimat akustyczny gminy Cekcyn należy ocenić jako korzystny. Wynika to przede wszystkim z braku dróg krajowych i autostrad, niskiego stopnia uprzemysłowienia, struktury osadniczej oraz bardzo dużego udziału terenów leśnych Borów Tucholskich, które pełnią funkcję naturalnych barier akustycznych.

Realizacja ustaleń planu ogólnego gminy Cekcyn może wiązać się z lokalnymi, krótkotrwałymi oddziaływaniami akustycznymi, głównie na etapie realizacji inwestycji budowlanych. Źródłem hałasu będą wówczas roboty budowlane oraz czasowo zwiększony ruch pojazdów związany z transportem materiałów. Oddziaływania te będą miały charakter przejściowy i ograniczony przestrzennie.

W fazie użytkowania zagospodarowania podstawowym źródłem hałasu pozostanie ruch drogowy o charakterze lokalnym, koncentrujący się w obrębie miejscowości gminnych oraz wzdłuż dróg powiatowych i gminnych. Ze względu na przebieg drogi wojewódzkiej nr 240 w dużej mierze przez tereny leśne oraz poza zwartą zabudową, jej wpływ na klimat akustyczny gminy jest ograniczony. Lokalnie podwyższony poziom hałasu może występować w centrach miejscowości, w szczególności w Cekcynie, jednak nie ma on charakteru trwałego ani ponadnormatywnego.

Plan ogólny nie rozstrzyga szczegółowych rozwiązań technicznych w zakresie układu drogowego, jednak poprzez wyznaczenie strefy komunikacyjnej (SK) zabezpiecza przebieg głównych korytarzy transportowych i sprzyja ograniczaniu konfliktów przestrzennych pomiędzy infrastrukturą komunikacyjną a funkcjami mieszkaniowymi i przyrodniczymi.

Plan ogólny gminy Cekcyn porządkuje strukturę funkcjonalno-przestrzenną poprzez koncentrację zabudowy mieszkaniowej w obrębie istniejących miejscowości oraz lokalizację funkcji usługowych i gospodarczych (SU, SP) na terenach już przekształconych, dobrze skomunikowanych i oddalonych od obszarów cennych przyrodniczo. Takie rozwiązania ograniczają ryzyko powstawania konfliktów akustycznych pomiędzy zabudową mieszkaniową a działalnością gospodarczą.

Istotną rolę w kształtowaniu korzystnego klimatu akustycznego pełnią strefa otwarta (SO) oraz strefa zieleni i rekreacji (SN), obejmujące rozległe kompleksy leśne Borów Tucholskich, zieleń nadjeziorną i nadrzeczną oraz tereny rekreacyjne. Obszary te stanowią naturalne bufory akustyczne, skutecznie tłumiące hałas i poprawiające komfort akustyczny zarówno mieszkańców, jak i użytkowników terenów rekreacyjnych.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, każde przedsięwzięcie mogące powodować ponadnormatywną emisję hałasu będzie wymagało przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, w tym szczegółowej analizy akustycznej. Wymogi te zostaną doprecyzowane na dalszych etapach, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w procedurach decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Podsumowując, realizacja ustaleń planu ogólnego gminy Cekcyn nie powinna prowadzić do istotnego pogorszenia warunków akustycznych. Hałas ma na terenie gminy charakter lokalny i drugorzędny, a przyjęte rozwiązania planistyczne sprzyjają utrzymaniu korzystnego klimatu akustycznego zarówno na terenach mieszkaniowych, jak i przyrodniczo cennych.

Emisja pól elektromagnetycznych

Zagadnienia związane z emisją pól elektromagnetycznych (PEM) w środowisku reguluje ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 647 ze zm.) oraz rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r. poz. 2448). Zgodnie z tymi przepisami, wszystkie instalacje mogące emitować pola elektromagnetyczne są zobowiązane do zachowania standardów bezpieczeństwa i nieprzekraczania określonych dopuszczalnych wartości w miejscach dostępnych dla ludności.

Na obszarze gminy źródła PEM mają charakter zarówno punktowy, jak i liniowy. Do typowych źródeł należą napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia, stacje transformatorowe, stacje bazowe telefonii komórkowej oraz urządzenia radioliniowe. Są to instalacje powszechnie występujące w strukturze przestrzennej gminy i funkcjonujące zgodnie z obowiązującymi normami technicznymi i środowiskowymi, których celem jest zapewnienie bezpieczeństwa ludzi i środowiska.

W ramach ustaleń planu ogólnego nie przewiduje się lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących źródeł emisji PEM. W przypadkach, gdzie takie sąsiedztwo mogłoby wystąpić, kwestie te będą analizowane indywidualnie na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub w ramach procedur oceny oddziaływania na środowisko, zgodnie z zasadą przezorności i prewencji środowiskowej. Oznacza to, że każda potencjalnie wrażliwa funkcja (np. mieszkalnictwo, szkoły, placówki ochrony zdrowia) będzie oceniana w kontekście lokalnych uwarunkowań PEM.

W ramach planu ogólnego dopuszczono możliwość realizacji elektrowni słonecznych w wybranych strefach otwartych. Same moduły fotowoltaiczne nie stanowią źródła istotnego promieniowania elektromagnetycznego, jednak pewien poziom promieniowania generowany jest przez elementy towarzyszące – takie jak falowniki, przekształtniki napięcia oraz stacje transformatorowe. Należy zaznaczyć, że promieniowanie to ma charakter lokalny i nie przekracza dopuszczalnych norm poza obszarem instalacji. Każda realizacja instalacji OZE będzie podlegała właściwym procedurom planistycznym i środowiskowym, w ramach których analizowane będą szczegółowe kwestie

lokalizacyjne, techniczne oraz oddziaływania, w tym bezpieczeństwo elektromagnetyczne.

Ustalenia planu ogólnego gminy Cekcyn nie przewidują zwiększenia zagrożeń związanych z oddziaływaniem pól elektromagnetycznych. Dotychczasowe i potencjalne źródła PEM zlokalizowane są w sposób zgodny z przepisami i normami środowiskowymi. Wpływ planu na środowisko elektromagnetyczne można uznać za ograniczony, kontrolowalny i zgodny z obowiązującymi wymogami ochrony środowiska i zdrowia publicznego.

Ryzyko wystąpienia poważnych awarii

Wyznaczone w planie ogólnym strefy gospodarcze (SP) oraz usługowe (SU) nie przewidują lokalizacji instalacji mogących stwarzać istotne zagrożenie dla zdrowia ludzi lub środowiska w razie awarii. Potencjalne przedsięwzięcia inwestycyjne, które mogą generować jakiegokolwiek ryzyko technologiczne, będą podlegały szczegółowej ocenie środowiskowej oraz wymaganiom wynikającym z przepisów prawa dotyczących bezpieczeństwa, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony zdrowia publicznego.

Niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu

Realizacja ustaleń planu ogólnego gminy Cekcyn może wiązać się z lokalnymi przekształceniami powierzchni ziemi, wynikającymi głównie z rozwoju i uzupełniania zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej oraz usługowej w obrębie istniejących miejscowości, a także z realizacji i modernizacji infrastruktury technicznej oraz komunikacyjnej. Przekształcenia te będą miały w przeważającej mierze charakter punktowy i przypowierzchniowy, ograniczony do robót ziemnych związanych z posadowieniem obiektów budowlanych oraz wykonaniem przyłączy infrastrukturalnych.

Kluczową rolę w ochronie naturalnego ukształtowania terenu w gminie Cekcyn pełni strefa otwarta (SO), obejmująca rozległe kompleksy leśne Borów Tucholskich, doliny rzek i cieków, jeziora, torfowiska, tereny podmokłe oraz obszary rolnicze. Obszary te stanowią podstawowy element systemu przyrodniczego gminy i są objęte licznymi formami ochrony przyrody, w tym Tucholskim Parkiem Krajobrazowym, Wdeckim Parkiem Krajobrazowym oraz Śliwickim Obszarem Chronionego Krajobrazu. Na terenach tych obowiązują ograniczenia i zakazy dotyczące wykonywania robót ziemnych trwale zniekształcających naturalną rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z ochroną przeciwpowodziową lub przeciwosuwiskową oraz robót niezbędnych dla utrzymania, budowy, odbudowy lub remontu urządzeń wodnych. Ustalenia planu ogólnego pozostają w pełnej zgodności z tymi regulacjami.

Strefy usługowe i gospodarcze zostały wyznaczone wyłącznie na terenach już częściowo przekształconych, w obrębie istniejących miejscowości, co pozwala ograniczyć dalszą ingerencję w naturalną rzeźbę terenu oraz zachować ciągłość przestrzeni otwartych. Plan ogólny nie przewiduje lokalizacji nowej zabudowy na obszarach wymagających znaczących niwelacji terenu lub prowadzenia robót ziemnych o dużej skali.

W procesie wyznaczania kierunków zagospodarowania uwzględniono również potrzebę ochrony gleb rolnych o wysokiej wartości produkcyjnej. Nowa zabudowa lokalizowana jest przede wszystkim w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących zabudowań lub na terenach już przekształconych, co ogranicza presję na grunty rolne II i III klasy bonitacyjnej. Ewentualne wyłączenia gleb z produkcji rolnej będą dopuszczalne wyłącznie w przypadkach uzasadnionych i zgodnie z obowiązującymi procedurami prawnymi.

Wpływ realizacji ustaleń planu ogólnego gminy Cekcyn na naturalne ukształtowanie terenu należy ocenić jako ograniczony, lokalny i możliwy do skutecznego kontrolowania. Przyjęte rozwiązania planistyczne, w połączeniu z obowiązującymi formami ochrony przyrody oraz przepisami odrębnymi, skutecznie ograniczają ryzyko niekorzystnych przekształceń powierzchni ziemi i sprzyjają zachowaniu charakterystycznego krajobrazu Borów Tucholskich.

Oddziaływanie na florę, faunę i różnorodność biologiczną

Gmina Cekcyn charakteryzuje się wyjątkowo wysokimi walorami przyrodniczymi, wynikającymi z położenia w obrębie Borów Tucholskich oraz występowania rozległych kompleksów leśnych, dolin rzecznych, jezior, torfowisk i terenów podmokłych. Cały obszar gminy objęty jest różnymi formami ochrony przyrody o znaczeniu krajowym i europejskim, co nadaje środowisku przyrodniczemu rangę ponadlokalną i kluczowe znaczenie dla funkcjonowania regionalnej sieci ekologicznej.

Na terenie gminy Cekcyn występują obszary Natura 2000: Bory Tucholskie oraz Doliny Brdy i Stążki w Borach Tucholskich, a także Tucholski Park Krajobrazowy wraz z otuliną, Wdecki Park Krajobrazowy, Śliwicki Obszar Chronionego Krajobrazu, liczne rezerваты przyrody, użytki ekologiczne, zespół przyrodniczo-krajobrazowy oraz użytki ekologiczne i pomniki przyrody. Tak rozbudowany system ochrony przyrody na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym wymaga szczególnego podejścia planistycznego, opartego na zasadach zrównoważonego rozwoju, ochrony środowiska, zachowania integralności sieci ekologicznej oraz spójności krajobrazowej. Przyjęty w projekcie planu ogólnego układ funkcjonalno-przestrzenny został opracowany w sposób minimalizujący presję inwestycyjną na obszary przyrodniczo najcenniejsze. W każdej ze stref planistycznych uwzględniono zarówno stopień ochrony wynikający z przepisów szczególnych, jak i wartość krajobrazową, hydrologiczną i ekologiczną obszaru. Rozmieszczenie stref uwzględnia istniejące zagospodarowanie oraz ograniczenia wynikające z lokalizacji w granicach form ochrony przyrody.

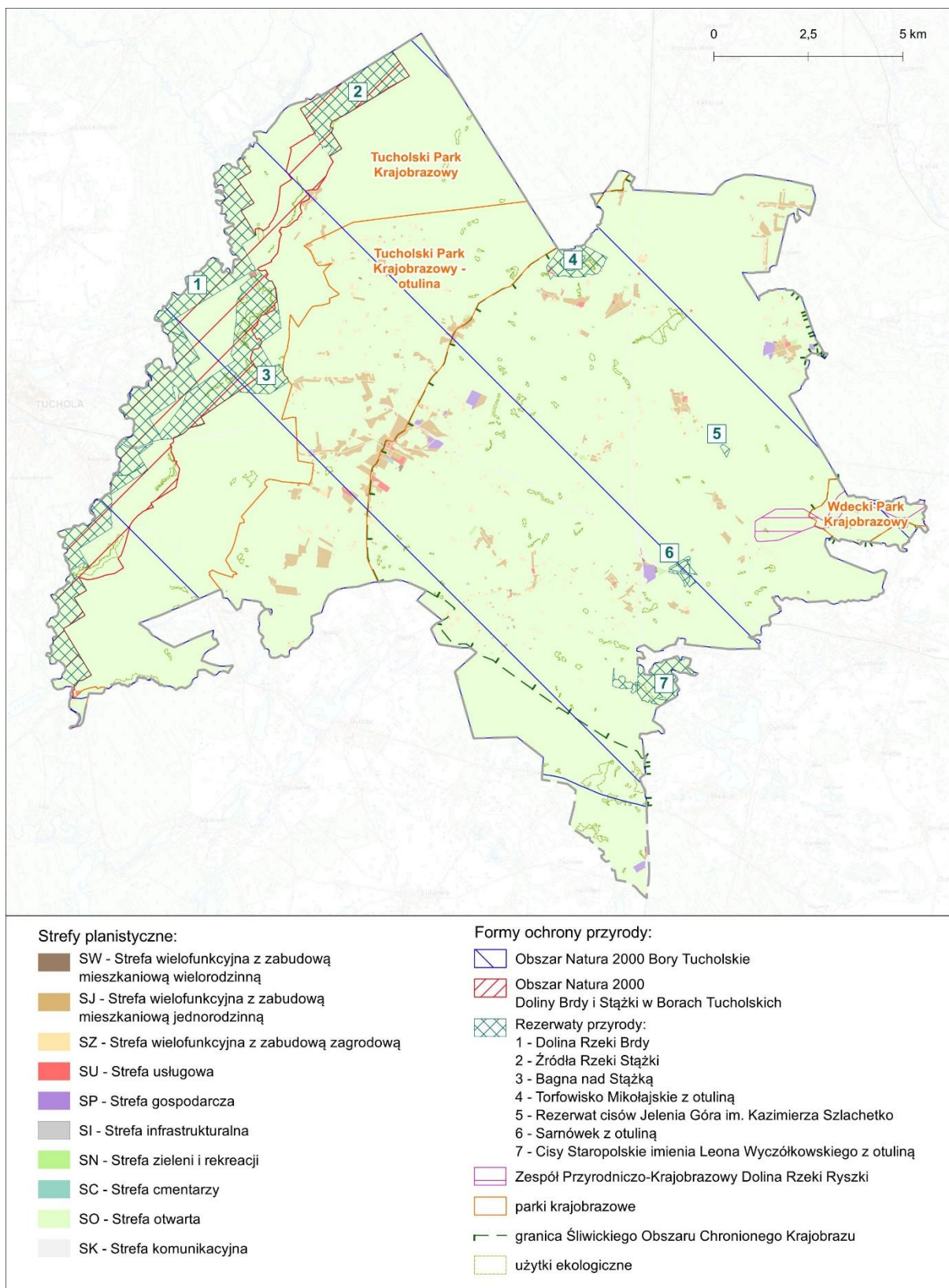
Kluczową rolę w ochronie flory, fauny i różnorodności biologicznej pełni strefa otwarta (SO), obejmująca ponad 95% powierzchni gminy. Strefa ta obejmuje rozległe kompleksy leśne Borów Tucholskich, doliny rzek Brdy i Stążki, jeziora, torfowiska, tereny podmokłe oraz obszary rolnicze. Zapewnia ona zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych, ochronę siedlisk leśnych, wodnych i torfowiskowych, a także utrzymanie naturalnych procesów hydrologicznych i klimatycznych. W strefie tej dopuszczono wyłącznie formy użytkowania zgodne z celami ochrony przyrody, takie jak gospodarka leśna i rolna, turystyka ekstensywna, rekreacja nieinwazyjna oraz utrzymanie infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Uzupełnieniem strefy otwartej jest strefa zieleni i rekreacji (SN), obejmująca tereny zieleni urządzonej, obszary rekreacyjne, strefy przyjeziorne i nadrzeczne. Strefa ta umożliwia korzystanie z walorów przyrodniczych gminy przy jednoczesnym zachowaniu ich funkcji ekologicznych, pełniąc rolę bufora pomiędzy terenami zabudowanymi a obszarami o najwyższej wrażliwości środowiskowej.

Strefa cmentarzy (SC), mimo ograniczonego zasięgu przestrzennego, również wpisuje się w politykę kształtowania krajobrazu i ochrony środowiska. Zieleń cmentarna – zarówno wysoka, jak i niska – pełni funkcje estetyczne i izolacyjne, wspiera lokalny mikroklimat, retencję i infiltrację wód opadowych. W kontekście ekologii krajobrazu, tereny te mogą także pełnić rolę lokalnych enklaw przyrody, umożliwiając bytowanie drobnym gatunkom ssaków, ptaków czy owadów, szczególnie w przestrzeniach zabudowanych.

Strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową oraz zagrodową w planie ogólnym gminy Cekcyn zostały wyznaczone przede wszystkim w obrębie istniejących miejscowości oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie, w powiązaniu z funkcjonującym układem komunikacyjnym i istniejącą infrastrukturą techniczną. Obejmują one m.in. obszary Cekcyna, Wierzchucina, Bysławia, Krzywogońca, Zalesia i Ostrowitego, czyli miejscowości o ukształtowanej strukturze osadniczej. W ramach stref wielofunkcyjnych uwzględniono również obszary o ugruntowanej funkcji rekreacyjno-letniskowej, rozwijającej się na terenie gminy Cekcyn od wielu lat. Dotyczy to w szczególności miejscowości położonych w sąsiedztwie jezior, cieków oraz kompleksów leśnych, takich jak Trzebciny, Wielkie Budziska oraz Cekcyn, zwłaszcza w rejonie jeziora Cekcyńskiego, gdzie koncentracja zabudowy rekreacyjnej jest największa. Kontynuacja tej funkcji została przewidziana w planie ogólnym w ramach stref mieszkaniowych jednorodzinnych (SJ), co umożliwi porządkowanie istniejącej zabudowy letniskowej oraz jej dalszy, kontrolowany rozwój. Przyjęte rozwiązania planistyczne pozwalają na efektywne wykorzystanie dostępnej infrastruktury technicznej, ograniczając zjawisko

rozpraszania zabudowy w krajobrazie Borów Tucholskich oraz minimalizują presję inwestycyjną na obszary o wysokich walorach przyrodniczych. Takie ukierunkowanie rozwoju sprzyja zachowaniu ładu przestrzennego oraz ochronie krajobrazu i różnorodności biologicznej gminy Cekcyn.

Rysunek 11. Strefy planistyczne wyznaczone w planie ogólnym na tle obszarowych form ochrony przyrody

Strefy usługowe i gospodarcze (SU, SP) w planie ogólnym gminy Cekcyn zostały wyznaczone przede wszystkim na terenach już przekształconych, w obrębie istniejących miejscowości oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie, w powiązaniu z lokalnym układem komunikacyjnym. Obejmują one w szczególności tereny usług publicznych i związanych z obsługą ruchu turystycznego zlokalizowane w miejscowościach Brzozie, Cekcyn, Iwiec, Krzywogoniec, Ludwichowo, Małe Gacno, Nowy Sumin, Ostrowo, Suchom-Lisiny, Trzebciny, Wielkie Budziska, Wysoka, Zalesie, Zdroje oraz Zielonka. Ponadto strefy gospodarcze obejmują istniejące zespoły zabudowy produkcyjnej w Cekcynie, Wysokiej i Zdrojach, gdzie funkcjonują zakłady związane głównie z przetwórstwem drewna, usługami leśnymi oraz obsługą lokalnego zaplecza gospodarczego. Rozmieszczenie stref SU i SP poza dolinami cieków, jeziorami, torfowiskami oraz zwartymi kompleksami leśnymi Borów Tucholskich ogranicza presję inwestycyjną na obszary o wysokiej wrażliwości przyrodniczej i krajobrazowej. Rozwój funkcji usługowych i gospodarczych nie jest kierowany w korytarze ekologiczne ani w obszary o wysokiej wrażliwości przyrodniczej, co sprzyja zachowaniu ciągłości systemu przyrodniczego oraz ochronie siedlisk flory i fauny w skali gminy Cekcyn.

Ustalenia planu ogólnego gminy Cekcyn pozostają w pełnej zgodności z celami ochrony wszystkich form ochrony przyrody występujących na jej obszarze. Gmina położona jest w granicach Borów Tucholskich i w całości objęta jest różnorodnymi formami ochrony przyrody. Tak wysoki stopień ochrony determinuje konieczność prowadzenia szczególnie ostrożnej i zrównoważonej polityki przestrzennej, ukierunkowanej na zachowanie integralności systemu przyrodniczego Borów Tucholskich. Plan ogólny nie powiela zakazów i nakazów wynikających z przepisów odrębnych, w szczególności ustawy o ochronie przyrody, planów zadań ochronnych oraz aktów powołujących poszczególne formy ochrony. Przepisy te pozostają nadrzędne wobec ustaleń planu, a wszelkie zamierzenia inwestycyjne na terenach objętych formami ochrony przyrody podlegają tym regulacjom oraz procedurom uzgodnieniowym z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska.

W projekcie planu ogólnego nie przewidziano lokalizacji nowych terenów zabudowy w granicach obszaru Natura 2000 Dolina Brdy i Stażki w Borach Tucholskich, rezerwatów przyrody, zespołu przyrodniczo-krajobrazowego ani użytków ekologicznych. Obszary te zostały objęte strefą otwartą (SO), co zapewnia ich trwałe wyłączenie z zabudowy oraz zachowanie funkcji ochronnych zgodnie z celami ich ustanowienia i obowiązującymi przepisami odrębnymi. Na obszarach objętych pozostałymi formami ochrony przyrody, tj. obszarem Natura 2000 Bory Tucholskie, Tucholskim i Wdeckim Parkiem Krajobrazowym oraz Śliwickim Obszarem Chronionego Krajobrazu, realizacja zabudowy mieszkaniowej, usługowej lub gospodarczej może następować wyłącznie przy zachowaniu zgodności z celami ochrony tych obszarów oraz przepisami ustawy o ochronie przyrody i obowiązującymi planami zadań ochronnych. Każde zamierzenie inwestycyjne będzie podlegało indywidualnej ocenie pod kątem potencjalnego wpływu na siedliska przyrodnicze, gatunki chronione oraz zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych.

Dodatkowo, w ustaleniach planu ogólnego przewidziano stosowanie gminnych standardów urbanistycznych, w szczególności w zakresie maksymalnej intensywności zabudowy, minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej oraz dopuszczalnej wysokości obiektów. Ograniczenia te pełnią istotną funkcję ochronną, sprzyjając zachowaniu walorów krajobrazowych, jakości powietrza oraz ograniczaniu oddziaływań antropogenicznych, w tym hałasu, zanieczyszczeń i presji świetlnej, na obszary przyrodniczo cenne i tereny otwarte.

Przyjęte rozwiązania planistyczne zapewniają, że realizacja ustaleń planu ogólnego gminy Cekcyn nie będzie prowadzić do naruszenia celów ochrony form przyrody ani pogorszenia stanu środowiska. Rozwój przestrzenny gminy będzie przebiegał w sposób uporządkowany, z poszanowaniem wyjątkowych wartości przyrodniczych i krajobrazowych Borów Tucholskich oraz zasad zrównoważonego rozwoju.

Wody powierzchniowe i podziemne

Realizacja ustaleń planu ogólnego gminy Cekcyn będzie wiązać się z lokalnymi przekształceniami przestrzennymi, wynikającymi z rozwoju i uzupełniania zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej oraz z rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Oddziaływania te mogą pośrednio wpływać na środowisko wodne poprzez zwiększenie powierzchni uszczelnionych, czasowe zaburzenia stosunków wodnych w trakcie robót budowlanych oraz wzrost ilości odprowadzanych ścieków. Skala tych oddziaływań będzie jednak ograniczona dzięki koncentracji zabudowy w obrębie istniejących miejscowości oraz zastosowaniu standardów urbanistycznych, w tym minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, sprzyjających infiltracji i retencji wód opadowych.

Układ stref planistycznych w planie ogólnym został dostosowany do uwarunkowań hydrograficznych gminy. Nowa zabudowa została skoncentrowana przede wszystkim w obrębie istniejących miejscowości, takich jak Cekcyn, Wierzchucin, Bystaw, Krzywogoniec, Zalesie czy Ostrowite, z pominięciem obszarów szczególnie wrażliwych hydrologicznie. Takie rozwiązanie ogranicza ingerencję w tereny podmokłe, torfowiska, doliny cieków oraz jeziora, stanowiące istotny element krajobrazu i systemu przyrodniczego Borów Tucholskich.

Kluczową rolę w systemie wodnym gminy odgrywają doliny cieków, w szczególności Brdy wraz z jej dopływami, a także liczne jeziora, mokradła i torfowiska. Obszary te pełnią istotne funkcje retencyjne, stabilizują lokalny bilans wodny, kształtują mikroklimat oraz stanowią ważne elementy regionalnej sieci ekologicznej. Zgodnie z ustaleniami planu ogólnego zostały one w przeważającej części objęte strefą otwartą (SO), co zapewnia ich ochronę przed zabudową, zachowanie naturalnych procesów hydrologicznych oraz ograniczenie ryzyka degradacji wód powierzchniowych.

W planie ogólnym uwzględniono również zagrożenie powodziowe występujące w dolinach Brdy i Stążki. Obszary te zostały wyłączone z obszarów uzupełniania zabudowy (OUZ), co ogranicza presję urbanizacyjną na tereny zalewowe i zmniejsza potencjalne ryzyko strat powodziowych, zwłaszcza w kontekście nasilania się zjawisk ekstremalnych związanych ze zmianami klimatu.

W odniesieniu do wód podziemnych plan ogólny przyjmuje podejście ostrożnościowe. Ujęcia wód podziemnych wraz ze stacjami uzdatniania wody (SUW) zostały przypisane do strefy infrastrukturalnej (SI), co umożliwi ich bezpieczną eksploatację, utrzymanie i modernizację, przy jednoczesnym wykluczeniu lokalizacji funkcji mogących stanowić zagrożenie dla jakości i ilości zasobów wodnych.

Ustalenia planu ogólnego gminy Cekcyn tworzą spójne ramy dla rozwoju przestrzennego, jednocześnie chroniąc wody powierzchniowe i podziemne. Koncentracja zabudowy na terenach już przekształconych, utrzymanie rozległych stref otwartych oraz ochrona obszarów o wysokiej wrażliwości hydrologicznej powodują, że realizacja planu nie powinna prowadzić do istotnego pogorszenia stanu wód. Przyjęte rozwiązania wzmacniają odporność środowiska wodnego gminy na presję urbanizacyjną oraz na skutki zmian klimatu.

Krajobraz

Realizacja ustaleń planu ogólnego gminy Cekcyn będzie oddziaływać na krajobraz przede wszystkim poprzez porządkowanie i rozwój zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej, a także poprzez modernizację infrastruktury technicznej i komunikacyjnej w ramach wyznaczonych stref planistycznych. Oddziaływanie to należy ocenić jako umiarkowane i możliwe do kontrolowania, ponieważ projekt planu został opracowany z uwzględnieniem walorów krajobrazowych Borów Tucholskich, a także rekomendacji zawartych w Audycie krajobrazowym województwa kujawsko-pomorskiego.

Krajobraz gminy charakteryzuje się dominacją elementów naturalnych i półnaturalnych, w szczególności rozległych kompleksów leśnych Borów Tucholskich, licznych jezior, dolin cieków, torfowisk. Szczególne znaczenie krajobrazowe mają doliny Brdy i Stążki wraz z systemem jezior, które tworzą czytelne osie widokowe. Uzupełnieniem krajobrazu są tereny rolnicze o charakterze mozaikowym oraz enklawy osadnicze o niskiej i umiarkowanej intensywności zabudowy.

Najcenniejsze pod względem krajobrazowym obszary gminy zostały w planie ogólnym objęte strefą otwartą (SO). Obejmuje ona m.in. zwarte kompleksy leśne, doliny rzek i cieków, jeziora, torfowiska, tereny podmokłe oraz otwarte przestrzenie rolnicze. Strefa ta pełni kluczową funkcję ochronną, ograniczając możliwość lokalizacji nowej zabudowy oraz zapobiegając fragmentacji krajobrazu. Jednocześnie dopuszcza ona nieinwazyjne formy użytkowania, takie jak gospodarka leśna i rolna, rekreacja ekstensywna, turystyka przyrodnicza oraz lokalizacja niezbędnej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, pod warunkiem zachowania zasad ochrony krajobrazu.

Uzupełnieniem strefy otwartej jest strefa zieleni i rekreacji (SN), obejmująca tereny rekreacyjne, przyjeziorne, nadrzeczne oraz zieleń urządzoną w obrębie poszczególnych miejscowości. Strefa ta pełni funkcję buforową pomiędzy obszarami zabudowy a krajobrazem otwartym, wzmacniając ochronę walorów widokowych, lokalnego mikroklimatu oraz ciągłości krajobrazowej.

Strefy zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i wielofunkcyjnej zostały wyznaczone w obrębie istniejących miejscowości, takich jak Cekcyn, Wierzuchcin, Bysław, Krzywogoniec, Zalesie czy Ostrowite, oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Takie ukierunkowanie rozwoju ogranicza rozpraszanie zabudowy, chroni krajobraz otwarty i leśny przed presją urbanizacyjną oraz pozwala zachować czytelną strukturę osadniczą gminy. Parametry urbanistyczne, w tym maksymalna wysokość zabudowy, intensywność zagospodarowania oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, zostały dostosowane do skali krajobrazu wiejskiego i leśnego, co ogranicza ryzyko powstawania dominant krajobrazowych.

W krajobrazie gminy występują lokalnie elementy infrastruktury technicznej, takie jak linie elektroenergetyczne, które mogą wpływać na percepcję krajobrazu. Plan ogólny nie przewiduje jednak działań prowadzących do istotnego zwiększenia ich oddziaływania. Nowe inwestycje lokalizowane są w sąsiedztwie terenów już przekształconych, co sprzyja racjonalnemu wykorzystaniu przestrzeni bez ingerencji w obszary o najwyższych walorach krajobrazowych.

Plan ogólny nie blokuje rozwoju odnawialnych źródeł energii, dopuszczając możliwość lokalizacji elektrowni słonecznych w wybranych strefach otwartych (SO). Szczegółowe rozstrzygnięcia w tym zakresie będą przebiegać na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz procedur środowiskowych.

Oddziaływanie ustaleń planu ogólnego gminy Cekcyn na krajobraz należy ocenić jako umiarkowane i zgodne z zasadami ochrony krajobrazu Borów Tucholskich. Przyjęty układ stref planistycznych sprzyja zachowaniu naturalnego charakteru gminy, chroni najcenniejsze elementy krajobrazu oraz umożliwia rozwój przestrzenny w sposób uporządkowany i zrównoważony, bez ryzyka trwałej degradacji krajobrazu.

Oddziaływanie na dziedzictwo kulturowe i dobra materialne

Projekt planu ogólnego jako dokument o charakterze kierunkowym, nie zawiera szczegółowych ustaleń dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego. Niemniej jednak w sposób pośredni uwzględnia obecność obiektów i obszarów zabytkowych, poprzez określenie parametrów zabudowy, takich jak maksymalna wysokość zabudowy, intensywność zabudowy oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej. Rozwiązania te ograniczają ryzyko wprowadzania nowych dominant przestrzennych, zachowują skalę zabudowy właściwą dla historycznych układów osadniczych oraz sprzyjają ochronie panoram i ekspozycji krajobrazowych. Koncentracja nowych funkcji mieszkaniowych, usługowych i gospodarczych w obrębie istniejących miejscowości minimalizuje presję inwestycyjną na obszary o najwyższych wartościach.

Kwestie bardziej szczegółowe, takie jak wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej, archeologicznej czy ekspozycyjnej, będą doprecyzowywane na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz w toku postępowań administracyjnych, w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków. W związku z powyższym nie przewiduje się, aby ustalenia planu miały negatywny wpływ na zabytki.

Strefy planistyczne wyznaczone w projekcie planu ogólnego zostały zaprojektowane w sposób, który nie generuje uciążliwości dla terenów sąsiednich, co sprzyja harmonijnemu rozwojowi

przestrzennemu z poszanowaniem ładunku przestrzennego oraz istniejących wartości kulturowych i historycznych. W związku z tym nie przewiduje się, aby ustalenia planu miały negatywny wpływ na istniejące dobra materialne.

Ochrona zdrowia i życia ludzi w kontekście istniejących oraz planowanych do realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w tym analiza możliwych konfliktów społecznych

Ustalenia projektu planu uwzględniają zarówno istniejące warunki zagospodarowania przestrzennego, jak i potrzeby mieszkańców w zakresie dostępności usług, infrastruktury i rozwoju gospodarczego. Większość wyznaczonych stref usługowych (SU), gospodarczych (SP) i infrastrukturalnych (SI) została zlokalizowana w bezpośrednim sąsiedztwie już przekształconych terenów, na obrzeżach istniejących miejscowości lub wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Pozwala to zminimalizować ryzyko potencjalnych kolizji oraz ograniczyć negatywny wpływ nowych inwestycji na tereny zamieszkałe. Zaproponowany układ stref sprzyja ograniczaniu rozpraszania zabudowy, promując rozwój skoncentrowany i oparty o istniejącą infrastrukturę. Takie podejście znacząco redukuje presję inwestycyjną na obszary o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych oraz zwiększa bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców poprzez ograniczenie ekspozycji na potencjalne źródła zanieczyszczeń (np. hałasu, emisji z transportu, substancji niebezpiecznych). Potencjalne ryzyko konfliktów społecznych może wystąpić w przypadku planowanych inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko, szczególnie jeśli dotyczy to działalności przemysłowej, przetwórstwa odpadów czy rozbudowy infrastruktury technicznej. Jednak z uwagi na fakt, że realizacja tych inwestycji będzie podlegać odrębnym procedurom, w tym ocenie oddziaływania na środowisko, konsultacjom społecznym oraz lokalizacji w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, ryzyko eskalacji takich napięć należy ocenić jako niskie.

8. OPIS STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYMI ZNACZĄCYMI SKUTKAMI DLA ŚRODOWISKA I OBSZARÓW CHRONIONYCH

Projekt planu ogólnego gminy Cekcyn ma charakter strategiczny i wyznacza jedynie ramy zagospodarowania, poprzez określenie stref planistycznych oraz funkcji podstawowych i uzupełniających. Dokument nie przesądza o szczegółowych lokalizacjach ani parametrach przyszłych inwestycji. Przedsięwzięcia potencjalnie lub zawsze mogące znacząco oddziaływać na środowisko, zgodnie z katalogiem określonym w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. (Dz.U. 2019 poz. 1839), będą podlegały odrębnym, szczegółowym procedurom – zarówno na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jak i przy uzyskiwaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Dopiero tam, po poznaniu rzeczywistej skali i charakteru inwestycji, możliwe będzie pełne rozpoznanie ryzyk oraz wprowadzenie adekwatnych środków minimalizujących.

Z uwagi na kierunkowy charakter planu ogólnego, nie jest możliwe określenie precyzyjnych oddziaływań środowiskowych dla pojedynczych lokalizacji. Niemniej jednak układ stref planistycznych został zaprojektowany w sposób wyraźnie ograniczający presję inwestycyjną na obszary o najwyższych walorach przyrodniczych oraz na kluczowe elementy systemu ekologicznego gminy. Potencjalnie większe oddziaływania środowiskowe mogą w przyszłości wiązać się z realizacją przedsięwzięć w ramach stref usługowych (SU) oraz stref gospodarczych (SP), jednak ich realizacja będzie każdorazowo uzależniona od szczegółowych ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub decyzji administracyjnych. Przedsięwzięcia mające wpływ na środowisko będą podlegały indywidualnej procedurze oceny oddziaływania na środowisko, z uwzględnieniem lokalnych warunków przyrodniczych, hydrologicznych i krajobrazowych.

Najcenniejsze elementy środowiska przyrodniczego gminy Cekcyn, w tym zwarte kompleksy leśne Borów Tucholskich, doliny cieków, jeziora, mokradła i torfowiska, w tym obszary objęte ochroną w ramach sieci Natura 2000, zostały w planie ogólnym w przeważającej części objęte strefą otwartą (SO) oraz strefą zieleni i rekreacji (SN). Rozwiązanie to skutecznie eliminuje możliwość lokalizacji nowej zabudowy oraz intensywnych funkcji gospodarczych na tych terenach, zabezpieczając ciągłość korytarzy ekologicznych, naturalne procesy hydrologiczne, funkcje retencyjne oraz walory krajobrazowe.

Z punktu widzenia uwarunkowań środowiskowych, sama zmiana przeznaczenia gruntu na etapie planu ogólnego nie przesądza o negatywnym wpływie na środowisko. Wprost przeciwnie, dalsze etapy planowania tj. sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, będą wymagać przeprowadzenia ponownej, szczegółowej oceny oddziaływania na środowisko oraz analiz wpływu na obszary Natura 2000. Procedury te umożliwią dostosowanie rozwiązań projektowych do lokalnych uwarunkowań hydrologicznych, przyrodniczych i krajobrazowych oraz wdrożenie środków ochronnych adekwatnych do rodzaju i skali inwestycji.

Plan ogólny gminy Cekcyn pełni funkcję ramową: wyznacza kierunki rozwoju przestrzennego, chroni kluczowe zasoby środowiska naturalnego Borów Tucholskich i kieruje nowe funkcje na tereny już przekształcone i technicznie przygotowane. Szczegółowe zabezpieczenia środowiskowe pozostawia kolejnym etapom planowania, co umożliwi łączenie potrzeb rozwojowych gminy z zasadami zrównoważonego zagospodarowania przestrzeni i ochrony środowiska w obszarze o wyjątkowo wysokich walorach przyrodniczych.

9. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Transgraniczne oddziaływanie na środowisko dotyczy sytuacji, w których skutki działań lub zjawisk mogą wykraczać poza granice państw. Gmina Cekcyn nie leży w pobliżu granicy i nie przewiduje się w niej inwestycji mogących generować ponadlokalne emisje lub inne oddziaływania o charakterze międzynarodowym. W związku z tym ustalenia projektu planu ogólnego nie stwarzają ryzyka transgranicznego oddziaływania na środowisko.

10. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Projekt planu ogólnego gminy Cekcyn pełni funkcję strategiczną i wyznacza kierunki zagospodarowania przestrzennego ukierunkowane na ochronę zasobów środowiska przyrodniczego Borów Tucholskich, zachowanie ładu przestrzennego oraz racjonalne wykorzystanie terenów już przekształconych. Dokument nie przesądza o szczegółowych parametrach ani lokalizacjach przyszłych inwestycji, jednak poprzez wyznaczenie stref planistycznych tworzy ramy rozwoju przestrzennego, które ograniczają presję urbanizacyjną na obszary najbardziej wrażliwe przyrodniczo oraz minimalizują ryzyko kolizji z elementami lokalnego i regionalnego systemu ekologicznego.

Jednym z kluczowych instrumentów porządkujących rozwój przestrzenny jest koncentracja nowej zabudowy w obrębie istniejących miejscowości oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie, na terenach już zagospodarowanych i wyposażonych w infrastrukturę techniczną oraz komunikacyjną. Takie podejście umożliwia uzupełnianie i porządkowanie struktury osadniczej miejscowości takich jak Cekcyn, Wierzchucin, Krzywogoniec, Zalesie czy Ostrowo, bez tworzenia nowych, rozproszonych enklaw zabudowy na terenach leśnych i otwartych.

Strefy mieszkaniowe, zagrodowe, usługowe i gospodarcze zostały rozmieszczone w sposób podporządkowany istniejącej sieci osadniczej i komunikacyjnej, co pozwala na efektywne wykorzystanie infrastruktury oraz ogranicza ekspansję zabudowy na doliny cieków, jeziora,

torfowiska, tereny podmokłe oraz zwarte kompleksy leśne Borów Tucholskich. Obszary te, pełniące kluczowe funkcje przyrodnicze, hydrologiczne i krajobrazowe, zostały w planie ogólnym w przeważającej części objęte strefą otwartą (SO), w której dopuszcza się jedynie użytkowanie ekstensywne, niepowodujące trwałych przekształceń środowiska.

W dokumencie wskazano ogólne wytyczne dla projektantów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz organów wydających decyzje o warunkach zabudowy. Na dalszych etapach procesu planistycznego i postępowań środowiskowych konieczne będzie stosowanie szczegółowych rozwiązań zapobiegawczych i kompensacyjnych, takich jak: utrzymanie i odtwarzanie zadrzewień, wprowadzanie zieleni izolacyjnej między funkcjami mieszkaniowymi a gospodarczymi, zwiększanie retencji i infiltracji wód opadowych czy unikanie zmian stosunków wodnych w dolinach cieków i w rejonach jezior. Ważne będzie także ograniczanie barier dla migracji gatunków w strefie kontaktu terenów zurbanizowanych z lasami i dolinami rzecznyymi.

Przyjęte w planie ogólnym rozwiązania tworzą model rozwoju przestrzennego gminy Cekcyn, adekwatny do jej uwarunkowań przyrodniczych. Umożliwiają one godzenie potrzeb rozwojowych z koniecznością ochrony kluczowych elementów środowiska oraz stanowią solidną podstawę do dalszego, zrównoważonego kształtowania przestrzeni na kolejnych etapach procedur planistycznych i środowiskowych.

11. INFORMACJE O STOSOWANYCH METODACH SPORZĄDZANIA PROGNOZY

Ocena oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego gminy Cekcyn została przeprowadzona z zastosowaniem metod dostosowanych do charakteru dokumentu oraz skali przestrzennej objętej prognozą. Z uwagi na ramowy i strategiczny charakter planu ogólnego, zastosowano podejście umożliwiające identyfikację potencjalnych zagrożeń i presji środowiskowych związanych z realizacją przyszłych inwestycji, przy jednoczesnym uwzględnieniu niepewności wynikającej z braku szczegółowych ustaleń projektowych.

Biorąc pod uwagę powyższe wytypowano następujące metody ocen oddziaływania na środowisko, które zostały wykorzystane w Prognozie i pomogły w określeniu przyszłych oddziaływań na środowisko:

- Prognozowanie przez analogię: polega na bazowaniu na wynikach obserwacji i pomiarów dotychczas wykonanych podobnych inwestycji i porównaniu ich z planowanymi, o podobnych parametrach.
- Prognozowanie eksperckie: oparte na bazie wiedzy, doświadczenia i intuicji eksperta, metoda ta z uwagi na wysoką skuteczność jest najczęściej stosowaną metodą w oś. Bardzo często jest ona łączona z metodą prognozowania przez analogię. W prognozowaniu eksperckim wykorzystuje się informacje ze źródeł istniejących oraz dane zebrane poprzez monitoring lub pomiary i wizje terenowe.

W opracowaniu Prognozy zastosowano podejście metodyczne polegające na ilościowym i jakościowym scharakteryzowaniu zagrożeń i presji, jakie przyszłe inwestycje, które zostaną zrealizowane na podstawie zapisów planu, będą wywierać na środowisko. Dzięki takiemu podejściu każdą z przyszłych inwestycji potraktowano jako potencjalne źródło presji – stresora, które w zależności od charakteru oddziaływać będzie w rozmaity sposób na poszczególne komponenty środowiska. Najpierw przeanalizowano sieć powiązań pomiędzy komponentami środowiska a źródłami presji. Dzięki temu, w drugim etapie, stało się możliwe określenie oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych i skumulowanych na poszczególne komponenty środowiska. Takie postępowanie zapobiega pominięciu któregokolwiek komponentu w ocenie oddziaływania na środowisko obszaru opracowania. Szczegółowe kryteria oceny metodą matrycową, a także założenia, jakie podjęto przy określaniu obu metod opisano w dalszej części opracowania.

12. PROPOZYCJE METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI USTALEŃ OCENIANEGO DOKUMENTU

Projekt planu ogólnego gminy Cekcyn ma charakter strategiczny i kierunkowy, dlatego pełna ocena skutków jego realizacji będzie możliwa dopiero na dalszych etapach, podczas sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz w ramach indywidualnych procedur środowiskowych dla konkretnych inwestycji. Ponieważ plan ogólny nie przesądza o szczegółowych lokalizacjach ani parametrach zabudowy, proponowane metody analizy mają charakter ramowy i będą wymagały doprecyzowania w zależności od rodzaju i skali planowanych przedsięwzięć.

Rekomendowane metody analizy obejmują m.in.:

- analizę dynamiki i kierunków rozwoju zabudowy w obrębie istniejących miejscowości, ze szczególnym uwzględnieniem wpływu dogęszczania zabudowy na spójność układów osadniczych oraz zachowanie terenów otwartych i leśnych Borów Tucholskich;
- ocenę rozwoju infrastruktury technicznej, w tym systemów kanalizacji sanitarnej, odprowadzania i retencji wód opadowych, sieci wodociągowych i elektroenergetycznych, a także potencjalnych lokalizacji odnawialnych źródeł energii, z uwzględnieniem ich oddziaływania na zasoby wodne, krajobraz i obszary chronione;
- monitorowanie presji inwestycyjnej na obszary o wysokich walorach przyrodniczych, w szczególności na doliny cieków, jeziora, torfowiska, tereny podmokłe oraz zwarte kompleksy leśne;
- analizę zmian w strukturze użytkowania gruntów, zwłaszcza w zakresie przekształcania gruntów rolnych oraz terenów biologicznie czynnych, z uwzględnieniem wpływu tych zmian na bioróżnorodność, ciągłość siedlisk i percepcję krajobrazu kulturowego i przyrodniczego gminy;
- ocenę stopnia fragmentacji terenów otwartych oraz zachowania ciągłości lokalnych i regionalnych korytarzy ekologicznych, powiązanych z systemem Borów Tucholskich, dolinami cieków oraz układem jezior;
- przegląd potencjalnych oddziaływań punktowych i liniowych źródeł emisji, takich jak hałas i emisje z ruchu drogowego, gospodarka ściekowa i odpadowa związana z rozwojem funkcji usługowych i gospodarczych, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań komunikacyjnych gminy;
- weryfikację skuteczności stosowanych działań minimalizujących i kompensacyjnych, w tym zachowania powierzchni biologicznie czynnych, zieleni izolacyjnej, rozwiązań infiltracyjno-retencyjnych oraz ograniczeń zagospodarowania w obszarach wrażliwych przyrodniczo;
- systematyczny monitoring jakości komponentów środowiska oparty na danych WIOŚ i GIOŚ, obejmujący wody powierzchniowe i podziemne, jakość powietrza, gleby, hałas, pola elektromagnetyczne oraz wskaźniki bioróżnorodności;
- konsultacje społeczne oraz analizę opinii mieszkańców w zakresie jakości przestrzeni, dostępności terenów zieleni i rekreacji oraz wpływu nowych inwestycji na warunki życia w gminie.

Zastosowanie powyższych metod pozwoli na bieżące śledzenie wpływu realizacji ustaleń planu ogólnego na środowisko oraz na wczesne identyfikowanie ewentualnych zagrożeń i wdrażanie działań korygujących. Skuteczność tego systemu będzie jednak uzależniona od stopnia i tempa wdrażania ustaleń planu ogólnego w dokumentach niższego rzędu oraz od zachowania spójności pomiędzy planowaniem przestrzennym a instrumentami ochrony środowiska.

Plan ogólny gminy Cekcyn tworzy tym samym ramy dla zrównoważonego rozwoju przestrzennego, w których szczegółowa ochrona środowiska oraz precyzyjna ocena oddziaływań realizowana będzie na kolejnych etapach procedur planistycznych i administracyjnych, z poszanowaniem wyjątkowych walorów przyrodniczych Borów Tucholskich.

13. ANALIZA WARIANTOWA

Zaproponowany w projekcie planu ogólnego gminy Cekcyn układ stref planistycznych będzie miał wpływ na sposób zagospodarowania przestrzennego. Przyjęte rozwiązania mogą skutkować zmianami w strukturze użytkowania terenu, w szczególności w kontekście przekształcania gruntów rolnych i leśnych oraz zmian funkcji wybranych obszarów. Niemniej jednak, projekt planu opracowano w sposób minimalizujący potencjalne negatywne oddziaływania na środowisko, zarówno w skali lokalnej, jak i całej gminy, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz obowiązującymi regulacjami prawnymi.

W toku prac nad projektem planu ogólnego dokonano analizy możliwych wariantów przestrzennych, uwzględniając w szczególności propozycje zgłaszane w ramach procedury planistycznej – w tym wnioski mieszkańców, jednostek pomocniczych, organów administracji oraz instytucji publicznych. Wariantowanie objęło ocenę kierunków rozwoju zabudowy, kształtowania terenów rekreacyjnych oraz ochrony obszarów o podwyższonej wartości przyrodniczej. Efektem tych analiz było wypracowanie najbardziej zrównoważonego rozwiązania, odpowiadającego potrzebom lokalnej społeczności, przy jednoczesnym uwzględnieniu rygorów ochrony środowiska. Szczególny nacisk położono na zachowanie integralności obszarów Natura 2000, racjonalne wykorzystanie terenów już przekształconych oraz unikanie ekspansji zabudowy na tereny leśne i podmokłe. Przeprowadzona analiza wariantowa stanowiła istotny element procesu identyfikacji uwarunkowań przestrzennych i środowiskowych oraz określenia realistycznych kierunków zagospodarowania przestrzeni gminy w zgodzie z jej zasobami i ograniczeniami.

Plan ogólny stanowi kontynuację dotychczasowej polityki przestrzennej, jednocześnie ją aktualizując i dostosowując do zmienionych uwarunkowań formalnoprawnych oraz społeczno-gospodarczych. W tym ujęciu plan pełni rolę narzędzia porządkującego, zapewniającego spójność działań planistycznych i zgodność z ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Zastosowane w planie rozwiązania planistyczne, obejmujące:

- wyznaczenie stref planistycznych,
- określenie gminnych standardów urbanistycznych,
- wskazanie obszarów uzupełnienia zabudowy,

umożliwiają efektywne i zrównoważone kształtowanie przestrzeni gminy, zgodnie z potrzebami demograficznymi, inwestycyjnymi i społecznymi. Rozwój ma koncentrować się przede wszystkim na terenach z istniejącą zabudową i infrastrukturą, z ograniczoną ingerencją w obszary cenne przyrodniczo.

Dla celów analizy porównawczej rozważono również wariant alternatywny, zakładający brak uchwalenia planu ogólnego i utrzymanie dotychczasowego stanu planistycznego, tj. funkcjonowania wyłącznie na podstawie obecnego Studium oraz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Wariant ten skutkowałby:

- ograniczeniem możliwości kompleksowego zarządzania przestrzenią gminy,
- utrwaleniem rozproszonej struktury zabudowy i nieefektywnym wykorzystaniem infrastruktury technicznej,
- zwiększoną presją urbanizacyjną na obszary o wysokich walorach przyrodniczych,
- brakiem dostosowania dokumentów planistycznych do obowiązujących przepisów prawa, w szczególności wynikających z nowelizacji ustawy planistycznej z 2023 r.

W związku z powyższym, optymalnym rozwiązaniem jest przyjęcie projektu planu ogólnego gminy Cekcyn w zaproponowanym kształcie. Dokument zapewnia zrównoważony rozwój, ochronę najcenniejszych elementów środowiska, a jednocześnie uwzględnia potrzeby mieszkańców i gospodarki.

14. OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY ORAZ INTEGRALNOŚĆ I SPÓJNOŚĆ OBSZARÓW NATURA 2000

Na terenie gminy Cekcyn zlokalizowane są dwa obszary wchodzące w skład europejskiej sieci Natura 2000:

- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO) Bory Tucholskie (PLB220009), którego celem ochrony jest zachowanie siedlisk dla populacji ptaków wymienionych w załączniku I Dyrektywy Ptasiej (2009/147/WE), m.in. bielika, bociana czarnego, żurawia, zimorodka, włośchatki, dzięcioła czarnego i bąka, a także zapewnienie warunków do ich migracji, lęgów i żerowania.
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk (SOO) Dolina Brdy i Stażki w Borach Tucholskich (PLH040023), którego celem jest zachowanie lub odtworzenie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I Dyrektywy Siedliskowej (92/43/EWG), w szczególności torfowisk przejściowych i wysokich, jezior dystroficznych, borów bagiennych, lasów łągowych oraz grądów, a także zachowanie właściwego stanu ochrony gatunków wymienionych w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej, związanych z ekosystemami wodnymi, torfowiskowymi i leśnymi doliny Brdy i Stażki.

Projekt planu ogólnego gminy Cekcyn został opracowany z uwzględnieniem obowiązujących Planów Zadań Ochronnych (PZO) dla wskazanych obszarów Natura 2000, co umożliwi zachowanie ich celów ochrony oraz integralności i spójności całej sieci ekologicznej Borów Tucholskich.

W pierwszej kolejności w granicach obszarów Natura 2000 wyznaczono strefę otwartą (SO) oraz strefę zieleni i rekreacji (SN), obejmujące obszary o najwyższych walorach przyrodniczych, takie jak doliny cieków, jeziora, torfowiska, mokradła oraz zwarte kompleksy leśne. Strefy te pełnią funkcję ochronną, zapewniając zachowanie ciągłości siedlisk leśnych, wodnych i torfowiskowych, ochronę naturalnych procesów hydrologicznych, wysoki udział powierzchni biologicznie czynnej oraz stabilne warunki mikroklimatyczne, niezbędne do realizacji celów ochrony siedlisk i gatunków.

Z uwagi na fakt, że obszar Natura 2000 Bory Tucholskie obejmuje cały obszar gminy Cekcyn, w jego granicach występują również istniejące miejscowości oraz tereny o ukształtowanej strukturze osadniczej. W ich obrębie wyznaczono strefy zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej, usługowej i gospodarczej, ograniczone do terenów już przekształconych antropogenicznie i funkcjonujących od wielu lat. Strefy te nie obejmują siedlisk przyrodniczych będących przedmiotem ochrony ani kluczowych korytarzy migracyjnych fauny.

Przyjęte rozmieszczenie stref planistycznych nie prowadzi do fragmentacji siedlisk ani naruszenia integralności funkcjonalnej obszarów Natura 2000. Rozwój zabudowy został ukierunkowany na obszary już zurbanizowane, przy jednoczesnym zachowaniu ciągłości przestrzennej terenów otwartych, dolin rzecznych i kompleksów leśnych Borów Tucholskich. Plan ogólny nie przewiduje lokalizacji nowej zabudowy ani intensywnych funkcji gospodarczych w granicach siedlisk priorytetowych, torfowisk, jezior oraz dolin rzecznych objętych ochroną w ramach sieci Natura 2000. Ewentualna realizacja inwestycji na terenach położonych w zasięgu oddziaływania obszarów Natura 2000 będzie każdorazowo podlegać szczegółowej weryfikacji na dalszych etapach planistycznych, w tym w ramach procedur oceny oddziaływania na środowisko oraz w razie potrzeby oceny oddziaływania na obszary Natura 2000.

Podsumowując, ustalenia projektu planu ogólnego gminy Cekcyn nie będą prowadzić do znaczącego negatywnego oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 ani na integralność i spójność tej sieci. Przyjęty układ funkcjonalno-przestrzenny sprzyja zachowaniu ciągłości ekologicznej Borów Tucholskich, ogranicza presję urbanizacyjną na obszary najcenniejsze przyrodniczo oraz tworzy ramy dla zrównoważonego rozwoju przestrzennego zgodnego z wymogami ochrony przyrody.

15. WNIOSKI

W wyniku przeprowadzonej analizy ustaleń projektu planu ogólnego gminy Cekcyn oraz ich potencjalnego oddziaływania na środowisko, stwierdza się, że dokument został opracowany z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju oraz przy uwzględnieniu uwarunkowań środowiskowych, przestrzennych, społecznych i infrastrukturalnych.

Ustalenia planu ogólnego w zakresie wyznaczenia stref planistycznych, określenia gminnych standardów urbanistycznych oraz wskazania obszarów uzupełnienia zabudowy pozwalają na uporządkowanie struktury przestrzennej gminy oraz ograniczenie rozpraszania zabudowy. Przyjęte rozwiązania zmierzają do racjonalnego wykorzystania istniejącej infrastruktury, minimalizując jednocześnie potencjalną presję na obszary cenne przyrodniczo, w tym doliny cieków, strefy przyjeziorne, torfowiska, rozległe kompleksy leśne.

Uwzględniając powyższe, realizacja ustaleń projektu planu ogólnego gminy Cekcyn nie powinna skutkować znaczącym negatywnym wpływem na środowisko. Dokument stanowi narzędzie wspierające zrównoważony rozwój przestrzenny gminy i może zostać przyjęty bez konieczności wprowadzania rozwiązań alternatywnych bądź kompensacyjnych.

16. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu planu ogólnego gminy Cekcyn została sporządzona zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.). Jej celem jest ocena potencjalnych skutków środowiskowych wynikających z realizacji ustaleń planu ogólnego, w szczególności w odniesieniu do ochrony zasobów naturalnych, kształtowania ładu przestrzennego i zapewnienia zrównoważonego rozwoju gminy.

Z uwagi na kierunkowy i strategiczny charakter dokumentu, do oceny zastosowano metodę analogii, powszechnie używaną w prognozach środowiskowych dla instrumentów planowania, które nie przesądzają o szczegółowych parametrach inwestycji. Pozwala ona na identyfikację możliwych oddziaływań poprzez odniesienie do istniejących danych środowiskowych, doświadczeń wynikających z realizacji podobnych dokumentów w gminach o zbliżonej strukturze oraz analiz trendów przestrzennych w gminie.

Plan ogólny gminy Cekcyn stanowi realizację obowiązku ustawowego wynikającego z ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i pełni funkcję nadrzędnego dokumentu kierunkowego dla przyszłych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz decyzji o warunkach zabudowy, które mogą być wydawane wyłącznie na terenach wyznaczonych jako Obszary Uzupełnienia Zabudowy (OUZ). Dokument porządkuje strukturę przestrzenną gminy poprzez wyznaczenie stref planistycznych oraz określenie gminnych standardów urbanistycznych, obejmujących m.in. parametry zabudowy, wskaźniki intensywności, minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej oraz maksymalną wysokość zabudowy. Rozwiązania te sprzyjają poprawie ładu przestrzennego, efektywnemu wykorzystaniu istniejącej infrastruktury oraz ograniczeniu presji inwestycyjnej na obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo.

Wyznaczenie stref planistycznych oparto na analizie istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, jej uwarunkowań środowiskowych oraz kierunków rozwoju wyznaczonych w obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Cekcyn oraz w obowiązujących miejscowych planach.

W projekcie planu ogólnego wyznaczono następujące typy stref planistycznych:

- strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, oznaczona symbolem SW,
- strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną, oznaczona symbolem SJ,
- strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową, oznaczona symbolem SZ,

- strefa usługowa, oznaczona symbolem SU,
- strefa gospodarcza, oznaczona symbolem SP,
- strefa infrastrukturalna, oznaczona symbolem SI,
- strefa zieleni i rekreacji, oznaczona symbolem SN,
- strefa cmentarzy, oznaczona symbolem SC,
- strefa otwarta, oznaczona symbolem SO,
- strefa komunikacyjna, oznaczona symbolem SK.

Gmina położona jest w obrębie Borów Tucholskich i charakteryzuje się bardzo wysokimi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi. Na jej obszarze występuje wyjątkowo rozbudowany system obszarów przyrodniczych i chronionych, obejmujący obszary Natura 2000, Tucholski i Wdecki Park Krajobrazowy, Śliwicki Obszar Chronionego Krajobrazu, rezerваты przyrody, zespół przyrodniczo-krajobrazowy oraz pomniki przyrody i użytki ekologiczne. Projekt planu ogólnego w pełni uwzględnia te uwarunkowania, przypisując terenom o najwyższych walorach środowiskowych funkcje planistyczne ograniczające możliwość intensywnej zabudowy, w szczególności poprzez objęcie ich strefą otwartą (SO) oraz strefą zieleni i rekreacji (SN). Rozwiązania te sprzyjają zachowaniu ciągłości przyrodniczej Borów Tucholskich, ochronie siedlisk i korytarzy ekologicznych oraz ograniczeniu presji inwestycyjnej na obszary kluczowe dla lokalnej bioróżnorodności i krajobrazu.

Nowa zabudowa oraz ewentualny rozwój funkcji usługowych i gospodarczych zostały skoncentrowane przede wszystkim w obrębie istniejących miejscowości i terenów już przekształconych. Takie rozwiązanie sprzyja wykorzystaniu istniejącej infrastruktury, ogranicza rozpraszanie zabudowy i zmniejsza presję na tereny leśne i otwarte Borów Tucholskich. Potencjalne oddziaływania środowiskowe związane z realizacją planu mogą obejmować lokalne zwiększenie hałasu, emisji z indywidualnych źródeł ogrzewania, uszczelnianie powierzchni czy czasowe oddziaływania w trakcie robót budowlanych. Oddziaływania te będą jednak miały charakter lokalny, krótkotrwały i możliwy do ograniczenia poprzez stosowanie standardów urbanistycznych, zachowanie odpowiedniego udziału terenów zieleni oraz wdrażanie nowoczesnych rozwiązań technicznych.

Plan ogólny nie dopuszcza rozwoju zabudowy na obszarach najbardziej wrażliwych przyrodniczo ani w granicach siedlisk będących przedmiotem ochrony w ramach sieci Natura 2000. Każda konkretna inwestycja, która mogłaby potencjalnie oddziaływać na środowisko, będzie podlegała odrębnej ocenie na etapie sporządzania planów miejscowych lub w ramach procedur środowiskowych, co umożliwi zastosowanie dodatkowych zabezpieczeń i środków minimalizujących.

Podsumowując, projekt planu ogólnego gminy Cekcyn został opracowany z poszanowaniem lokalnych uwarunkowań przyrodniczych i krajobrazowych oraz zasad zrównoważonego rozwoju. Przyjęte rozwiązania planistyczne sprzyjają ochronie najcenniejszych zasobów środowiska, porządkują rozwój przestrzenny gminy i nie powinny prowadzić do znaczących negatywnych skutków dla środowiska. Szczegółowe oddziaływania będą każdorazowo oceniane na dalszych etapach planowania, co zapewnia dodatkowy poziom kontroli i ochrony środowiska.

17. OŚWIADCZENIE

Oświadczam, że spełniam wymagania art. 74a ustawy z dnia z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.). Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Paulina Matecka
uprawniona do wykonywania ocen
oddziaływania na środowisko
na podstawie art. 74a ustawy
z dnia 3 października 2008 r.
o ocenach oddziaływania na środowisko

18. LITERATURA I WYKORZYSTANE MATERIAŁY

- Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego;
- Bank Danych o Lasach;
- Centralna Baza Danych Geologicznych;
- Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody;
- Dane udostępnione przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej;
- Decyzja Komisji z dnia 12 grudnia 2008 r. przyjmująca na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 8039) (2009/93/WE);
- Geoportal Państwowej Służby Hydrogeologicznej <http://epsh.pgi.gov.pl/epsh/>;
- Geoserwis Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>;
- Informacja dotycząca zakładów dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej województwa kujawsko-pomorskiego;
- Internetowy System Osłony Kraju;
- Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R., Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011;
- Mapa Podziału Hydrograficznego Polski;
- materiały Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej;
- Opracowanie ekofizjograficzne do planu ogólnego gminy Cekcyn, GEOECOM, Toruń;
- Państwowy Rejestr Granic;
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Cekcyn na lata 2025–2029;
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 października 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000;
- Rozporządzenie Nr 2/2009 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 10 kwietnia 2009 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Tucholskiego Parku Krajobrazowego;
- Rozporządzenie Nr 14/97 Wojewody Bydgoskiego z dnia 14 kwietnia 1997 r. w sprawie uznania za zespół przyrodniczo-krajobrazowy na terenie województwa bydgoskiego;
- Rozporządzenie Nr 34/2004 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 3 grudnia 2004 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie kujawsko-pomorskim;
- Rozporządzenie Nr 52/93 Wojewody Bydgoskiego z dnia 16 lutego 1993 r. w sprawie utworzenia parku krajobrazowego pod nazwą „Wdecki Park Krajobrazowy”;
- Rozporządzenie Nr 94/99 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 12 maja 1999 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody pod nazwą „Bagna nad Stążką”;
- Rozporządzenie Nr 257/2001 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 września 2001 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla „Wdeckiego Parku Krajobrazowego”;
- Solon J., Borzyszkowski J., Bidłasik M., Richling A., Badora K., Balon J., Brzezińska-Wójcik T., Chabudziński Ł., Dobrowolski R., Grzegorzczak I., Jodłowski M., Kistowski M., Kot R., Krąż P., Lechnio J., Macias A., Majchrowska A., Malinowska E., Migoń P., Myga-Piątek U., Nita J., Papińska E., Rodzik J., Strzyż M., Terpiłowski S., Ziaja W., 2018, Physico-geographical mesoregions of Poland – verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data. *Geographia Polonica*, vol. 91, no. 2;

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Cekcyn;
- Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski;
- Uchwała nr LIV/544/24 Rady Gminy Cekcyn z dnia 26 kwietnia 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Cekcyn;
- Uchwała nr LIX/804/23 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2023 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszzonego PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu dla strefy kujawsko-pomorskiej – aktualizacja;
- Uchwała Wojewódzkiej Rady Narodowej w Bydgoszczy Nr 71/IX/85;
- Woś A., 1999, Klimat Polski, PWN, Warszawa;
- Wyniki pomiarów monitoringu pól elektromagnetycznych;
- Zarządzenie Ministra Leśnictwa z dnia 18 czerwca 1956 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody;
- Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 31 grudnia 1993 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody;
- Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 12 września 1994 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody;
- Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11 grudnia 1995 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody;
- Zarządzenie Nr 17/0210/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Dolina Rzeki Brdy”;
- Zarządzenie Nr 19/0210/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Bagna nad Stążką”;
- Zarządzenie Nr 22/0210/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Cisy Staropolskie imienia Leona Wyczółkowskiego”;
- Zarządzenie Nr 0210/23/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 18 listopada 2013 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Źródła Rzeki Stążki”;
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 30 listopada 2017 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Rezerwat cisów Jelenia Góra im. Kazimierza Szlachetko”;
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 4 grudnia 2024 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Sarnówek”;
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 4 grudnia 2024 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Torfowisko Mikołajskie”;
- Zarządzenie Nr 7/2025 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 15 stycznia 2025 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Torfowisko Mikołajskie”;
- Zarządzenie Nr 14/2025 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 24 lutego 2025 r.;
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Doliny Brdy i Stążki w Borach Tucholskich PLH040023;
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 31 marca 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bory Tucholskie PLB220009.